

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Швад тира аз бехирад рӯзгор.

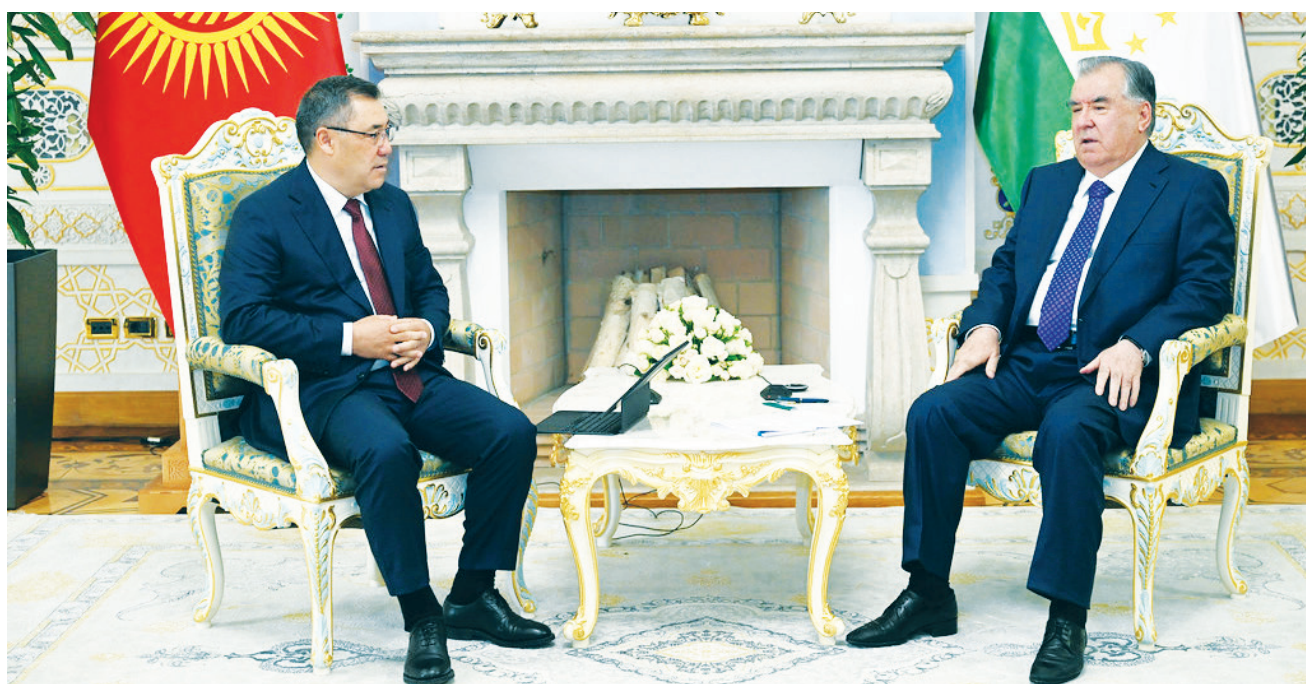
ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№28 (12512)
9 июли
соли 2025

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

▶▶ ПАҲНОИ ҲАМКОРӢ

САҶАРИ ДАВЛАТИИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ҚИРҒИЗИСТОН БА ТОҶИКИСТОН

**МАРОСИМИ ИСТИҚБОЛИ
ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ҚИРҒИЗИСТОН
САДИР ЖАПАРОВ ДАР ҚАСРИ МИЛЛАТ**

8 июл маросими бошукӯҳи истиқболи Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон, мухтарам Садир Жапаров дар майдони Қасри миллат, ки ба хотири сафари давлатии меҳмони воломақом идона ороста шуда буд, баргузор гардид.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон, мухтарам Садир Жапаровро самимона истиқбол гирифта, ба болои шохсуфаи фахрӣ даъват намуданд.

Маросими истиқбол бо гузориши командири қаровули фахрӣ ба меҳмони воломақом, садо додани сурудҳои миллии ду кишвар, гузаштан аз назди сафи қаровули фахрӣ, арзи эҳтиром ба Парчами давлатии Тоҷикистон ва шиносӣ бо ҳайатҳои расмӣ ду ҷониб қараён гирифта, бо қадамзании мутантан ва гузаштани ҷузъи томоҳи қаровули фахрӣ аз назди сарони ду давлат анҷом ёфт.

Ҳамчунин, ба ифтихори ташрифи давлатии Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон аз тӯпхонаҳо 21 мартитба шиллик карда шуд.

**МУЛОҚОТУ МУЗОКИРОТИ САТҲИ ОЛИИ
ТОҶИКИСТОН ВА ҚИРҒИЗИСТОН**

Дар Қасри миллат масоили ҳамкории Тоҷикистону Қирғизистон дар мулоқоти хоссаи Сарони давлатҳо ва бо иштироки ҳайатҳои расмӣ баррасӣ гардид.

Президенти кишвар, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон меҳмони олиқадр – Садир Жапаров ва ҳайати ҳамроҳашро ба Тоҷикистон хайрамақдам гуфтанд.

Дар мулоқоту музокирот доираи васеи масъалаҳои мавриди таваҷҷуҳи ду ҷониб, аз ҷумла, густариши ҳамкорӣ дар соҳаҳои сиёсӣ, тичоратию иқтисодӣ ва фарҳангию гуманитарӣ баррасӣ шуд. Сарони ду давлат аз ниҳой шудани делимитатсияи сарҳади давлатӣ миёни ду кишвар изҳори қаноат намуда, ҳамзамон, таъкид доштанд, ки қорҳо доир ба анҷом додани демаркатсия низ бо ҳамоҳангии ҷонибҳо идона дорад.

Таҳким ва густариши робитаҳои парлумонӣ воқеаи маҳимми рушди ҳамкории дуҷониба номида шуд.

Таҳкими ҳамкории иқтисодӣ, тавсеаи робитаҳо дар сатҳи минтақавӣ, аз ҷумла, миёни ноҳияҳои наздисарҳадӣ зарур шумурда шуд.

Татбиқи лоиҳаҳои муштарак дар соҳаҳои кишоварзӣ ва саноати сабуку хӯроқворӣ аз самтҳои аф-

залиятноки афзониши сармоягузорию мутақобила арзёбӣ гардид. Пешниҳод шуд, ки ҳамкорӣ дар самти содироту воридоти маҳсулоти кишоварзӣ ва озуқаворӣ густариш дода шавад.

Ҷонибҳои барои сармоягузорию дар ҳудуди минтақаҳои озоди иқтисодӣ, рушди марказҳои логистикӣ саноатӣ ва густариши шарикӣ дар соҳаи рушди системаҳои иттилоотӣ изҳори ҳавасмандӣ намуданд.

Ба таҳкими ҳамкорӣ дар соҳаҳои ояндадори энергетика, тавсеаи шохроҳҳои транзитию нақлиётӣ ва зиёд кардани шумораи парвозҳои таваҷҷуҳи зиёд зоҳир гардид.

Ҷониби Тоҷикистон барои рушди ҳамкорӣ дар соҳаи тандурустӣ, робитаҳои байни муассисаҳои илмӣ тадқиқотӣ, табобатию солимгардонӣ ва муассисаҳои санитарӣ курортӣ изҳори омодагӣ намуд.

Баргузор намудани фестивалҳо, намоишгоҳҳо ва дигар ҷорабинҳои фарҳангӣ омили муҳимми таҳкимбаҳши робитаҳои фарҳангию гуманитарӣ байни мардумон номида шуд.

Мубориза бо терроризм, экстремизм, тундгарии динӣ, қочоқи маводи муҳаддир, киберҷинояткорӣ ва дигар зухуроти ҷиноятҳои муташаққили фаромиллӣ дар маркази таваҷҷуҳ қарор гирифт.

Ҳамкории зич барои ҳалли мушкилоти тағйирёбии иқлим, оқибатҳои гармшавии глобалӣ ва ҳифзи пирияхҳо аз мавзӯоти дигари суҳбат буд.

Ҳамчунин, атрофи ҳамкории кишварҳо дар ҷорҷӯи созмонҳои байналмилалӣ, аз ҷумла, Созмони Милалӣ Муттаҳид, Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил, Созмони Аҳдномаи амнияти дастҷамъӣ, Созмони ҳамкории Шанхай ва дигар сохторҳои байналмилалӣ минтақавӣ гуфтугӯи судманд сураи гирифт.

**МАРОСИМИ ИМЗОИ САНАДҲОИ НАВИ
ҲАМКОРӢ МИЁНИ ТОҶИКИСТОН ВА
ҚИРҒИЗИСТОН**

Пас аз анҷоми музокироти сатҳи олиӣ Тоҷикистону Қирғизистон дар ҳузур ва ба иштироки Сарони давлатҳо, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва мухтарам Садир Жапаров маросими имзои санадҳои нави ҳамкорӣ баргузор шуд.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон, мухтарам Садир Жапаров ба Изҳороти муштарак миёни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Қирғизистон имзо гузоштанд.

(Давомаш дар саҳ. 2)

ДАР ИН ШУМОРА:

Сафари қорӣи Пешвои миллат ба ВМКБ:
нақши стратегӣ, таҳкими давлатдорӣ
ва рушди устувори минтақавӣ

3

Рафти қорҳои сохтмонӣ дар
иншооти соҳаи маориф

4

Аз «Зимчурӯд» то «Файзи
истиклол»: фароғати наврасон
дар истироҳатгоҳҳо ҷӣ гуна аст?

6

Зеҳни сунъӣ: имконот,
пешрафт ва мушкилот

8

Одамвор зистан

10

Суҳангустару маърифатоин

15

ТАВАҶҶУХ

Агар хоҳед, ки аз навоариҳои соҳаҳои маориф ва илм огоҳ бошед, асноду ҳуҷҷатҳои соҳаро сари вақт дастрас намоед, аз дастовардҳои хонандагони тоҷик иттилоъ ёбед, маводу матолиби судмандро доир ба соҳаи мутолиа намоед, ҷолибтарин нигоштаҳоро онд ба умдатарин масоили рӯз биомӯзед, пас ба саҳифаи расмӣи вазорат дар шабақаҳои иҷтимоии Facebook ва Telegram – «Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон» пайваст шавед.

QR – коди саҳифаи расмӣи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шабақаҳои иҷтимоии Facebook ва Telegram

▶▶ Почтаи электронӣ «Омӯзгор»: p.omuzgor@maorif.tj

Телефон барои тамос: 225-81-55

САФАРИ ДАВЛАТИИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ҚИРҒИЗИСТОН БА ТОҶИКИСТОН

(Аввалин дар саҳ. 1)

Ҳамчунин, санадҳои зерин ба имзо расид:

– Созишнома миёни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Қирғизистон оид ба тадбирҳои боварӣ;

– Созишнома миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Девони вазирони Ҷумҳурии Қирғизистон оид ба таъсиси Шурои байниҳукумати Тоҷикистону Қирғизистон;

– Созишнома миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Девони Вазирони Ҷумҳурии Қирғизистон оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи геодезия, харитасозӣ, заминсозӣ, кадастр, бақайдгирии молу мулкӣ ғайриманкул ва мушоҳидаи фосилавии Замин;

– Созишнома миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Девони Вазирони Ҷумҳурии Қирғизистон оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи стандартизатсия, метрология, баҳодиҳии мутобикати маҳсулот ва аккредитатсия;

– Созишнома миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Девони вазирони Ҷумҳурии Қирғизистон оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи сайёҳӣ;

– Ёддошти тафохум миёни Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати меҳнат, ҳифзи иҷтимоӣ ва муҳоҷирати Ҷумҳурии Қирғизистон оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи иҷтимоӣ;

– Ёддошти тафохум оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи хизмати давлатӣ миёни Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Агентии давлатӣ оид ба хизмати давлатӣ ва худидоракунии маҳаллии назди Девони вазирони Ҷумҳурии Қирғизистон;

– Барномаи ҳамкорӣ миёни Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Қирғизистон барои солҳои 2026-2027;

– Нақшаи чорабиниҳо миёни Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати иқтисод ва тичорати Ҷумҳурии Қирғизистон оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи саноат барои давраи солҳои 2025-2026;

– Ёддошти тафохум оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи ҳифзи муҳити зист ва рушди устувор баъди Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати захираҳои табиӣ, экологӣ ва назорати техникии Ҷумҳурии Қирғизистон;

– Ёддошти тафохуми ҳамкорӣ миёни Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Корпоратсияи миллии радиоишунавонии Ҷумҳурии Қирғизистон;

– Ёддошти тафохум миёни Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон ва Институти илмию тадқиқотии зироаткорӣ назди Вазорати захираҳои об, кишоварзӣ ва коркарди саноати Ҷумҳурии Қирғизистон;

– Созишнома оид ба таъсиси Шурои корӣ миёни Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Қирғизистон.

ИФТИТОҲИ МАЧОЗИИ
ГУЗАРҶОҲИ САРҲАДӢ МИЁНИ
ТОҶИКИСТОН ВА ҚИРҒИЗИСТОН

Дар Қасри миллат пас аз анҷоми мулоқоту музокироти сатҳи олӣ Са-

рони давлатҳо, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва мухтарам Садир Жапаров дар маросими маҷозии бозкушоии гузаргоҳи сарҳади «Точварон» – «Қарамик» дар сарҳади давлатии Тоҷикистону Қирғизистон иштирок намуданд.

Ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон оид ба омодагӣ ба бозкушоии гузаргоҳҳо шахсони масъул гузориш доданд.

Сарони ду давлат барои кушодани гузаргоҳҳо иҷозат доданд.

Маросим бо иштироки роҳбарият ва сокинони ноҳияҳои наздисарҳади Лаҳши Тоҷикистон ва Чон-Алайи Қирғизистон баргузор шуд.

НИШАСТИ МАТБУОТӢ
АЗ НАТИҶАҲОИ МУЛОҚОТУ
МУЗОКИРОТИ САТҲИ ОЛИИ
ТОҶИКИСТОН ВА ҚИРҒИЗИСТОН

Пас аз анҷоми музокирот ва маросими имзои санадҳо Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон, мухтарам Садир Жапаров барои намояндагони васоити ахбори омма дар нишасти матбуотӣ оид ба натиҷаҳои мулоқоти сатҳи олӣ суханронӣ карданд.

ИҶРОТИ МАТБУОТӢ аз рӯи натиҷаҳои
музокирот бо Президенти Ҷумҳурии
Қирғизистон С. Н. Жапаров
Мухтарам намоёндогони воситаҳои
ахбори омма,

Хонумҳо ва ҷанобон,

Пеш аз ҳама, меҳодам бори дигар ташрифи Шумо, мухтарам Садир Нургоевич ва ҳайати расмӣ Ҷумҳурии Қирғизистонро ба Тоҷикистон самимона хайрамақдам гӯям.

Зимни музокироти имрӯза, ки дар руҳияи ҳамдигарфаҳмӣ ва муколамаи созанда сурат гирифтанд, мо тамоми маҷмӯи муносибатҳои Тоҷикистону Қирғизистонро муфассал баррасӣ намудем.

Дар ин замина мо тамоюли таҳкими муколамаи мунтазами сиёсиро дар сатҳи олӣ ва баланд махсусан таъкид кардем.

Мо талошҳои тарафайнро барои ҳарчи зудтар анҷом додани демаркатсияи сарҳад ва пурзӯр намудани тадбирҳои ғайриманкул дар минтақаҳои наздисарҳадӣ зикр намудем.

Дар доираи музокирот мо ба рушди ҳамкорӣ тичоративу иқтисодӣ

таваҷҷуҳ зоҳир кардем.

Доир ба масъалаҳои афзоиши гардиши моли дутарафа мубодилаи муфассали афкор анҷом додем.

Аз ҷумла, масъалаҳои тавсеаи номгуӣ маҳсулоти ба ҳамдигар расонидашаванда ва бартарафсозии монеаҳои мавҷудаи тичоратӣ баррасӣ гардиданд.

Мо аҳамияти рушди робитаҳоро дар сатҳи минтақаҳо, бахусус, дар ноҳияҳои наздисарҳадӣ зикр кардем.

Дурнамои татбиқи лоиҳаҳои муштаракро дар самтҳои афзалиятноки иқтисодӣ баррасӣ намудем.

Ин самтҳо, пеш аз ҳама, фарогири соҳаҳои энергетика, нақлиёт, саноат, кишоварзӣ ва сайёҳӣ мебошанд.

Таваҷҷуҳи махсус ба масъалаҳои пешбурди ҳамкорӣ самаранок дар соҳаҳои гуногуни саноат ва маҷмааи агросаноатӣ равона гардид.

Дар бораи идомаи ҳамкорӣ дар соҳаи гидроэнергетика ба мувофиқа расидем.

Аҳамияти ифтитоҳи хатти интиқоли барқи «Хучанд-Датка»-ро байни кишварҳои муштарақ дар ҷаҳорҷӯи лоиҳаи CASA-1000 зикр кардем.

Мухимияти татбиқи пурраи ин лоиҳаҳо барои васеъ намудани имконияти иштироки кишварҳои мо дар рушди энергетикаи минтақавӣ таъкид намудем.

Ҳамчунин, аҳамияти тақвияти ҳамроҳсозии минбаъдаи амалҳо дар доираи Комиссияи муштарақи оби Тоҷикистону Қирғизистон таъкид гардид.

Зимни музокирот аз ҷиҳати гардонидани тамосҳои соҳибкорӣ ҷонибдорӣ намудем.

Дар ин замина, тасмим гирифта шуд, ки Шурои тичоратии палатаҳои савдо ва саноати ду кишвар ҳамчун минбари муассир барои рушди робитаҳои доираҳои соҳибкорӣ таъсис дода шавад.

Имрӯз дар Душанбе Форуми тичоративу иқтисодӣ ва сармоягузори Тоҷикистону Қирғизистон ба кори худ шуруъ мекунад.

Итминон дорам, ки натиҷаҳои он барои татбиқи ҳадафҳо ва вазифаҳои муайянкардаи мо дар самтҳои ҳамкорӣ иқтисодӣ хизмат хоҳанд кард.

Мо масъалаҳои ҳамкорӣ дар соҳаи нақлиёт ва коммуникатсияро ҳам дар заминаи дучониба ва ҳам дар доираи ҳамкорӣ бисёрҷониба муфассал баррасӣ кардем.

Масъалаҳои татбиқи лоиҳаҳои муштарақи инфрасохторӣ, содагардонии расмиёти ҳамлу нақли бор, инчунин, рушди логистика ва иқдомҳои рақамикунонӣ дар мадди таваҷҷуҳ қарор доштанд.

Мо муҳимияти фаъл гардонидани кор ва муосиргардонии гузаргоҳҳои сарҳадиро бо мақсади фароҳам овардани шароити мусоид барои рафтуромади мардум, мол ва хизматрасонӣ зикр кардем.

Чанд лаҳза пеш мо бо Садир Нургоевич ба фаъолияти боз як гузаргоҳи дигар дар сарҳади Тоҷикистону Қирғизистон ба таври фосилавӣ оғоз бахшидем.

Итминон дорем, ки барқарорӣ фаъолияти гузаргоҳи «Точварон – Қарамик» миёни ноҳияҳои Лаҳш ва Чон-Алайи кишварҳои муштарақ ба татбиқи ҳадафҳои зикршуда мусоидат хоҳад кард.

Талошҳои якдигарро ҷиҳати афзоиши шумораи хатсайрҳои мунтазами ҳавоӣ ва инчунин, хатсайрҳои автобусӣ, аз ҷумла, миёни минтақаҳои сарҳадӣ таъкид намудем.

Мо масъалаи рушди ҷанбаи фарҳангӣ ва гуманитарии муносибатҳои муштарақ баррасӣ кардем.

Аз татбиқи ташаббусҳои муштарақ дар соҳаҳои илму маориф, табодули фарҳангӣ, сиёсати ҷавонон ва варзиш ҷонибдорӣ намудем.

Имрӯз мо санади муҳим – Созишнома дар бораи таъсиси Шурои байниҳукумати боз роҳбарии сарвазирони ду кишварро имзо кардем.

Бастаи муҳими санадҳои дучониба, ки аз рӯи музокироти имрӯза қабул гардид, ба таври умум, заминаи шартномавӣ ҳукукии ҳамкорӣ ду кишварро бо мазмунӣ нав ғайи мегардонад.

Ҳамин тариқ, мо заминаи ҳукукиро барои тавсеаи минбаъдаи тамоми маҷмӯи робитаҳои тичоративу иқтисодӣ ва фарҳангии гуманитарӣ мустаҳкам намудем.

Дар пасманзари авзои торафт ноустувори ҷаҳонӣ, мо мубодилаи пурмухтаҳои андешаҳо оид ба масоили таъмини амният анҷом додем.

Ба масъалаи мавқеъгирӣҳои муштарақ ҷиҳати таҳкими субот дар минтақа тамарқуз кардем.

Мо омодагии катъии худро барои тақвияти муборизаи муштарақ бо терроризм ва ифротгарӣ, зухуроти тундгарӣ, ҷинояткорӣ фаромарзӣ, аз ҷумла, ҷинояткорӣ киберӣ, инчунин, гардиши ғайриқонунии маводи муҳаддир тасдиқ намудем.

Пойбандии худро ба рушди шарикӣ дар асраҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ таъкид кардем.

Аз андешидани чораҳои муштарақ миёнибада оид ба тақвияти тамоюли мусбати рушди ҳамкорӣ минтақавӣ изҳори ҷонибдорӣ намудем.

Аҳамияти таҳкими таҷрибаи дастгирии ташаббусҳои ҳамдигар дар майдонҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ зикр карда шуд.

Итминон дорам, ки тавофуқҳои аз рӯи натиҷаи сафар бадастомада барои тавсеаи тамоми доираи муносибатҳои дучониба дурнамои нав мекушоянд.

Онҳо талошҳои муштарақи ҷонибҳоро барои таъмини субот ва шуқуфои пайдор ба нафъи мардуми ду кишвар ва минтақа инъикос мекунад.

Аз таваҷҷуҳатон сипосгузорам.

Иштироки Сарони давлатҳои Тоҷикистон ва Қирғизистон дар консерти арбобони санъат бо номи «Дӯстии абадӣ»

8 июл дар доираи сафари давлатии Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дар толори бошукӯҳи Кохи Борбад барномаи фарҳангии арбобони санъати Тоҷикис-

тону Қирғизистон бо номи «Дӯстии абадӣ» баргузор гардид.

Дар чорабиниҳои фарҳангӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва меҳмони олимаком

– Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон, мухтарам Садир Жапаров иштирок намуданд.

Баргузориҳои чорабиниҳои фарҳангӣ идомаи анъанаи неки муносибатҳои дӯстӣ, бародарӣ, ҳамҷаворӣ ва оми-

ли муҳими рушду густариши робитаҳои гуногунҷанба ба манфиати мардумони ҳар ду кишвар мебошад.

Консертӣ ҷаззоби «Дӯстии абадӣ» бо барномаи рангину пурмухтаҳои аҳли фарҳангу

санъати ду кишвар, ки таранумгари дӯстии мардумони Тоҷикистону Қирғизистон мебошад, хушу хотирмон ҷараён гирифт.

www.president.tj

7-8 июл дар шаҳри Душанбе Форуми соҳибкорони Тоҷикистону Қирғизистон баргузор гардид.

ТААССУРОТ АЗ САФАРИ КОРИИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ БА ВМКБ

САФАРИ КОРИИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ БА ВМКБ: НАҚШИ СТРАТЕГӢ, ТАҲКИМИ ДАВЛАТДОРӢ ВА РУШДИ УСТУВОРИ МИНТАҚАВӢ

АҲАММИЯТИ САФАР

Сафари кори Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, ки рӯзҳои 25 то 28 июни соли 2025 сурат гирифт, дар заминаи таҳкими сиёсатҳои давлатӣ ва татбиқи барномаҳои рушди устувор чараён гирифт. Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон минтақаи кӯҳии стратегияи Тоҷикистон аст, ки беш аз 45 ғоизи қаламрави кишварро ташкил медиҳад ва он ҳамеша дар меҳвари таваҷҷуҳи сиёсати иҷтимоию иқтисодии Давлату Ҳукумат қарор дорад. Бо ин сафари корӣ, ки ҳамзамон, ба ҷашни Ваҳдати миллӣ ва омодагӣ ба 35-солагии Истиқлоли давлатӣ рост омад, сиёсати рӯшани «аз марказ ба ҳудуд» таҷассум ёфт. Президенти мамлакат бевосита ба вазъи зиндагии мардум, рушди соҳаҳои маориф, тандурустӣ, саноат, инфрасохтор ва ғайриини мақомоти маҳаллӣ шинос шуда, тавассути ифтиҳои силсилаишоот ва мулоқоту суҳанронӣ масири пешрафтро муайяну мушаххас карданд. Дар ин сафар иншооте мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифтанд, ки ҳам аз ҷиҳати иқтисодӣ ва ҳам аз ҷиҳати иҷтимоӣ барои мардуми вилоят муҳиму мубрам ва ҳаётӣ буданд. Роҳҳои ҷавобгӯ ба талаботи ҷаҳонӣ кишварро аз бунбасти коммуникатсионӣ раҳой бахшида, дар тамоми фаслҳои сол рафтуомади мардумро таъмин мекунад, ки аз як сӯ, иттиҳоди ҳамбастгии мардумро қавӣ гардонанд, аз сӯи дигар, ҳамчун роҳҳои аҳамияти байналмилалӣ ба рушди иқтисоди миллӣ тақони ҷиддӣ мебахшанд. Ба ин маънӣ, ба таври иҷмолий аз иншооти ба истифода додашуда ва аҳамияти онҳо дар раванди давлатдорӣ ёдовар мешавем.

ИФТИҲОИ ИНШООТИ КАЛИДӢ

Нахуст, ифтиҳои китъаҳои роҳи Қалъаиҳумб-Ванҷ-Рӯшон бо пулҳо ва нақбҳои нав на танҳо ҳаракатро осонтар намуд, балки ба рушди тичорат, хидматрасонӣ ва гардиши мол дар минтақа тақони ҷиддӣ медиҳад. Аз лиҳози стратегӣ, ин роҳ иртиботи минтақаҳои дурдастро бо марказ тақвият бахшида, барои амнияти дохилӣ ва назорати муассири ҳудудии давлатӣ мусоидат мекунад.

Дуюм, ифтиҳои парки саноатии нав дар ноҳияи Ванҷ нишон дод, ки Ҳукумати кишвар роҳи саноатикунони маҳалҳоро ба таври ҷиддӣ дунбол менамояд. Дар ин парк 6 қорхона бо ғайрииниҳои гуногун, аз истеҳсоли макарон то коркарди рағван ва истеҳсоли тирезаҳои пластикӣ ғайр гардидаанд. Баргариини парк на танҳо дар ташкили ҷойҳои нави корӣ, балки дар таъсиси занҷираи пурраи арзиш аз

истеҳсолоти маҳаллӣ то фурӯш мебошад. Хусусияти муҳими он истиқлол аз ашёи воридотӣ ва тақия ба захираҳои дохилӣ мебошад, ки боиси тақвияти иқтисодии иқтисодии маҳаллӣ мегардад.

Сеюм, дар доираи сафари мазкур як қатор иншооти иҷтимоӣ: мактаб, кӯдакитон, марказҳои тиббӣ фарҳангӣ ва хидматрасонии маишӣ ифтиҳо гардидаанд. Иншооти мазкур аз нигоҳи стратегияи давлатии «Тоҷикистон – кишвари дорои маорифи босифат» аҳамияти қалон дорад. Ҳар мактабу кӯдакитоне, ки дар як деҳаи кӯҳистон бунёд мешавад, маънои имконияти баробар ба таҳсил, тарбия ва рушди насли навро дорад. Ва маҳз ҷунин иқдом сармоягузори ба ояндаи инсон ба ҳисоб меравад.

Чорум, яке аз ҷанбаҳои муҳими сафар, мулоқотҳои Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо сокинон, ғайрҳои ва роҳбарони ноҳияҳо буд. Мулоқотҳои мазкур намунаи муколамаи бевоситаи Роҳбари сиёсӣ бо мардум ва таҳкими давлатдорӣ маҳсуб меёбанд. Дар суҳанронҳои худ Пешвои миллат таъкид карданд, ки дар солҳои соҳибистиклолӣ ба рушди ВМКБ зиёда аз 25 миллиард сомонӣ равона шудааст. Ин далели воқеии эътибор ва масъулияти давлат нисбат ба ин минтақаи стратегӣ маҳсуб меёбад.

Ҳамзамон, масъалаҳои асосие, ки дар мулоқотҳо баррасӣ гардидаанд, вазъи иҷтимоӣ, сармоягузори ба соҳаҳои саноат, энергетика ва маориф, дастгирии соҳибкорони маҳаллӣ, назорати мақсадноки маблағгузори бучетӣ ва ҷанде дигар буданд.

Ин гуна мулоқотҳо заминаи муҳими ҳалли мушкилоти мавҷуда дар заминаи эҳсоси масъулияти баланди ватандорӣ мебошад.

БАРНОМАҲОИ ДАВЛАТӢ ДАР ВМКБ

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

барои рушди ҳамаҷонибаи ВМКБ 9 барномаи махсусро амалӣ мекунад. Ин барномаҳо соҳаҳои саноат, нақлиёт, кишоварзӣ, маориф ва тандурустиро фаро гирифта, дорои аҳдофи мушаххас ва нишондорҳо барои тадбиқ ва иҷро мебошанд. Таваҷҷуҳи махсус ба диверсификасияи иқтисод, яъне, рушди ҷанд соҳаи иқтисодии минтақа, имкон медиҳад, ки ВМКБ ба минтақаи истеҳсолкунанда табдил ёбад.

Махсусан, соҳаи кишоварзӣ ва боғдорӣ бо дарназардошти иқлими махсуси минтақа имкониятҳои нави афзоиши содирот ва таъмини бозори дохилиро ба миён меорад. Барномаҳо, инчунин, ба соҳаи сайёҳӣ ва истифодаи оқилонаи табиат (сайёҳии кӯҳӣ, экологӣ ва этнографӣ) равона гардидаанд, ки метавонад ВМКБ-ро ба маркази ҷалби сармояи хусусӣ табдил диҳад.

МУСТАҲКАМСОЗИИ ПОЯҲОИ РУШДИ УСТУВОР

Сафари Пешвои миллат ва ифтиҳои иншоот нишон дод, ки модели «дастгирии мақсаднок» ба рушди воқеии иқтисоди маҳаллӣ мусоидат мекунад. Масалан, таъсиси паркҳои саноатӣ, рушди кишоварзӣ пуркуват, роҳсозии нав ва баланд бардоштани дастрасӣ ба бозор нишонаи ин аст, ки дар оянда ВМКБ метавонад дар истеҳсоли маҳсулоти ғизоӣ ва саноатии стратегӣ саҳми муҳим гузорад.

Инчунин, рушди муассисаҳои иҷтимоӣ ба ҳалли масоили асосии мардум мусоидат кард. Мактабҳои нав, кӯдакитонҳо, марказҳои тиббӣ, ва роҳҳои дастрас дар баланд бардоштани сатҳи зиндагӣ ва эҳсоси эътимоди шаҳрвандон ба давлат таъсири мусбат гузоштанд.

Сафари мазкур ба минтақае, ки гуё замоне ноором арзёбӣ мешуд, паёми возеҳи сиёсӣ буд: давлат на танҳо мавҷудияти худро дар ҳар гунаи кишвар таъмин мекунад, балки қарорати рушди баробарро пешниҳод месозад.

Ин боис гардида, ки дар минтақа иртиботи давлат бо шаҳрвандон тақвият ёбад. Натиҷаи ҷунин муносибат аст, ки имрӯз хурду бузурги вилоят аз ин таваҷҷуҳи ғамхории Давлату Ҳукумат, хусусан Пешвои муаззами миллат хуш истиқбол доранд ва баҳри шукуфоии минтақа дар маҷмӯъ, кишвари азамон – Тоҷикистон аҳлона қамари ғиммат бастаанд.

ҲАМЗАМОН...

Баъд аз ифтиҳои як зумра иншооти ҳаётан муҳим дар тамоми ғушаву қанори кишвар ҷанд масъалае низ ҷой дорад, ки бояд ба он таваҷҷуҳи бештар намуд. Пеш аз ҳама, нигоҳдори иншоот ва таъмини самаранокии онҳо. Яъне, ҳар яки моро зарур аст, ки ҷавобан бо ин ҳама ғамхориҳои Роҳбарияти олии мамлакат тамоми иншооти ба истифодадодашударо мисли хонаи худ ҳифз намоем ва ғайриини самараноки онро таъмин созем. Дар баробари ин, қобилияти муассисаҳои маҳаллӣ барои идоракунии устувори барномаҳо, таъмини кадрҳои соҳибтаҳассус ва рушди захираҳои инсонӣ, афзоиши ҳавасмандии бахши хусусӣ барои сармоягузори аз зумраи дигар иқдомотест, ки бояд аз ҷониби сокинон пайгирӣ шавад.

Сафари Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ВМКБ дар соли 2025 як сафар танҳо бо аҳдофи протоколӣ набуд. Ин як барномаи амалии таҳкими давлатдорӣ, таҷдиди иқтисодӣ ва рушди иҷтимоии минтақа буд. Ифтиҳои ҳар як мактаб сармоягузори ба насли оянда аст. Ифтиҳои ҳар қадам роҳу ҳар як пул иртиботи муҳими одамон бо марказ ба ҳисоб меравад. Ҳар як мулоқот ва суҳанронӣ тақвияти эътимод ва субот аст. Пешвои миллат бо ғайриини амалҳои созандаи худ сокинони минтақаро ба зиндагии дурахшон ва ояндаи шукуфоии кишвар дилғарм сохтанд.

Шоистаи таъкид аст, ки дар замони соҳибистиклолӣ тамоми ғушаву қанори мамлакат ба пешрафтҳои ҷашмигир ноил гардидаанд, ки дар ин миён, ВМКБ истисно нест. Мусаллам аст, ки бо ташаббуси дастгириҳои пайвастаи Пешвои миллат Бадахшон рӯз то рӯз рушду инкишоф меёбад ва имконоти зиёде ҷиҳати рушди иқтисодиву иҷтимоии вилоят фароҳам оварда мешавад. Аз ин ҷост, ки имрӯз бунёди роҳу нақбҳо, муассисаҳои таълимӣ, инфрасохторҳои замонӣ, аз як ҷониб, ба ҷалби сармояи хориҷӣ мусоидат намуда, теъдоди сайёҳонро зиёд намояд, аз ҷониби дигар, сатҳи зиндагии мардумро баланд бардошта, ба пешрафти ҳамаҷонибаи тамоми соҳаҳои хоҷагии халқ минтақа тақони ҷиддӣ мебахшад.

Эҳсон САФАРАЗОДА,
«Омӯзгор»

СИТОИШ

Ваҳдати миллӣ яке аз ҷашнҳои бузурги миллӣ маҳсуб ёфта, ҳамаҷониба дар саросари кишвари маҳбубамон бо шуқӯху шаҳомати хоса таҷлил мегардад. Ин ҷашн рамзи ягонагии мардуми тоҷик мебошад. Бо расидан ба истиқлоли сиёсӣ дар Тоҷикистон ҷанги шаҳрвандӣ ба амал омад ва хисороти зиёде ба вуҷуд овард. Дар ин лаҳзаи хатарзо шахсияте зарур буд, ки ҳастии ҳеҷро барои сулҳу субот дар кишвар бахшад. Маҳз Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо иродаи ҷасорат Ваҳдати миллиро таъмин карданд.

Дар ин маврид Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид намудаанд: «Ҳар касе, ки ниҳоле сабзонда бошад, медонад, дарахт сола маротиба ҳосил медиҳад.

Аммо ниҳоле низ ҳаст, ки ҳамаҷониба меваи ширин ба бор меорад. Мо меваи ширину сабзонидаамонро ҷашидем, ҷомеаи мо аз он баҳравар гардид, мо ҳаргиз роҳ намедихем,

Самараи меваи ваҳдат

ки дигар теша ба решаи он расад».

Ваҳдат беҳтарин неъмат барои тамоми инсоният ба ҳисоб меравад. Дарвоқеъ, Ваҳдати миллӣ ба шукуфоии Ватан мусоидат намуд. Имрӯзҳо мардуми кишвар ба меҳнати софдилона машғуланд ва мо - ҷавонон дар фазои озоишта ғайриини пурсамар дорем.

Шаҳноза БОБОЕВА,
ассистенти кафедраи
фанҳои гуманитарӣ, варзиш ва
мудоишаи шаҳрвандии Коллеҷи
технологии шаҳри Душанбе

Агентии Ҷопон оид ба ҳамкориҳои байналмилалӣ дар шаҳри Душанбе зеристгоҳи нави барқии 220 кВ месозад.

БОЗДИД

Рафти корҳои сохтмонӣ дар иншооти соҳаи маориф

4 июли соли 2025 вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода аз ҷараёни сохтмони бинои нави маъмурии шӯъбаи маорифи ноҳияи Тоҷикобод боздид намуд.

Сохтмони бинои шӯъбаи маорифи ноҳия бо дастури супориши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар доираи маблағҳои мутамаркази бучети давлатӣ аз ҷониби Вазорати маориф ва илм ба нақша гирифта шуда, раёсати сохтмони асосии назди вазорат ҳамчун фармоишгар фаъолият менамояд.

Тибқи лоиҳа, иншоот аз се ошёна ва тахона иборат буда, дар он утокҳои кори мудар, муовин, муҳосибот ва 14 утоқи кори дигар, маҷлисгоҳ, инчунин, хучраҳои хоб (мехмонхона бо 3 хучра дар ошёнаи сеюм) ва дигар хучраҳои ёрирасону техникаи пешбинӣ шудаанд.

Ҳамзамон, дар ҳудуди қитъаи замини иншоот сохтмони бинову иншооти ёрирасон, корҳои ободонӣ ва кабудизоркунӣ ба назар гирифта шуда, ҷараёни корҳои сохтмонӣ бомаром идома дорад.

Зимни боздид вазири маориф ва илм ҷиҳати таъмини сифат ва сари вақт ба анҷом расонидани сохтмон ба масъулин дастури тавсияҳои мушаххас дод.

Дар доираи сафари корӣ ба ноҳияи Рашт вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода аз ҷараёни корҳои сохтмонӣ бинои нави муассисаи таҳсилоти ибтидоии №108, воқеъ дар деҳаи Қалайчаки Ҷамоати деҳоти Хичборак дидан намуд.

Сохтмони бинои нави муассисаи мазкур бо дастгирии

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оғоз гардида, айни замон корҳои бардоштани деворҳо аз хишт пурра ба

анҷом расонида шудаанд.

Муассисаи таҳсилоти ибтидоии №108 барои 29 нафар хонанда пешбинӣ шудааст. Бунёди бинои нав ба бехтар шудани шароити таълимии хонандагон ва таъмини муҳити мусоиди таълимӣ дар ин деҳаи дурдаст мусоидат хоҳад кард.

Вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода бо ҷараёни корҳои сохтмонӣ бинои муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №110 шинос гардид.

Муассисаи мазкур дар деҳаи Хулаки Ҷамоати деҳоти Хичборак бо мақсади фароҳам овардани шароити бехтари таълим барои хонандагон бунёд гардида истодааст. Муассиса барои зиёда аз 80 нафар хонанда пешбинӣ шуда, дар он сохтмони 8 синфхона бо тамоми шароити зарурӣ ба нақша гирифта шудааст.

Сохтмони бино бо дастгирии Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Рашт ба тариқи ҳашар бо иштироки фаъолони сокинони

маҳаллӣ бунёд гардида истодааст.

Зимни боздид вазири маориф ва илм ҷараёни корҳои сохтмониро мусбат арзёбӣ намуда, саҳми сокинонро дар ободонии муассисаи махсус таъкид кард. Ҳамзамон, ба масъулин ҷиҳати таъмини сифат, риояи муҳлати анҷоми сохтмон ва оморасозии муассиса барои оғози фаъолияти таълимӣ дастури тавсияҳои зарурӣ дода шуд.

Дар доираи сафари корӣ ба ноҳияи Рашт вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода аз рафти корҳои сохтмонӣ бинои иловагии таълимӣ дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №68, воқеъ дар деҳаи

Айни ҳол корҳои бардоштани деворҳо аз хишт ва болопӯш намудани иншоот ба анҷом расида, бомпӯшкунӣ сохтмон дар арафаи анҷомёбист. Бо сохта шудани бинои иловагӣ, имконият фароҳам меояд, ки хонандагон дар шароити бехтару муосир таълим гиранд.

Бо ташаббус ва роҳнамоии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон рушди соҳаи маориф, аз ҷумла, бунёд ва таҷдиди муассисаҳои таълимӣ дар минтақаҳои дурдаст ҳамчун самти афзалиятноки сиёсати иҷтимоии давлат муайян гардидааст.

Дар ҳамин замина, вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода зимни сафари корӣ ба ноҳияи Рашт аз ҷараёни сохтмони бинои нави муассисаи таҳсилоти ибтидоии №103 воқеъ дар деҳаи Сафедтундаки Ҷамоати деҳоти Аскалон боздид намуд.

Сохтмони ин муассиса бо дастгирии Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ ва Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур амалӣ гардида истодааст. Айни ҳол корҳои бардоштани деворҳо аз хишт дар арафаи анҷомёбӣ қарор дошта, рӯзҳои наздик марҳалаи болопӯш намудани бино оғоз хоҳад ёфт.

шароити таълим ва фароҳам овардани имкониятҳои бештар барои хонандагон амалӣ шуда истодааст. Иншооти мазкур бо дастгирии Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода ва Донишгоҳи славянии Россия-Тоҷикистон бунёд мегардад.

Муассисаи таҳсилоти ибтидоии №103 дар ҳоли ҳозир 22 нафар хонандаро ба таълим фаро гирифта, 2 нафар омӯзгор ба онҳо дарс медиҳад. Бо анҷоми сохтмони бинои нав, шароити таҳсил барои кӯдакони деҳаи Сафедтундак бехтар гардида, замина барои таҳсилоти босифат фароҳам меояд.

Вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода дар идомаи сафари корӣ ба ноҳияи Рашт аз ҷараёни сохтмони бинои иловагии таълимӣ дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №65, воқеъ дар деҳаи Ҳазорҷашмаи Ҷамоати деҳоти Хичборак боздид намуд.

Сохтмони бинои иловагӣ бо мақсади бехтар намудани шароити таълимӣ ва фароҳам овардани муҳити мувофиқ барои хонандагон оғоз гардида, аз ҷониби Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино ва филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М. Ломоносов дар шаҳри Душанбе амалӣ шуда истодааст. Айни ҳол корҳои бардоштани деворҳо аз хишт дар марҳалаи анҷомёбӣ қарор дорад.

Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №65 дар ҳоли ҳозир 147 нафар хонандаро ба таълим фаро гирифта, 12 нафар омӯзгор ба онҳо дарс мегӯянд.

Вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода дар доираи сафари корӣ ба ноҳияи Сангвор аз ҷараёни сохтмони бинои иловагии 3-ошёна дар назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1 боздид намуд.

Зимни боздид вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон мусбат арзёбӣ намуда, ба масъулин ҷиҳати таъмини сифати баланд ва саривақт ба истифода супоридани иншоот супоришҳои мушаххас дод.

Дар иншооти нав сохтмони маҷлисгоҳ, варзишгоҳ ва синфхонаҳои таълимӣ ба нақша гирифта шуда, корҳои бомпӯшӣ дар як қисми сохтмон дар арафаи анҷомёбӣ қарор доранд. Бино барои 480 ҷойи нишаст пешбинӣ гардида, ба истифода додани он дар арафаи ҷашни 35-солагии Истиқлоли давлатӣ ба нақша гирифта шудааст.

Бунёд ва ба истифода додани чунин муассисаҳои замонавӣ шаҳодати равшани ғамхории пайвастаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон нисбат ба рушди соҳаи маориф ва бехтар намудани шароити таълим барои насли наврас мебошад.

Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

МАРКАЗИ МИЛЛИИ ТЕСТӢ

13 июл дар марказҳои имтиҳонии шаҳри ноҳияҳои Душанбе, Хоруғ, Хуҷанд, Панҷакент, Бохтар, Кӯлоб, Данғара ва Рашт даври дуюми имтиҳонҳо – қисмҳои А ва Б барои довтолбони ҷамаи гурӯҳҳои ихтисосҳо баргузор мегардад.

Тибқи тартиби гузаронидани имтиҳонҳои марказонидаи дохилшавӣ ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти

миёна ва олии касбӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 апрели соли 2023 тасдиқ гардидааст, довтолабӣ, ки дар даври якуми имтиҳон – қисми А ё қисми Б иштирок карда натавонист ва хоҳиши иштирок кардан дорад, метавонад дар даври дуюми имтиҳон иштирок намояд.

Маълумоти мушаххас дар бораи макон ва замони имтиҳонсупории ҳар як довтолаб дар даъватномааш қайд

13 июл даври дуюми имтиҳонҳо баргузор мешавад

карда мешавад. Ин маълумот барои довтолабон дар кабинети инфиродияшон низ дастрас мегардад.

Ба довтолаб тавсия дода мешавад, ки пас аз дастрас кардани даъватнома дар бораи нишонӣ ва нуктаи роҳнамои маркази имтиҳонӣ, ки дар даъватномаашон нишон дода шудааст, аз рӯйхати пешниҳодгардида оғоз ва бо макони имтиҳонсупориашон пешақӣ шинос шаванд, то ки дар рӯзи имтиҳон

дар ёфтани маркази имтиҳонӣ ба мушкил дучор нагарданд.

Довталаб бояд дар маркази имтиҳонӣ аз рӯйи ҷадвали имтиҳонҳо дар рӯзи муайяншуда 1 соату 30 дақиқа пеш аз оғози имтиҳон бо даъватнома, шиноснома ё хуччати дигари тасдиқкунандаи шахсияташ (бо муҳр ва сурат) ҳозир шавад.

АМИТ «Ховар»

Имсол дар Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон 8 озмоишгоҳи замонавӣ ба истифода дода шуд.

СОЗАНДАГӢ

Дар доираи сафари кории Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба шаҳри ноҳияҳои Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар Ҷамоати деҳоти Ғоҷо Бердибаевӣ ноҳияи Мурғоб муассисаи таълимии томактабии «Лола» барои кӯдакон бо иштироки намоёндагони Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят ва ноҳия ба таври маҷозӣ ба истифода дода шуд.

МУРҒОБ: КӢДАКИСТОНИ «ЛОЛА» БА ИСТИФОДА ДОДА ШУД

Муассисаи таълимии томактабӣ бо шароити хубу замонавӣ бо маблағи умумии 452 ҳазор сомонӣ бо сифати баланд ва мутобиқ ба талаботи замони муосир сохта шуда, барои 40 нафар кӯдаки ин деҳаи дурдаст пешбинӣ гардидааст.

Иттилоъ дода шуд, ки дар деҳаи мазкур зиёда аз 1600 нафар аҳоли зиндагӣ мекунад, ки акнун бидуни мушкилӣ фарзандони онҳо ба таълиму тарбия фаро гирифта мешаванд. Сокинон бунёди ин муассисаро самари сиёсати созанда ва бунёдкоронаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон арзёбӣ намуда, бо қаноатмандӣ миннатдорӣ худро ба Пешвои миллат изҳор доштанд.

ВАНЧ: БУНӢДИ СИНОФХОНАҲОИ ИЛОВАГӢ

Дар доираи сафари кории Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба шаҳри ноҳияҳои Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар ноҳияи Ванч иншооти таъиноти гуногун мавриди истифода қарор дода шуд.

Дар назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №36-и деҳаи Рави Ҷамоати деҳоти Ҷовидон 4 синфхонаи иловагӣ барои 45 нафар хонанда дар як баст бунёд гардид.

Бинои нави таълимӣ бо лавозимоти зарурӣ барои омӯзгорону хонандагон мучаххаз гардонда шуда, ҷиҳати ба стандартҳои миллию байналмилалӣ баробар кардани сифати таълиму тарбия ва рушди малакаи зеҳнӣ заминаи мусоид фароҳам меорад.

Инчунин, дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №23-и деҳаи Жамаги Ҷамоати деҳоти Язгуломи ноҳияи Ванч 3 синфхонаи иловагӣ барои 36 нафар хонанда

дар як баст сохта шуд. Бояд гуфт, ки дар ин муассиса 301 хонанда ба таҳсил фаро гирифта шудаанд, ки қаблан норасоии ҷойи нишаст ба назар мерасид.

Мувофиқи маълумоти дастрасгардида, дар ноҳияи Ванч шумораи хонандагон 5 ҳазору 615 нафарро ташкил медиҳад, ки ба онҳо 775 омӯзгор дар 51 муассисаи таълимӣ дарс медиҳад.

Ёдовар мешавем, ки бахшида ба 35-солагии Истиқлоли давлатӣ дар назди 3 муассисаи таълимии ноҳияи Ванч 11 синфхонаи иловагӣ сохта ба истифода дода мешавад.

ХОРУҒ: ИФТИТОҲИ МУАССИСАҲОИ ТОМАКТАБӢ ВА МАЙДОНЧАИ ВАРЗИШӢ

Дар доираи сафари кории Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар шаҳри Хоруғ як қатор иншооти муҳим, аз қабилӣ муассисаи томактабӣ, майдончаи варзишӣ ба истифода дода шуд.

Тавре иттилоъ дода шуд, майдончаи варзишӣ дар назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №2 ба номи Давлаталӣ Шабдолов ба истифода дода шуд.

То соли 2025 чунин шароити мусоид барои тамрини намудҳои варзиши волейбол, баскетбол ва футбол вучуд надохт. Варзишгарон дар майдони хурде, ки барои тамрин мувофиқ набуд, машқ мекарданд. Чунин омилҳоро ба назар гирифта, Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ дар ҳамдастӣ бо Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бунёди майдончаи варзиширо ба нақша гирифт.

Дар муддати 2 сол дар ҳудуди шаҳр чор майдончаи варзишӣ бунёд гардид, ки яке аз онҳо дар назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №2 қарор дорад.

Дар доираи сафари кории Роҳбари давлат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар шаҳри Хоруғ, ҳамчунин, се муассисаи томактабӣ мавриди истифода қарор дода шуд. Муассисаи томактабии «Си-

торача» дар маҳаллаи Хоруғи Боло бо тамоми таҷҳизоти замонавӣ мучаххаз буда, аз ду ошёна, 8 уток ва ошхона иборат мебошад. Дар он омӯзгорони ботаҷриба кӯдаконро ба таълиму тарбия фаро гирифта, бо се забон ба онҳо сабақ меомӯзонанд.

Муассисаи томактабии «Донояк» аз ду ошёна иборат буда, бо тамоми шароити муосир, аз ҷумла, ошхона, синфхонаҳо ва ҷойи хоб таъмин гардидааст. Дар маркази мазкур 50 нафар кӯдак ба таълиму тарбия фаро гирифта шуда, ба онҳо бо 3 забон дарс хоҳанд дод. Ҳамзамон, дар марказ барои таълимгирандагон математикаи зеҳнӣ ва бозии шохмот низ омӯзонида мешавад.

Дар пайравӣ ба сиёсати иҷтимоиву фарҳангии Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва дар доираи тадбирҳои созандагиву ободкорӣ бахшида ба Рӯзи Ваҳдати миллии дар кӯдакистони рақами 5-и шаҳри Хоруғ майдончаи нави бозӣ ифтитоҳ гардид. Майдонча бо навтарин таҷҳизоти бозӣ, аз қабилӣ саворакҳо, чархакҳо ва аргамчинҳо таъмин гардида, барои рушди ҷисмонӣ ва равонии кӯдакон мусоидат мекунад. Таҷҳизот аз маводи бехатар сохта шуда, мутобиқ ба талаботи амнияти кӯдакон мебошад. Иншоот имконият медиҳад ки беш аз 300 кӯдак дар фазои озод ба бозӣ машғул гарданд.

ШИНОСОӢ БО ИСТИРОҲАТҲОҲОИ БЕРУНАЗШАҲРӢ

2 июли соли ҷорӣ муовини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Равшан Каримзода бо фаъолияти истироҳатгоҳҳои беруназшаҳрии «Шарора»-и шуъбаи маорифи ноҳияи Исмоили Сомонӣ, «Зимчурӯд»-и шуъбаи маорифи ноҳияи Шохмансур ва «Файзи истиқлол»-и Иттифоқи касабии кормандони маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон шинос шуд.

Зимни сафари корӣ муовини вазири маориф ва илм дар ҳузури мудирони шуъбаҳои маорифи ноҳияҳои болозикр ва намоёндагони Маркази ҷумҳуриявии муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ бо ҳайати кормандони омӯзгорӣ ва истироҳаткунандагон суҳбат ораста, аз ташкили раванди истироҳатгоҳ, ҷойи хоб, майдончаҳои варзишӣ, ҳавзҳои шиноварӣ, таъминот бо маводи ҳӯрокворӣ аз наздик шинос гардид.

Мавриди қайд аст, ки дар бастаи дуҷуми истироҳатгоҳи «Шарора» 190 нафар кӯдаку наврас, аз ҷумла, кӯдакони ятиму бепарастор, аз оилаҳои ниёзманд, голибони олимпиадаҳои фаннии даврҳои шаҳрию ҷумҳуриявӣ, инчунин, 30 нафар хонандаи мактаб-интернат ба истироҳат қалб шудаанд.

Дар истироҳатгоҳи «Зимчурӯд» дар бастаи дуҷум 250 нафар кӯдаку наврас, аз ҷумла, 30 нафар хонандаи мактаб-интернат ва дар истироҳатгоҳи «Файзи истиқлол» 450 нафар наврас истироҳат доранд.

МОНИТОРИНГ

Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо лоиҳаи «Дастгирии Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва бозори меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» ҷиҳати натиҷагирӣ аз низоми бисёрҳола (10-ҳола) дар 45 муассисаи озмоишӣ ҷумҳурӣ мониторинг гузаронид.

Мониторинг бо мақсади арзёбии сатҳи омодагии муассисаҳо, дарки таҷрибаи ҷонибҳои манфиатдор аз низоми нави баҳогузорӣ ва муайян кардани камбудҳои ҷиҳати таҳкими зарфиятҳо пеш аз оғози татбиқи умумимиллии он равона карда шуд.

Дар семинар гурӯҳи корӣ аз натиҷаи мониторинги гузаронидашуда муҳокимаҳои судманд анҷом дода, барои боз ҳам беҳтар ба роҳ мондани низоми мазкур дар қадамҳои минбаъда пешниҳодҳои

НИЗОМИ НАВИ 10-ХОЛА: РАВАНДИ ОМОДАГӢ ВА ТАВСИЯҲО БАРОИ ТАТБИҚ

муфид иброз карданд. Аз ҷумла, роҷеъ ба густариш ва таҳкими барномаҳои таҳкими ихтисос барои омӯзгорон ва директорони муассисаҳои таълимӣ оид ба арзёбии меъёри ва ташаккулдиҳанда, ба роҳ мондани чорабиниҳои ит-

тилоотии фарогир барои баланд бардоштани сатҳи огоҳӣ ва иштироки падару модарон, таҳия ва паҳн намудани воситаҳои арзёбӣ ва пайвасти гузаронидани мониторинг ва робитаи мутақобилан судманд табо-дули афкор сураи гирифт.

МУЖДА

ПИРӢЗИИ ХОНАНДАГОНИ ТОҶИК ДАР ОЛИМПИАДАИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ «АРХИМЕД»

Дар шаҳри Тошканд маорисии бошукӯҳи қадрдони голибони Олимпиадаи байналмилалӣ «Архимед» баргузор гардид. Дар он дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба натиҷаҳои назаррас ноил шуд.

Хонандагони боистеъдоди тоҷик сазовори 63 медал шуданд, ки аз ин шумора 6 медали тилло, 20 медали нуқра ва 37 биринҷӣ мебошанд.

Ин дастовард нишондиҳандаи омодагии ҳамаҷониба ва сатҳи баланди дониши хонандагони тоҷик дар арсаи байналмилалӣ аст.

Дар шаҳри Душанбе 37 ғоизии кӯдакони синни томактабӣ ба таълиму тарбияи аввалия фаро гирифта шудаанд.

ТАЪТИЛИ ТОБИСТОНА

Тавре маълум аст, мактаббачагон дар фасли тобистон ба таътил мебароянд, мутаассифона, қисме аз волидон барои фарзандони худ дар ин фасл истироҳати хубро фароҳам оварда наметавонанд. Пас чӣ бояд кард? Роҳи ҳалли ин мушкилиро сокини шаҳри Душанбе Ситора Ашӯрова дар фаро гирифтани наврасон бо истироҳатгоҳҳои беруназшаҳрӣ медонад. Ў мегӯяд ки таътили тобистона дар истироҳатгоҳҳои берун-азишаҳрӣ барои кӯдакон судманд аст, зеро бо сабаби беназорат мондан онҳо ба ҳар гуна амалҳои ношоиста даст мезананд. Бинобар ин, мавсуф субҳи барвақт барои гусели фарзандаш Фариз Хоҷаев, ки хонандаи синфи 6-и мактаби рақами 55 мебошад, ба назди шӯбаи маорифи ноҳияи Шохмансури пойтахт омадааст.

– Ҳар сол фарзандонамро ба истироҳатгоҳҳои беруназшаҳрии мактабиён равон мекунам. Писарамро, ки нисбатан хурд асту ҳоло имкони дар истироҳатгоҳ буданро дорад, ба он ҷо равон месозам, чунки истироҳатгоҳҳо барои рушди кӯдакон нақши бориз доранд, -афзуд ҳамсӯҳбатамон.

Номвари Қурбон бори аввал аст, ки духтаронаш Сабо ва Шаҳлоро ба истироҳатгоҳи беруназшаҳрии «Зимчуруд» мефиристад. Ў изҳор дошт, ки худ омӯзгор асту солҳои қабл борҳо дар истироҳатгоҳҳо хонандагони мактабро роҳбаладӣ кардааст ва аз шароити тарзи гузаронидани машғулиятҳо дар он ҷо бевосита огаҳӣ дорад.

– Истироҳатгоҳҳо на танҳо дар инкишофи зехн, балки дар ташаккули ҷисмониву равонии кӯдакон нақши муассир дорад. Инчунин, дар табиат ба тарзи кушод гузаронидани баъзе машғулиятҳои амалӣ ва истироҳат кардан метавонад онҳоро то андозае ба воқеият наздик, яъне, ба зиндагӣ омода созад, -гуфт Н. Қурбон.

Фароғатгоҳи «Зимчуруд»

Истироҳатгоҳи тобистонаи «Зимчуруд» дар фосилаи 24 км дуртар аз шаҳри Душанбе, дар мавзеи зебову барҳавои ноҳияи Варзоб ҷойгир буда, барои бунёди он соли 1957 3 гектару 27 сотик замин ҷудо шудааст.

Ҳамасола кӯдакони зиёде дар истироҳатгоҳҳои беруназшаҳрӣ таътили тобистонаи худро мегузаронанд. Соли ҷорӣ мувофиқи иттилои Вазорати маориф ва илм, бояд дар умум, 15457 нафар бо фароғату солимгардонӣ дар ин гуна истироҳатгоҳҳо ва аз ин шумора 1000 кӯдаку наврас тибқи нақша дар ҷор баст ба «Зимчуруд» ҷалб карда хоҳанд шуд. Дар ин истироҳатгоҳ бештар кӯдакон аз муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ноҳияи Шохмансури пойтахт фароғат менамоянд.

– Ба истироҳатгоҳ, асосан, хонандагони болаёқат, ғолибони озмуну олимпиадаҳои фаннӣ, варзишӣ, ятимон ва кӯдакон аз оилаҳои камбизоату ниёзманд, сипас хоҳишмандон ҷалб карда мешаванд. Фароғатгоҳ аз ҳисоби Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Шохмансур маблағгузорӣ шуда, роҳхатҳо пурра ройгон мебошанд. Пеш аз омадан ба «Зимчуруд» кӯдакон пурра аз муоинаи тиббӣ санитарӣ, эпидемиологӣ мегузаранд, -изҳор намуд директори истироҳатгоҳ Саида Саидзода.

АЗ «ЗИМЧУРУД» ТО «ФАЙЗИ ИСТИҚЛОЛ»: ФАРОҒАТИ НАВРАСОН ДАР ИСТИРОҲАТГОҲҲО ЧӢ ГУНА АСТ?

Дар истироҳатгоҳ сӣ нафар, аз ҷумла, ҳашт мураббия, ҳафт ёрдамчӣ, омӯзгорони забони русӣ, англисӣ, технологияи иттилоотӣ, варзиш, мусиқӣ, табиб, ҳамшираи тиб, корманди назорати санитарӣ, эпидемиологӣ, намоёнҳои кор бо ноболиғони мақомоти корҳои дохилӣ, ошпаз ва дигар кормандони техникӣ фаъолият доранд. Тамоми кормандон аз муоинаи тиббӣ гузаронида шудаанд.

Намоёнҳои назорати санитарӣ, эпидемиологӣ субҳи барвақт маҳлули 0,5 фоизаи хлорро омода ва ба мураббияён тақсим мекунад. Кӯдакон аз ҳоб меҳезанд, раҳти хобашонро худашон ҷамъ мекунанду ба машқи пагоҳирӯзӣ машғул мешаванд. Мураббияён бошанд, ҳама ҷоро бо маҳлули омодашуда тоза мекунанд.

Аз рӯзҳои аввали ба фароғатгоҳ ворид шудан мураббияну омӯзгорон, намоёнҳои тиббӣ, хифзи ҳуқуқ пайваста ба хонандагон дар бораи риояи техникаи бехатарӣ маълумоту дастурҳо медиҳанд. Хонандагон давоми 12 рӯз як бор мувофиқи нақша ба саёҳати кӯҳ мераванд. Дар ин саёҳат танҳо хонандагони синну солашон калон иштирок мекунанд. Дар он ҷо хонандагон бо олами наботот, буттаву дарахтони худрӯй шинос шуда, аз оби хуноки чашмаи нӯши ҷон менамоянд. Аз себони табиати дилангези диёр баҳра мебардоранд. Ҳамин тавр, то нисфи рӯз ба фароғатгоҳ баргашта, дар ҳавзи калон оббозӣ мекунанд.

Дар истироҳатгоҳ ҳамаҷуз ҷорабиниҳои гуногуни фарҳангӣ, варзишӣ гузаронида мешавад. Ҷӯраҳон Сангов, ки омӯзгори санъати тасвирӣ ва нақшакашӣ дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 20 аст, қариб шаш сол мешавад, дар истироҳатгоҳи мазкур ба ҳайси мураббӣ кӯдаконро роҳбаладӣ менамояд. Омӯзгор бо кӯдакони гурӯҳ дар озмунҳои дар ин ҷо баргузоридашуда иштирок ва намоишҳои гуногуни театркунонидашударо пешкаши дигар тамошобинон мегардонанд.

– Интиҳоби маҳфили машғулиятҳо дар истироҳатгоҳ ихтиёрӣ аст. Яъне, ҳар кӯдак мувофиқи завқи худ метавонад дар дилхоҳ маҳфил иштирок кунад. Ман бештар ба онҳо нозуқиҳои расмкешӣ меомӯзам. Дар ин ҷо барои машғул шудан ба расмкешӣ тамоми шароит фароҳам оварда шудааст. Ҳамчунин, бо кӯдакон аз санг, ашёи табиӣ ва ширеш ҳар гуна шаклҳо, аз қабилӣ хонаву бошишгоҳ, паран-

даву ҳашаротро месозем ва ин гуна машғулиятҳо барояшон писанд аст, -мегӯяд Ҷ. Сангов.

Китобхонаи истироҳатгоҳ дорои 1,5 ҳазор китоби бадеӣ мебошад. Бо дарназардошти сатҳи забондонии хонандагон, дар баробари китобҳои тоҷикӣ, дар китобхона асарҳои бо забони русӣ таълифу тарҷумашуда низ нигоҳ дошта мешаванд. Дар истироҳатгоҳ воҳиди кории алоҳидаи китобдор ҷудо нагардидааст. Аммо мувофиқи маълумоти директори С. Сайидзода, дар китобхонаи муассиса ҳамаҷуз аз ҳисоби омӯзгорон ва мураббияён навабтардор гузошта мешавад, то хонандагон китобҳои дилхоҳашро саривақт дастрас намоёнд.

Истироҳатгоҳи «Файзи истиқлол»

Ҳангоми ворид шудан ба истироҳатгоҳи «Файзи истиқлол» мушоҳида намудем, ки кӯдакон гурӯҳгӯӣ дар ҳар канор ҷамъ омада, ба машғулиятҳои гуногун машғуланд. Нафаре дар нимкати ҷӯбин нишаста китоб меҳонад ва гурӯҳе саргарми бозиҳои варзишиянд.

Истироҳатгоҳи «Файзи истиқлол» соли 1929 дар масоҳати 8 гектар бунёд шудааст. Он дорои 3 бинои дуошёнаи замонавӣ, якҷанд бинои яқошёна, китобхона, ошхона, толори оббозӣ, толори бозии теннисӣ рӯйимизӣ... мебошад.

Истироҳатгоҳ дар тавозуни Иттифоқи касабҳои кормандони маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дошта, ба он кӯдакони аз 6 то 14-сола аз тамоми ғушаю қано-ри ҷумҳурӣ қабул карда мешаванд. Дар истироҳатгоҳ кӯдакон аз рӯйи синну сол ба гурӯҳҳо ҷудо гардидаанд. Дар бастаи яқум 415 хонанда дар 14 гурӯҳ аз шаҳри Душанбе, вилояти Хатлон ва ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ ба истироҳат фаро гирифта шудаанд. Гурӯҳҳо аз 20 то 30 нафарро ташкил медиҳанд. Кӯдакони синни 6-8-сола, 9-12-сола, 13-14-сола ба дастаҳои гуногуни варзишӣ муттаҳиданд. Бояд қайд намуд, ки ин ҷо шароити хуб барои фароғати истироҳаткунадагон фароҳам шудааст.

Ҳамчунин, дар истироҳатгоҳ озмунҳои гуногун, аз қабилӣ «Аниси кунҷи танҳои китоб аст», «Тоҷикистон – Ватани азизи ман» ва амсоли инҳо баргузор мешаванд. Озмунҳо аз рӯйи номинатсияҳои гуногун, аз қабилӣ адабиёти классикии тоҷик, адабиёти муосири тоҷик, адабиёти кӯдакону наврасон ва осори шифоӣ,

кироати шеър дар васфи Тоҷикистон ва санъати тасвирӣ ба роҳ монда шудаанд.

Дар истироҳатгоҳ ҳар як даста ном, рамз ва шиори худро дорад. Мо гурӯҳеро вохӯрдём, ки бо роҳбарии мураббияшон Муҳаррама Расулова ба сӯйи ҳавзи шиноварӣ мерафтанд. Онҳо раҳорах порчаҳои шеърро кироат мекарданд. Аз суҳбат ба хонандагон маълумамон шуд, ки ин гурӯҳи «Гулдухтарон» будааст.

Муҳаррама Расулова 3 сол мешавад, ки ҳамчун мураббияи истироҳатгоҳ фаъолият дорад. Мавсуф зимни суҳбат иброз дошт, ки мақсади ҷалби кӯдакон ба истироҳатгоҳ таъмини солимии онҳо, обутаби бадан, тарбияи онҳо дар руҳияи ватандӯстӣ ва дӯстию рафоқат мебошад.

Мо аз ҳуҷраҳои ҳоби кӯдакон дидан намудем. Ҳуҷраҳо ҳама тозаву озода буда, раҳти ҳоби кӯдакон ба тартиб оварда шудааст. Истироҳаткунадагон субҳи худро аз батарибдорории раҳти хоб ва ҳуҷраҳо оғоз намуда, пасон ба варзиши пагоҳирӯзӣ машғул мешаванд.

Шаҳноза Хоҷаева-хонандаи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 16-и ноҳияи Дӯстӣ мебошад. Ў ҳангоми суҳбат қайд кард:

– Истироҳатгоҳ ба ман хеле ҳам писанд омад. Ҳавои тоза ба руҳи одам таъсири хуб мерасонад.

Мо аз вазъи китобхонаи истироҳатгоҳи «Файзи истиқлол» низ шинос шудем. Китобхона аз як ҳуҷраи на он қадар калон иборат аст. Мудири китобхона Кароматулло Шокирзода соли дуум аст, ки дар истироҳатгоҳ кор мекунад. Ў иттилоъ дод, ки дар китобхона зиёда аз 5000 китоби дарсӣ ва бадеӣ бо забони тоҷикӣ русӣ мавҷуд аст. Кӯдакони хоҳишманд имкон доранд, китобҳоро дар фазои кушод ғуҷраҳояшон мутолиа кунанд.

– Тӯли 4 сол мешавад, ки ман ба истироҳатгоҳи «Файзи истиқлол» меоям. Мо дӯстони нав меёбем. Дар ин ҷо барои мо ҷорабиниҳои гуногун ва ҳар гуна бозиву озмунҳо ташкил мекунанд. Файр аз ин, мо ба китобхонаи низ машғул мешавем ва бо дӯстонамон атрофи китобҳои хондамон саволу ҷавоб мекунем. Ман дар 11 рӯзи ин ҷо буданам китобҳои зиёд мутолиа намуда, дар озмунҳои «Аниси кунҷи танҳои китоб аст» иштирок кардам, -ибрози дошт Ҳадиса Ғаюрова, хонандаи синфи 6-и муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №40-и ноҳияи Варзоб.

Ошхонаи истироҳатгоҳ дорои толори калон ва бо мизу курсиҳо таъмин мебошад. Инчунин, дар он барои нигоҳдорӣ ҳама намунаи маҳсулот анбор мавҷуд аст. Дар ошхона 14 нафар кор мекунанд. Ба кӯдакон дар як рӯз 4 маротиба хӯрок дода мешавад.

Ҳангоми суҳбат бо кӯдакони маълум гардид, ки дар истироҳатгоҳ ба онҳо бештар саёҳати кӯҳ ва мусобиқаҳои варзишӣ писанд аст. Онҳо дар давоми истироҳаташон, тибқи нақша бо навабат ба сайри кӯҳсор мераванд ва мувофиқи синну сол масофару тӯли саёҳаташон аз ҷониби омӯзгорон муайян карда мешавад.

Шаҳноза БОБОМУРОДОВА,
Ирода ТИЛАБОВА,
«Омӯзгор»

МУЛОҶИЗА

Забони англисӣ яке аз забонҳои кори Созмони Милали Муттаҳид ба ҳисоб меравад.

Сарчашмаи пайдоиши забони англисӣ лаҳҷаҳои англҳо, саксҳо ва юдҳои қабилҳои германии қадим мебошад, ки дар асрҳои V-VI дар Британияи Кабир маскун гардидаанд. Маҳз ҳамин лаҳҷаҳо вобаста ба ташаккули халқияти англис инкишоф ёфта, пояи забони англисии қадимро ташкил додаанд. Таҳаввули забони англисӣ дар давраи миёна ба воқеиёти таърихӣ ва равобити гуногунсоҳаи мардуми англисиза-

Омӯзиши забони англисӣ муҳим аст

бон бо халқҳои ҳамсоя марбут буда, бисёр калимаҳои иқтибосӣ аз забонҳои келтӣ, лотинӣ, скандинавӣ, фаронсавӣ ва ғайра, ки ба таркиби луғавии он ворид шудаанд, шаҳодати барҷастаи ин гуфта мебошад.

Дар асрҳои миёна марҳалаи навини таҳаввули забони англисӣ оғоз гардида, шакли адабии он ташаккул ёфт, ки бар пояи гуфтори мардуми шаҳри Лондон таъма мекард. Густариши минтақаи сукунаи мардуми англисизабон дар даврони минбаъда боис гардид, ки вариантҳои забони адабии англисӣ ба миён ояд, ки он аз лиҳози талаффуз ва хусусиятҳои луғавии худ аз забони англисии бритонӣ тафовут дорад. Ҳоло дар ИМА, Канада ва Австралия чунин вариантҳои забони адабии муосири англисӣ мустақиманд. Аз асри XVIII сар карда, нуфузи Брита-

нияи Кабир ва ИМА дар рушди сиёсӣ ва иқтисодии ҷаҳонӣ афзоиш ёфт, ки боиси густариши забони англисӣ дар саросари олам гардид.

Чунин вазъият тақозо дорад, ки шаҳрвандони Тоҷикистон низ барои ҳамқадам бо равандҳои инкишофи ҷомеаи ҷаҳонӣ будан забони англисиро омӯхта, бо ин забон озодона гуфтугӯ ва муошират кунанд.

Аз ин рӯ, омӯзгоронро зарур аст, ки дар омӯзиши забони англисӣ ба хонандагон мутаваҷҷеҳ бошанд ва дар роҳи соҳибмаърифату соҳибкасб ва дар руҳияи худшиносии миллӣ, ватандӯстӣ ба камол расондани насли наврас ва ҷавон сахми муносиб гузоранд.

Гуландом ҶАББАРОВА,
муовини директор оид ба корҳои таълим дар
МТМУ №39-и ноҳияи Шохмансур

ҲАМКОРӢ

Иҷрои Барномаи ғизои мактабӣ дар ВМКБ

Ғизои мактабӣ, асосан, барои хурдсолон – хонандагони синфҳои ибтидоӣ пешбинӣ шудааст. Ҳадаф аз он беҳдошти саломатии хурдсолон, тақвияти зехну шуур, қобилияту маҳорати донишомӯзӣ, рушди ҷисмонии онҳо мебошад. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ин масъала пайваста таваҷҷуҳ зоҳир намуда, дар ин росто, чандин барномаву лоиҳаҳоро амалӣ гардондааст. Ҳамчунин, ғизо барои таъмини иштироки мутасили хонандагон ба дарсох мусоидат менамояд. Дар таъмини иҷрои Барномаи давлатии рушди ғизои мактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022-2027 дар радиои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияҳо, шарикони рушд, аз ҷумла, Барномаи озукавории ҷаҳонии Созмони Милали Муттаҳид, Созмони мухтори ғайритиҷоратии «Пажӯҳишгоҳи соҳавии ғизо» (Федератсияи Россия) саҳмгузоранд. Ҷиҳати таъмини саривақтӣ ва пайвастаи ғизои мактабӣ соли 2016 бо қарори раиси вилоят дар назди Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ВМКБ «Шурои Ҳамоҳангсозии байнисоҳавӣ оид ба татбиқи «Стратегияи рушди устувори ғизои мактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2027» таъсис ёфт, ки ба он намоёндагони сохторҳои давлатӣ, аз қабилӣ раёсатҳои маориф, тандурустӣ, кишоварзӣ, рушди иқтисод ва савдои вилоят, дигар муассисаҳо, ҳамзамон, намоёндагони шарикони рушд шомил карда шуданд.

Лозим ба ёдоварист, ки Барномаи ғизои мактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳанӯз аз соли 2001 дар ВМКБ –

ноҳияҳои Шугнон, Дарвоз, Ванҷ, Роштқалъа, Рӯшон, Ишқошим, Мурғоб амал мекунад. Барнома аз 144 муассисаи таълимии вилоят, аз ҷумла, 10 мактаби Ҷамоати деҳоти Рованд ва 6 мактаби Ҷамоати деҳоти Язғуломи ноҳияи Ванҷ, 27 муассисаи таълимӣ аз ҷамоатҳои деҳоти Абдулвосиев, Бартанг, Басид, Савноб, 20 таълимгоҳи ҷамоатҳои деҳоти Вер ва Ванқалъаи ноҳияи Шугнон, 12 мактаби ҷамоатҳои деҳоти Барвоз ва Сеҷди ноҳияи Роштқалъа, 43 мактаби ҷамоатҳои деҳоти Андароб, Қозидех, Юсуфбеков, Шитхарв, Птуп, Вранг, Зонги ноҳияи Ишқошим, 13 муассисаи таълимии ҷамоатҳои деҳоти Алиҷул, Бердибаев, Қизилрабоб, Рангул, Қаракули ноҳияи Мурғоб, 14 таълимгоҳи Ҷамоати деҳоти Сағирдашти ноҳияи Дарвоз 6404 хонандаи хурдсол ё худ хонандаҳои синфҳои ибтидоиро фаро гирифтааст.

Аз рӯйи маълумоти раёсати маорифи вилоят, давоми солҳои 2022-2024 ба мактабҳои, ки дар рӯйхати барнома ҳастанд, зиёда аз 160 тонна орд, рағван ва нахӯд ворид гардид ва ба беш аз 7000 хонандаи синфҳои ибтидоӣ дастрас шуд. Дар соли таҳсили 2023-2024 аз ҷониби барномаи озукан Созмони Милали Муттаҳид ба 123 муассисаи таълимии вилоят 64 тонна 253 килограмм орд, 4 тонна 369 килограмм рағвани рустанӣ, 5 тонна 150 килограмм лубӣ ворид гардидааст.

Соли таҳсили 2024-2025 125 таълимгоҳи вилоят аз ҷониби Барномаи озукан Созмони Милали Муттаҳид 14 тонна 359 килограмм

орд, 1 тонна рағвани рустанӣ, 1 тонна 436 килограмм лубӣ, моҳи октябри соли 2024 23 тонна орд, 1 тонна 614 килограмм рағвани рустанӣ, 1 тонна 595 килограмм лубӣ гирифтанд. Ғизои дастрасшуда хонандагони хурдсолро дар моҳҳои сентябр-декабри соли гузашта пурра таъмин намуд. Аз моҳи январ то март соли раван 29 тонна 555 килограмм орд, 2 тонна 69 килограмм рағвани рустанӣ, 2 тонна 956 килограмм лубӣ, моҳи апрел 28 тонна 470 килограмм орд, 1 тонна 581 килограмм рағвани рустанӣ, 2 тонна 290 килограмм лубӣ ворид карда шуд, ки ин имкон дод, хурдсолон то охири соли таҳсил бо ғизо таъмин бошанд.

Ҳамзамон, Барномаи озукан ҷаҳонӣ ҳар сол миқдори муайяни ошхонаҳои мактабиро таъмир мекунад.

Як мушкили таъмини хонандагони синфҳои ибтидоӣ бо ғизо ин аст, ки бисёре аз мактабҳои ошхона ва анбор барои нигоҳдории ғизо надоранд, ё дошта бошанд ҳам, онҳо ба талаботи санитарии гигиени ҷавобгӯ нестанд.

Таъсиси хоҷагҳои ёрирасони наздимактабӣ, монанди мурғпарварӣ, занбӯрпарварӣ, харгӯшпарварӣ ва гармхонаҳо то ҳол ҳалли мусбати худро наёфтааст.

Иҷрои Барномаи таъмин бо ғизои мактабӣ то соли 2027 идома меёбад ва тавре дида мешавад, татбиқи пурраи он барои мактаббачагони хурдсол аз аҳамияти зиёде бархӯрдор мебошад.

Ҷангибеки УЛҒАТШОХ,
«Омӯзгор»

РОҶНАМО

Муҳовараи мухтасари забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ

(Барои омӯзгорону хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 5-11), устодону донишҷӯони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи махсус, олии касбӣ ва кормандони соҳаи маориф ва илм)

Тоҷикӣ	Русӣ	Англисӣ	Ово-навишт
ДОНИШГОҶ – УНИВЕРСИТЕТ - UNIVERSITY			
Ман омӯзгор ҳастам.	Я преподаватель.	I am a teacher.	[aɪ æm ə 'ti:tʃə]
Ман дар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни кор мекунам.	Я работаю в Таджикском государственном педагогическом университете имени С. Айни.	I work at Tajik State Pedagogical University named after Sadriddin Ayni.	[aɪ wɜ:k æt 'tɑ:dʒɪk steɪt pedə'gɒdʒɪkəl ju:nɪ'vɜ:sɪtɪ neɪmd 'ɑ:ftə sadriddin aɪni]
Ман муаллими калони фанни биология ҳастам.	Я старший преподаватель биологии.	I am a senior biology teacher.	[aɪ æm ə 'si:nɪə baɪ'ɒlədʒɪ 'ti:tʃə]
Интихоби таҳсилоти олӣ ҳамеша душвор аст.	Выбирать высшее образование всегда трудно.	Choosing a higher education path is always hard.	[ˈtʃu:zɪŋ ə 'haɪə edʒu'keɪʃn pɑ:θ ɪz 'ɔ:lw(eɪz hɑ:d]
Шумо мехоҳед ба мартабаи баланд бирасед?	Вы хотите делать карьеру?	Do you want to make a career?	[du: ju: wɒnt tu: meɪk ə kə'ɪrɪə]
Ман ба шумо дар бораи донишгоҳи худ маълумот медиҳам.	Я расскажу вам о моем университете	I am going to tell you about my university.	[aɪ æm 'gəʊɪŋ tu: tel ju: ə 'baʊt maɪ ju:nɪ'vɜ:sɪtɪ]
Ман забони англисиро омӯхта истодам.	Я изучаю английский язык.	I am studying English.	[aɪ æm 'stʌdɪŋ 'ɪŋɡlɪʃ]
Курси мазкур 4 сол идома меёбад.	Курс длится четыре года.	The course lasts 4 (four) years.	[ðə kɔ:s læ:sts fɔ: jɪə(r)z]
Зинаи бакалавриатро ба даст овардан	Получить степень бакалавра	To get a bachelor degree	[tu: get ə 'bæʃələ dɪ'ɡri:]
Ариза додан барои ба даст овардани зинаи магистр	Подать заявление на получение степени магистра	To apply for a master's degree.	[tu: ə'plai fɔ: ə 'mɑ:stə'z dɪ'ɡri:]
Ман зинаи магистрро ба даст меорам.	Я получу степень магистра.	I get the degree of Master of Art.	[aɪ get ðə dɪ'ɡri: ɒv 'mɑ:stə ɒv ɑ:t]
Донишгоҳи мо калон аст.	Наш университет большой.	Our university is large.	[ˈaʊə ju:nɪ'vɜ:sɪtɪ ɪz læ:dʒ]
Он якчанд хобгоҳ дорад.	При нём имеется несколько общежитий.	It has some dormitories.	[ɪt hæz sʌm 'dɔ:mɪtrɪz]
Ман донишҷӯи курси якум нестам.	Я не первокурсник.	I am not a freshman.	[aɪ æm nɒt ə 'freʃmən]
Ман дар курси дуюм таҳсил менамоям.	Я учусь на втором курсе.	I am a sophomore.	[aɪ æm ə 'sɒfəmo:]
Ман хатмкунанда мебошам.	Я выпускник.	I am a graduate.	[aɪ æm ə 'ɡrædʒuət]
Як семестр 16 ҳафта давом мекунад.	Один семестр продолжается 16 недель.	One semester lasts 16 (sixteen) weeks.	[wʌn sɪ'mestə læ:sts sɪk'sti:n weeks]
Дар давоми таҳсил...	В течение учёбы...	During the study...	[ju: məst pɑ:s ɪg 'zæmz]

(Давом дорад)

Филми тоҷикии «Дар талоши ҳақиқат» дар Синамоҷашнвораи байналмилалӣ давлатҳои аъзои СҶШ бо ҷоиҳои махсус қадрдонӣ шуд.

ИННОВАТСИЯ

ЗЕҲНИ СУНЪӢ: ИМКОНОТ, ПЕШРАФТ ВА МУШКИЛОТ

Муқаддима

Ҷаҳони муосир босуръат рушд меёбад ва воситаҳои зиёде дар ҳаёти инсоният пайдо мегарданд, ки аз як тараф, агар кори инсонхоро осон намоянд, аз ҷониби дигар, масъулият ва рисолати онҳоро дучанд месозанд. Яке аз дастовардҳои башар дар ҷанд соли охир зехни сунъӣ мебошад, ки имрӯз нақши он дар тамоми соҳаҳо барабало эҳсос мегардад. Раванди вориди гаштани он дар ҳаёти инсоният ба таври ҷашмгир густариш ёфтааст ва оянда ҳеҷ соҳаро бе истифода аз технологияи муосир наметавон тасаввур кард. Дунёи технология чунон зуд дигаргун мегардад, ки як лаҳза таваккуф ва беаҳамияти метавонад ҷомеаро аз рушду пешрафт боздорад. Аз ин рӯ, дар оянда зехни сунъӣ омили асосии рушди устувори соҳаҳо мегардад. Аз ин ҷост, ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президентӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба рушди ин соҳаи ҳаётан муҳим тавачҷуҳи махсус зоҳир намуда, дар Паёми ҳеш ба Маҷлиси Олии мамлакат (28.12.2024) таъкид доштанд: «Дар низоми таълими муассисаҳои тамоми зинаҳои таҳсилоти касбӣ равиияи омода кардани барномасозон ва дигар ихтисосҳои зарурӣ барои рушди иқтисоди рақамӣ ва барномасозӣ ҷорӣ карда шавад. Дар ин раванд муҳайё кардани шароити бехтарин барои тарбияи кадрҳо, пешниҳод намудани имтиёзҳои гуногун, ҳавасмандгардонии мутахассисони самти технологияҳои иттилоотӣ ва бозомӯзӣ дар муассисаҳои пешқадами хориҷӣ зарур доништа мешавад. Дар робита ба ин, пешниҳод мегардад, ки дар заминаи Донишқадаи технология ва менеҷменти инноватсионӣ шаҳри Кӯлоб Донишгоҳи инноватсия ва технологияҳои рақамӣ таъсис дода шавад. Ба ин донишгоҳ мақоми пойгоҳи асосии тайёр кардани мутахассисони самти мазкур дода, илова бар ин, дар ҳамаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар факултаю кафедраҳои дахлдор таъсис дода шавад». Ҳамчунин, вобаста ба рушди иқтисоди рақамӣ истифодаи васеи зехни сунъӣ дар пешниҳоди хидматрасониҳо ва низоми бақайдгирии давлатӣ ба роҳ монда мешавад. Дар зимн, истифодаи он дар ҳамаи соҳаҳо манфиатбор буда, ҳам корро осону босифат ва ҳам ягонагии иттилоотиро рақамиро таъмин мекунанд. Бинобар ин, кишварҳои пешрафта дар самти вусяти зехни сунъӣ диққати аввалиндараҷа медиҳанд ва маблағгузориҳои зиёдро харҷ мекунанд.

Зехни сунъӣ ва ҷаҳони муосир

Зехни сунъӣ дар ҷаҳони муосир мавқеи меҳварӣ дорад ва имрӯз бо як назари иҷмоӣ ба қорҳои анҷомдодаи кишварҳои пешрафта метавон ба чунин ҳулоаса расид, ки он имрӯз дар ҳаёти иҷтимоӣ иқтисодӣ, фарҳангу маориф ва дифой ба таври назаррас истифода мегардад. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки солҳои 2023-2024 дар рушди зехни сунъӣ бо нишон додани афзоиши бесоликаи дастовардҳои технологӣ ва микёси ҷорӣ кардани AI дар тамоми соҳаҳои ҳаёт ба як марҳалаи муҳим табдил ёфтааст. Дар асоси маълумоти солҳои индекс зехни сунъӣ Донишгоҳи Стэнфорд, дар соли 2024 AI бори аввал аз имкониятҳои инсонӣ дар як қатор соҳаҳои асосӣ, аз ҷумла, таснифи тасвирҳо, тафаккури визуалӣ ва фаҳмиши забони англисӣ бартарӣ дошт.

Муҳимтарин омил дар ҷаҳони AI пайдоиши моделҳои пурқудрати мултимодалии насли нав махсуб меёфт. Системаҳо, ба монанди OpenAI Gpt-4 ва Google Gemini Ultra дар қоркарди матн, тасвирҳо ва аудио фаъолияти назаррас нишон доданд. Дар робототех-

ника бо сабаби ҳамгироӣ бо моделҳои забонӣ пешрафти муҳим ба амал омад. Пайдоиши системаҳои PaLM-E ва RT-2 имкон дод, ки системаҳои роботии пешрафтатар сохта шаванд ва хусусияти муҳимми онҳо қобилияти пурсидани саволҳо буд, ки дарки онҳоро бо ҷаҳони воқеӣ хеле бехтар кард.

Конфронси Созмони Милалӣ Муттаҳид оид ба тичорат ва рушд (UNCTAD) дар гузориши нави худ «Технология ва инноватсия – 2025» хушдор медиҳад, ки бо вучуди потенциали бузурги AI, рушди он фарогириро қафолат намедиҳад. Муаллифони гузориш қайд мекунанд, ки то соли 2033 ҳаҷми умумии бозори зехни сунъӣ ба 4,8 триллион доллар мерасад, аммо дастрасӣ ба инфрасохтор ва дониши қоршино-

сон дар соҳаи AI дар якҷанд кишвар мутамарказ боқӣ мемонад. Танҳо 100 ширкат, асосан, аз ИМА ва Чин 40 фоизи хароҷоти қорпоративии ҷаҳонро барои рушди илмӣ ва технологӣ таъмин мекунанд. Бузургтарин ширкатҳои технологӣ, ба монанди Apple, Nvidia ва Microsoft ҳар қадоме 3 триллион доллар арзиш доранд, ки баробар бо ММД дар тамоми қитъаи Африқо аст. Чунин бартарияти бозор метавонад ҳолигии технологиро амиктар ва бисёр кишварҳои рӯ ба тараққиро бидуни манфиатҳои AI бигузорад.

AI дурнамои нави иқтисодиро мекушояд ва технология, инноватсия ва до-нишро унсурҳои асосии стратегияҳои миллии рушд мегардонад. Барои самаранок татбиқ кардани AI, UNCTAD тавсия медиҳад, ки кишварҳо ба се ҷанба диққат диҳанд: инфрасохтор, маълумот ва малака. Рушди ин самтҳо имкон медиҳад, ки на танҳо зехни сунъӣ ҷорӣ карда шавад, балки қарорҳои инноватсионии худро, ки ба талаботи иҷтимоӣ иқтисодӣ ҷавобгӯ мебошанд, эҷод кунанд.

Дар соҳаи маориф ба ҳамгироии абзорҳои AI ба раванди таълим диққати махсус дода мешавад. Таҳлили таъсири онҳо ба таълим ҳам дар таҳсилоти оӣ ва ҳам дар мактабҳо гузаронида мешавад. Афзоиши гуногунрангӣ дар таҳсилоти компютери ИМА ва Канада мушоҳида мешавад, гарчанде ки дар Аврупо дар ҳама сатҳҳои таълимӣ фарқияти ҷиддӣ боқӣ мемонад.

Тибқи арзёбии Ширкати таҳлилии олмони Statista, бозори ҷаҳонӣ барномаҳо ва лоиҳаҳои ба зехни сунъӣ асосёфта, ҳамасола то соли 2030 бо суръати 28% афзоиш хоҳад ёфт. Ва то он вақт ин соҳа метавонад ба иқтисоди ҷаҳонӣ тақрибан 20 триллион доллар ворид кунанд. Маблағи мазкур 3,5% ММД-и ҷаҳонро ташкил медиҳад.

AI таъсири амики иқтисодӣ хоҳад дошт, аз ҷумла, тамоми соҳаҳоро тағйир медиҳад, бозорҳои нав эҷод мекунанд ва метавонад 40% қойҳои қориро дар саросари ҷаҳон қорши диҳад. Сарфи назар аз ғоида, ҳазинаи байналмилалӣ

асъор хушдор медиҳад, ки аз сабаби татбиқи технология, зиёда аз 40 ғоизи қойҳои қорӣ дар саросари ҷаҳон метавонанд аз байн раванд. Дар кишварҳои пешрафта ин нишондиҳанда ба 60% баробар хоҳад шуд.

– Инноватсия ба рушди иқтисоди ҷаҳонӣ мусоидат мекунанд, аммо ҳавфи қоршии шугӯро афзоиш медиҳад, меғуяд Кристилина Георгиева-директори иҷроияи Ҳазинаи байналмилалӣ асър: – Мо дар остонаи инқилоби технологӣ қарор дорем, ки метавонад ҳосилнокии меҳнатро афзоиш диҳад, рушди иқтисодии ҷаҳонро суръат бахшад ва даромадро дар саросари ҷаҳон зиёд гардонад. Аммо он, инчунин, метавонад боиси қам шудани қойҳои қорӣ ва нобаробарии иҷтимоӣ гардад.

Дар баробари ин, рушди зехни сунъӣ аллақай ба ҳатарҳо дар соҳаи энергетика оварда мерасонад. Саноат ҳар сол 70% бештар неруи барқ истеъмол мекунанд. Дар таҳқиқоти бонки амриқои Morgan Stanley пешгӯӣ карда мешавад, ки то соли 2027 истифодаи неруи барқ барои AI то 224 тераватт дар як соат афзоиш меёбад, ки тақрибан ба истеъмоли солҳои барқи тамоми Испания баробар аст.

Тадбирҳо барои татбиқи зехни сунъӣ дар Тоҷикистон

Дар Тоҷикистон дар самти зехни сунъӣ қорҳои зиёде рӯи даст гирифта шудаанд ва анҷоми онҳо метавонад дар рушди он марҳалаи навро ворид кунанд. Дар Стратегияи рушди зехни сунъӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040 ба таври дақиқ дар бораи густариш бахшидаи зехни сунъӣ вазифагузориҳо ва дар доираи он Нақшаи амали Стратегияи рушди зехни сунъӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040 дар марҳалаи якум (солҳои 2023-2025) қабул гардидааст. Ба ин маънӣ, дар стратегия зикр шудааст: «Зехни сунъӣ яке аз равандҳои нерунаунд асри 21 буда, қорӣ намудани он ба раванди суръатноки истеҳсол ва тақсимои мол, қор ва хидматрасониҳо таъсири мусбат мерасонад. Ин технологияҳо ба тамоми соҳаҳои иҷтимоӣ иқтисодии ҷаҳон ворид шуда, асоси рушдро ташкил медиҳад».

Маълум аст, ки дар стратегия ба таври муқаммал роҳандозиву амалӣ намудан ва ба натиҷаҳои назаррас ноил гардидан, қорӣ намудани технологияҳои нави ҷаҳонӣ таъкид гардидааст. Соҳаи маориф дар меҳвар қарор дорад ва маҳз омода намудани мутахассисони варзида ба ин соҳаи ҳаётан муҳим иртиботманд мебошад. Истифодаи зехни сунъӣ дар тамоми соҳаҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ, аз ҷумла, маориф, тандурустӣ, меҳнат, саноат, кишоварзӣ бо қалби сармояи қорӣ имконпазир буда, маблағгузориҳои зиёдро тақозо мекунанд. Дар соҳаҳои маориф ва илм зехни сунъӣ, асосан, бо

истиғода аз технологияи муосир ва интернетӣ босуръат имконпазир буда, қалб намудани ҷавонон ба омӯзиши илмҳои бунёдӣ ва дар ин замина, омода намудани мутахассисони соҳаи технологияву барномасозӣ дар авлавият қарор мегирад, зеро зехни сунъӣ қарағи таълимро тақмил бахшида, имкон медиҳад, ки малақаҳои навро мутахассисон азхуд намоянд. Аз ин рӯ, имрӯз дар мактабҳои олии кишвар қоршати тайёр намудани мутахассисони ин соҳаи ҳаётан муҳим ихтисосҳо таъсис ёфтаву донишҷӯён ба таҳсил фаро гирифта шудаанд. Аз ҷумла, дар ДТТ ба номи академик М. С. Осимӣ, Донишқадаи саноат ва хидматрасонӣ, Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон, Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибқорӣ Тоҷикистон, Донишқадаи қуҳӣ-металлургии Тоҷикистон, Донишқадаи политехникии ДТТ ба номи академик М. С. Осимӣ дар шаҳри Хучанд, Донишқадаи технология ва менеҷменти инноватсионӣ дар шаҳри Кӯлоб, филиалҳои Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибқорӣ Тоҷикистон дар шаҳрҳои Хучанд ва Леваканд, филиали Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон дар шаҳри Исфара аз рӯи ихтисоси зехни сунъӣ донишҷӯён дар қорҳои 1, 2 ва 3 ба таҳсил фаро гирифта шуда, якҷанд мактаби оӣ бо озмоншгоҳҳои зехни сунъӣ таъмин мебошанд.

Шоистаи таъкид аст, ки дар ҷумҳурий бо мақсади рушди зехни сунъӣ бо дастури Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Озмуни ҷумҳуриявии «Илм – ғуруғи маърифат» номинатсияи «Зехни сунъӣ ва барномасозӣ» илова гардид, ки омили муҳим барои дарёфти лаёқатмандон ва тарбияву ба қамол расондани онҳо махсуб меёбад.

Зимни сафари қорӣ ба Вилояти Мухтори Қӯхистони Бадахшон Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ноҳияи Дарвоз Маркази баҳисқорӣ зехни сунъӣ «Daru AI» ва дар шаҳри Хоруғ Маркази рушди зехни сунъиро мавриди истиғода қарор доданд, ки қадами устувор дар роҳи татбиқи ин падидаи нави ҷаҳонӣ дар мамлакат ба ҳисоб меравад.

Ҳулоса

Технологияи навин бо суръати қайқонӣ рушд меёбад ва дар ин миён нақши зехни сунъӣ дар авлавият қарор гирифтааст. Зарур аст, ки аз зинаҳои аввали таҳсил ба омӯзиши технология компютерӣ ва барномасозӣ диққати махсус дода шавад. Раванди таълими дарсҳои технологӣ бо истиғода аз интернетӣ босуръат ва технологияи навин ба роҳ монда шавад, то муҳассилин, аз як тараф, маърифати дурусти истиғодаи технологияҳоро дарёбанд, аз ҷониби дигар, дар қашфу ихтирои барномаҳои компютерӣ лаёқат пайдо намоянд. Дар баробари ин, зиёд намудани марказҳои инқишофи зехни сунъӣ ва бештар қардани маблағгузорӣ дар ин ҷода аз афзалиятҳо бояд қарор гирад. Дар зимн, раванди таълим дар мактабҳои оӣ, ки дар онҳо ихтисосҳои вобаста ба зехни сунъӣ таъсис дода шудааст, бояд бо қиддиат роҳандозӣ гардад ва дар ин ҳолат метавонем, мутахассисони сатҳи ҷаҳониро омода намоем. Бешубҳа, ояндаро бе истиғодаи зехни сунъӣ тасаввур қардан имконнопазир аст, зеро агар хоҳем, ки ҳамқадами замон бошем ва Ватанамон бештар шуқуфо гардад, бояд ба техникаву технологияи муосир, барномасозӣ, омӯзиши фанҳои дақиқ, забонҳои қорӣ ва татбиқи зехни сунъӣ дар тамоми соҳаҳо ҳамвора та-лош намоем.

Насриддин ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

ИННОВАТСИЯ

Бо эълон гардидани солҳои 2025-2030 – «Солҳои рушди иқтисодӣ рақамӣ ва инноватсия» дар Паёми Пешвои миллат ба таври возеҳ таъкид карда шуд, ки рақамикунӣ бояд ба тамоми соҳаҳои иқтисодиёт, аз ҷумла, саноат, кишоварзӣ, хидматрасонӣ, молия ва маориф татбиқ карда шавад.

Иқтисоди рақамӣ натиҷаи таъсирбахшу такондихандаи технологияи нави умумӣ дар соҳаи коммуникатсия ва иттилоот, ки ба тамоми самтҳои иқтисодиёт ва фаъолияти иҷтимоӣ таъсирбахш мебошад, ба шумор меравад. Имрӯзо иқтисодиёти рақамӣ фаъолияти амалкунандаи иқтисодӣ ҳисобида мешавад, ки дар он маълумоти бештари рақамӣ, коркарди иттилоот ва истифодаи натиҷаҳо аз рӯйи шаклҳои гуногуни истеҳсолӣ дар бозори меҳнат рақобатпазир мебошанд. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ташаккули иқтисодиёти рақамӣ бо аҳамияти афзудани иттилоот ва воситаҳои рақамӣ дар ҳаёти ҷамъиятӣ ва молиявӣ тавсиф карда мешавад. Имрӯзо мо бо боварӣ гуфта метавонем, ки рақамикунӣ аллакай дар тамоми соҳаҳои афзалиятноки кишварҳои пешрафта паҳн гашта, мардум аз ин шакли иқтисодиёт истифода менамоянд. Ҳоло ширкатҳое, ки аз иқтисодиёти рақамӣ васеъ истифода

ИҚТИСОДИ РАҚАМӢ –
ЗАМИНАИ АСОСИИ ПЕШРАФТ

мебаранд, аз пешрафтатарин корхонаҳо махсуб меёбанд.

Гузариш ба иқтисоди рақамӣ яке аз шаклҳои нави ҳаёт, моделҳои нави пешбурди тичорат ва ташкили чараёнҳои истеҳсолоти нав мебошад. Таваҷҷуҳ намудан ба иқтисодиёти рақамӣ аз он шаҳодат медиҳад, ки технологияи иттилоотӣ дар рушд намудани тамоми кишварҳои ҷаҳон аҳамияти рӯзафзун пайдо намудааст.

Замони муосир ҳамчун асри илму

техника дониста мешавад, ки инкишофи технологияи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар ҳаёти воқеии инсоният дар ҷаҳон шинохта шудааст ва дар робита ба ин, технологияи иттилоотӣ рақамӣ ба ҳаёти инсон ворид гаштааст. Натиҷаи ин пешравӣ дар низомӣ босуръати баланд рушд намудани бозори хидматрасониҳои электронӣ, ки яке аз ҷузъҳои марказии иқтисодиёт мебошад, мушоҳида кардан мумкин аст.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зарурати татбиқи ҳукумати электронӣ рушди иқтисодиёти рақамӣ яке аз масъалаҳои муҳимми замони муосир мебошад. Аз ин рӯ, дар воситаҳои таълимӣ татбиқ намудани технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ва дар ин замина, омӯзиши бозори хидматрасониҳои электронӣ чун замина дар рушди иқтисодиёти рақамӣ муҳим арзёбӣ шудааст.

Ҳидоят ба омӯзиши ҳаматарафаи фанҳои дақиқ ба он хотир муҳим аст, ки ҳоло дар ҷаҳон илму техника, саноат ба таври бесолика рушд ёфтааст. Омӯзиши амиқи ин фанҳо ба омодагии ҷавонони соҳибмаълумоти ихтисосманди созгор ба меъёрҳои байналхалқӣ, ба таъмини раванди саноатикунӣ босуръати ҷумҳурӣ бо мутахассисони чирадасту эҷодкор мусоидат менамояд. Мусаллам аст, ки танҳо инсон бо донишҳои илмӣ дақиқ мусаллаҳ ва тафаккури техникадошта ҷойгоҳи муносиби худро пайдо намуда, аз дастовардҳои технологӣ самаранок истифода карда, дар рушди иқтисоди миллий саҳми арзандаи худро мегузорад. Пас зарур аст, ки мо тафаккури иқтисодии ҷавонро ба баланд бардорем ва дар ин самт, барои амалӣ гаштани рушди иқтисоди рақамӣ талошҳои бештар намоем.

Кибриёхон АХМЕДОВА,
мудир кафедраи психология,
педагогика ва методикаи таълими
ФМД ДҶТИБКСМ дар вилояти Суғд

ТАҲСИЛОТИ ТОМАКТАӢ

ТАҚВИЯТИ ФАӢОЛИЯТИ
КӢДАКИСТОНҲО

Дар хусуси вазъи кӯдакистонҳои ноҳияи Ҷаббор Расулов ва раванди иҷрои «Барномаи давлатии рушди таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2025» бо мушовири муассисаҳои таҳсилоти томактабии шуъбаи маориф Нигора Абдуллоева суҳбат намудем. Мавсуф зикр кард, ки дар ноҳия ба ифтихори 35-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар назди кӯдакистони №9-и Ҷамоати деҳоти Сомониён бо иқдоми мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ва саховатмандону кумитаи падару модарон бинои нав сохта ба истифода дода мешавад. Сохтмони муассисаи таҳсилоти томактабӣ барои 100 нафар дар деҳаи Қургончаи Ҷамоати

деҳоти Ҳаёти Нав идома дорад. Дар деҳаи Тоҷикобод бо маблағгузори Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Суғд барои 120 нафар соли равон кӯдакистони нав мавриди истифода қарор дода мешавад. Ҳамчунин, сохтмони майдончаҳои варзишӣ дар назди кӯдакистонҳои №6 ва №23 идома дорад.

Дар ноҳияи Ҷаббор Расулов 19 кӯдакистони давлатӣ ва 4 кӯдакистони хусусӣ фаъолият менамоянд. Ба кӯдакистонҳо ва марказҳои инкишофи кӯдак, дар маҷмӯъ, 4467 нафар кӯдак фаро гирифта шудаанд. Ба таълиму тарбияи атфол 234 мураббия машғуланд, ки ҳамагӣ дорои маълумоти олӣ мебошанд. Имрӯз беш аз 1,5 ҳазор нафар кӯдак ҷиҳати таҳсил дар зинаи таҳсилоти

томактабӣ дар навбат қарор доранд, ки бо пайдо шудани имконият онҳо ҷалб мегарданд.

Бо мақсади ошно гаштан ба вазъи муассисаҳои таҳсилоти томактабии ноҳия ба кӯдакистони №6 рафтем. Мудир кӯдакистон Гулбаҳор Зикруллоева иброз дошт, ки дар кӯдакистон 28 нафар мураббӣ

ба таълиму тарбияи 556 нафар дар 20 ғурӯҳ машғуланд. Дар ҳамаи ғурӯҳҳо дар баробари омӯзиши забони тоҷикӣ забонҳои англисӣ ва русӣ ба роҳ монда шудааст. Азбаски кӯдакистон дар маркази Ҷамоати деҳоти Гулакандоз воқеъ гардидааст, табиист, ки талабот ба он зиёд мебошад. Муассиса дорои ошхонаи

замонавӣ буда, ҷойи хоби кӯдакон тозаву озода, бо кат ва рахтҳои хоб пурра таъминанд. Дар атрофи кӯдакистон беш аз 1 гектар замин мавҷуд аст, ки дар он дарахтони мевадиханда ва сабзавот парвариш карда мешаванд. Гармхонаи муассиса низ дар ҳолати хуб қарор дошта, дар он лиму ва помидору бодиринг парвариш мегардад.

Дар кӯдакистон мураббияҳои фаъол ва қарор ба таълиму тарбияи кӯдакон машғуланд ва дар бедор намудани завқи китобхонӣ ва омода намудани онҳо бахри идомаи таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ пайваста талош менамоянд.

Г. Зикруллоева қайд кард, ки дар кӯдакистон толори бо асбобҳои мусиқӣ мучаххаз мавҷуд аст. Талош дорем, ки толори варзишӣ низ бунёд намоем.

Нуъмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

ДАСТОВАРД

ВМКБ: 70 НАФАР БА ДАВРИ НИҶОИИ ОЗМУН РОҶХАТ ГИРИФТАНД

Дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон даври вилоятии Озмуни ҷумҳуриявии «Тоҷикистон – Ватани азизи ман» ҷамъбаст гардид, ки дар он 70 нафар ба даври ҷумҳуриявӣ роҳхат гирифтанд.

Раиси Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон Алишер

Мирзонабот иброз дошт, ки баргузориҳои озмунҳои ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст», «Илм – фурӯғи маърифат» ва «Тоҷикистон – Ватани азизи ман» бо ибтикор ва сарпарастии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҳукми анъана даромада, дар онҳо тамоми кишрҳои ҷомеа иштирок намуда, малакаю маҳорати худро нишон медиҳанд.

Озмуни ҷумҳуриявии «Тоҷикистон – Ватани азизи ман» ба хотири ташаккул ва боло бурдани завқи этикию эстетикӣ сокинон, тақвияти маҳорату малакаи эҷодӣ, дарёфти

чеҳраҳои нави суҳанвару эҷодкор, ҳунарманд ва дар ин замина, баланд бурдани сатҳи ҳувияти миллий, арҷ гузоштан ба арзишҳои волои миллию умумибашарӣ, таҳкими эҳсоси ҳудодоҳию ҳудудиноӣ, тақвияти ҷаҳони ахлоқӣ ва маънавии махсусан, наврасону ҷавонон, баргузори гардида истодааст.

Ғолибон ва иштирокчиёни фаъоли озмун бо ифтихорнома ва мукофоти пулӣ қадрдонӣ гардида, барномаи фарҳангии ғолибони озмун анҷомбахши чорабинӣ гардид.

АМИТ «Ховар»

Асари таърихӣ нависандаи ҷопонӣ Китами Масао «Самурае, ки шамшер надорад» аз забони русӣ ба тоҷикӣ тарҷума ва нашр гардид.

ФУРӯҒИ СУБҲИ ДОНОӢ КИТОБ АСТ

Холо барои озмунҳои китобхонӣ ва ҳам барои қонеъ кардани эҳсоси кунҷковӣ мардум ба хондани асарҳое рӯ меоранд, ки дар онҳо воқеияти илмӣ мавриди тасвир нест. Аммо бидуни таваҷҷуҳ ба навъи адабӣ ва табиати осори хунарӣ, ҳар китоберо ба мутолиа гирифтани нашоёд.

Агар ин принцип риоят нашавад, ҳар хонанда хангоми мутолиа ба душвории зехнӣ дучор меояд, гоҳе дар ҳайрат меафтад, ки чаро адиб на замони зисти худ, балки воқеаҳо ва сарнавишти инсонҳоро, ки садсолаҳо баъд бояд амри воқеъ шаванд, пешгӯӣ мекунад. Гоҳе хонандаҳо мекурсанд, ки магар нависанда ҳақ дорад ояндаро, ки ҳанӯз маълум нест, манзур кунад ва ё аз ҳаводиси эҳтимоли (шояд рух диҳанд ё надиҳанд) сухан бигӯяд, манзараҳои васеи ҳаёти иҷтимоиро бо қаҳрамонҳоро садҳо қузиёти номафҳум инъикос кунад?

Ин суол пурсишҳои комили табиӣ ва дуруст ҳам ҳастанд. Онҳо на фақат дар зехнӣ наврасоне, ки барои озмунҳои китобхонӣ омодагӣ мебинанд, балки дар мағзу шури бузургсолон низ пайдо мешаванд. Танҳо он тоифае истисно ҳастанд, ки дар донишқадаҳои адабиёт таҳсил кардаанд ва аз моҳияту рисолати адабиёти бадеӣ ва равияву равишҳои хунарии бозтоби бадеии воқеият оғаҳӣ доранд.

Яъне, дар раванди мутолиаи осори бадеӣ ду унсур моҳияти калидӣ дорад: яке оғоҳӣ аз сирри фаёлияти эҷодӣ (ки ба синну соли хонанда бастагӣ дорад) ва дигаре фаҳму дарки он ки ин ё он асари бадеӣ дар заминаи кадом методи эҷодӣ ё равияи хунарӣ таълиф шудааст. Аксари яти мардум осори бадеии дар равия ё методи вуқуъгарой ё реализм эҷодшударо дуруст мефаҳманд ва бидуни дониши хоси маърифати адабиёт, «ҳазм» мекунанд: бидуни мушкили зехнӣ замонаро пайҳас мекунад, тарзи зисти мардумро дуруст мешиносанд, аз заминаҳои фарҳангӣ ва ахлоқии вуқуи ҳаводис дуруст оғаҳ мешаванд ва роҳу усули муборизаи неку бади ҳаётро ҳамаҷониба дарк мекунанд.

Баъди мутолиаи як силсила асарҳои бадеии дар заминаи реализм эҷодшуда ҳатто тафовути миёни баъни реалистиро (масалан, реализми сотсалистиро аз реализми интиқодӣ, ё реализми сирфиро аз реализми бо обурани романтикӣ омехта) мефаҳманд, агарчи саводи амиқи адабӣ надоранд.

Масалан, агар касе қиссаву романҳои устод Айнӣ («Дохунда», «Чаллодони Бухоро», «Ғуломон»)ро хонда бошад, ба сароҳат мебинанд, ки ҷи гуна дар шароити саҳти зулму истибод ва таассубу хурофот мардум азият мекашиданд ва агар дар радиои ин осор, фаразан, қисса ва романҳои Теодор Драйзери амрикоӣ (ба фарзи мисол, «Ҳамшира Керри» ва «Ҷенни Герхардт»)ро бихонанд, ба тариқи ноаён ё табиӣ ҳосияти муҳими реализми интиқодиро (биниши нависанда ба неку бади ҷомеа ва ошкор кардани сарчашмаи зулму ситам ва заминаи бадбахтии табақаи поёнии ҷомеа) хоҳад фаҳмид. Бо мурури замон (баъди мутолиаи як силсила қиссаву романҳои ин равия) хонанда хоҳад дарёфт, ки дар равияи реализми интиқодӣ адиб на фақат зиндагии воқеиро ҳамаҷониба инъикос мекунад, балки назари танқидии ҳешро нисбат ба нақсу иллатҳо ва мушкилоти ҳаёти иҷтимоӣ низ баён месозад.

Ҷиҳои муҳим дар ин равия фақат бозтоби он ҷи ки ба мушоҳидаи нависанда мерасад, нестанд, балки дар заминаи фардиқунонии нақшҳои хунарӣ ё умумиқунонии онҳо ошкор кардани беадолатии иҷтимоӣ, таъсири номатлуби шароити саҳту ногувори иҷтимоӣ ба зиндагии одамон, махсусан, намояндагони табақаҳои поини ҷомеа ҳам ҳаст. Унсори дигар – моҳияти ихтилофоти ҷомеа ро нишон додан, дар қаринаи неку бади ҷомеа сарнавишти инсонҳо, ташаккули хулку характери онҳоро ташхис кардан ҳам ҳаст. Кӯшиши то ҳадди имкон бозтоб додани ҳақиқати зиндагии мардум, дар ҷомеаҳои истибодӣ, на-

будани адолати иҷтимоӣ ва истисмор ва маҷмуан – инкирози руҳиву равонии мардум ҳадафи ниҳони ин равияи адабист.

Ҳама қузиёти ин равия дар осори адибони машҳури рус А. С. Грибоедов, Ф. М. Достоевский, Л. Н. Толстой ва аз минтақаҳои дигари адабиёти ҷаҳон дар осори О. Балзак, Ч. Диккенс, Стендал, Флобер, Ибсен, Э. Золя ва дигарон зоҳир мешавад.

ОДАМВОР ЗИСТАН

(Ҳамин аст ҳушдори асосии адибоне, ки дар навъи антиутопия қиссаву роман менависанд)

Бояд дар назар дошт, ки вазиҳои адабиёт танҳо бозтоби воқеии зиндагии ҷомеаҳо ва инсонҳои алоҳида нест. Андешаи бархе адибонро на фақат рӯйдоду ҳаводиси гузаштаву ҳозира (яъне, замони зиндагии нависанда), балки ҷи тур сурат гирифтани сарнавишти халқҳо ва ҷомеаҳо дар оянда низ ҷалб мекунад. Яъне, дар олами тасаввури адиб модел ё тарҳи нави ҷаҳони башарӣ мавқеъ пайдо мекунад, ки заминаҳо ё асоси сабабҳои ин тарҳ тағйир ёфтани пояҳои иҷтимоиву мафкуравии ҷомеаҳо ва ҷомеоти таърихист, ки маводи афзун барои мулоҳиза дастрас мекунанд.

Ҳамин тавр, дар таҳайюли нависанда дунёи наво сохта мешавад, ки аз нигоҳи сохтор ва мазмуну муҳтаво аз ҷомеаи инсонии замони зиндагии адиб тафовутҳо доранд.

Чунин тарзи андешаи адибонро роҷеъ ба ояндаи ҷомеаи башарӣ антиутопияи адабӣ меноманд, ки таърихи пайдоиши он ба садаи XX рабт дорад. Аслан истилоҳи «антиутопия» шартан пазируфта шуда, маънои зидди ҳаёли ҳуб ё муқобили утопия (тасавури ҳаёлии ҷомеаи ормонӣ)ро дорад. Ба ёд биёрем, ки дар садаи XV нависандаи маъруфи англис Томас Мор бо ҳамин унвон, яъне, «Утопия» асар таълиф карда буд, ки дар он соҳту сози кишвари ормонӣ шарҳ ва меъёру милоки саодати мардум дар инқори моликияти ҳусусӣ фаҳмонида мешуд. Ба андешаи Мор, он ҷизе, ки дар сарҳалқаи бадбахтии мардум қарор дорад, моликияти ҳусусист, ки боиси парокандагиву ихтилофи ҷомеа мегардад ва агар башариат тавонад, ки аз баҳри ин ҷиз барояд, ҳама яқсон ба мулки саодат ва ормонҳо хоҳанд расид.

Антиутопия ё андешаи муқобили бунёди ҷомеаи ормонӣ тасвири интиқодии ҷомеаҳои ормонӣ, инъикоси адабии ваъзу холи кишварҳост, ки роҳи тўлоии рушди техникӣ технологияро пушти сар кардаанд, ба ҷомеаҳои дучор шудаанд, аммо дар ниҳоят ба чунин шакли ҷомеадорие расидаанд, ки ҳама ҷизҳоро доранд, аммо озодии мардум аз даст рафтааст, иродаи озоди одамон зерӣ по шудааст.

Агар мо намунаҳои хуби ин жанри адабиро ҷӯё шавем, романи «Мо»-и Е. Замятин, «Дунёи нави хайратангез»-и О. Хаксли, романи «1984»-и Ч. Оруэлл ва романи «451 дараҷа аз рӯйи Фаренгейт»-и Рэй Брэдбери ба сарҳати ин осор дохил мешаванд. Нависанда Евгений Замятин ҷомеаеро тасвир кардааст, ки ҳама ҷиз аҳамияти коллективӣ дорад ва фардиати инсонӣ ё омили инсонӣ унсори барзиёд шумурда мешавад. Аммо Олдос Хаксли назари дигар дорад: дар романи ӯ на одамон ба

технологияҳо, балки баръакс, техникаву технологияҳо ба одамон ҳукумат мекунад ва одамон гӯё хушбахтанд, ки аз баҳри эҳсосоти хеш барномадаанд...

Дар тасвири Чорч Оруэлл ҷомеа тахти назорати шадиди раҳбари асосӣ – Бародари бузург қарор дорад ва ҳеҷ касро раҳой аз ин назорат нест. Дар романи «451 дараҷа аз рӯйи Фаренгейт»-и Рэй Брэдбери сарчашмаи ҳама бадбахтиҳо китоб аст, гурӯҳе аз масъулин, ки ба

ҳомӯш кардани сӯхторҳо муваззафанд, баръакс, ба сӯхтори китобҳо машғулият доранд. Ба шумори антиутопияҳои беҳтарини садаи ҳозир, бино ба қавли муҳаққиқони ин соҳаи фаёлияти адабӣ, «Бозииҳои гурӯснагӣ»-и Сюзан Коллинз, «Дивергент»-и Вероника Рот ва «Маслук»-и Скотт Вестерфелд дохил мешаванд.

Дар ин асарҳо моҳият ва табиати ҳукуматдорӣ ва ҷомеаҳои худқома таҳқиқ мешаванд, сабабу авомили харобии маънавии шахсиятҳо ҷамъбасти бадеӣ меёбанд. Ҳадафи аслии ин адибон тасвири ҷомеаҳост, ки дар асоси тарсу хароси мардум бунёд шудаанд, афроди ҷомеа кадр надоранд, фазо барои фаёлияти онҳо ниҳоят тангу маҳдуд аст, чун назорат ба ҳама соҳаҳои зиндагии мардум шадид аст. Чунин низоме роҳандозӣ шудааст, ки ҳар касе ҷойи хоси худро дорад, фарҳанги асил аз байн рафтааст, муҳаббати одамай дигар кадр надорад, чун озодии фардҳо дигар мавҷуд нест. Низоъ ё конфликтӣ чунин асарҳо аксаран аз он шуруъ мешавад, ки қаҳрамони асосӣ муҳолифи ҷараён роҳ мегирад, расму қолабҳои рафтори умумикабулшударо барзиёд меҳисобад.

Дар ин навъи асарҳои бадеӣ ба ду унсури муҳим – яке рамзиёт ва дигаре фантастикаи илмӣ таваҷҷуҳи адибон бештар мешавад, аммо хронотоп, яъне, макону замони шуруъ ва анҷоми воқеаҳо оянда аст. Дар аксари чунин осор намоиши зӯрварихо, гум шудани аҳамияти аризиҳои ахлоқиву маънавий ва ҳатто вайрону валангдор шудани муҳити зисти мардум асоси сужаи ин навъ асарҳоро ташкил додааст.

Аммо чунин пиндоштан ҳатост, ки ҳама антиутопияҳо соҳту соз ва таркибу сужаҳои яқранг доранд. Ин гуна романҳоро ба чанд навъ, вобаста аз ҷаҳони бадеии муаллифон ва ҳолатҳои мафкуравии онҳо ҷудо мекунанд. Масалан, романҳои А. Платонов «Чевенгур» ё У. Голдинг «Ҳокими мағасҳо» моҳияти рӯшани иҷтимоӣ доранд, романи «Тухмҳои кушанда»-и М. Булгаков комилан илмист, романҳои К. Чапек «Набарди самандарҳо», П. Бул «Сайёраи бузинаҳо», В. Войнович «Москваи соли 2042» ҳаҷву танзи зиёд доранд. Асарҳои дар боло номбурдаи Хаксли ва Брэдбери табиист, ки фантастикаанд.

Инчунин, асарҳое дар ҷаҳорҷӯии ин жанр таълиф шудаанд, ки ҳатто ба таърих нигаронида шудаанд, мисли романи Василий Аксёнов «Ҷазираи Крим». Дар ин асар суҳан аз нимҷазираи Крим меравад, ки аз Россия ҷудо шуда, ба як кишвари пешрафта бо соҳти мардумсолорӣ ва сатҳи баланди зиндагии мардум расидааст.

Сужаи роман дар ҷаҳорҷӯии ҳаводис бозгардонидани Крим ба Россияи Шуравӣ ва дар ин замина бархӯрди ду ҷаҳони аз ҳам мутафаррик сохта шудааст. Қаҳрамони асосӣ Антон Лучников муҳоҷири рус дар маркази воқеоти асар мечарҳад. Ӯ фаҳмидан меҷаҳад, ки ҷи гуна як ҷазираи аз қаламрави умумӣ ҷудошуда ба сатҳи баланди таракқиёт расидааст.

Ҳадафи нависанда нишон дода-

ни ҷанбаҳои гуногуни ҳаёти иҷтимоӣ, бархӯрди мафкура ва фарҳангҳои ба ҳам муҳолиф ва муҳимтар аз ҳама, духӯрагии табиати инсонист. Романи маъкур соли 1981 таълиф шуда бошад ҳам, то ҳол муҳаббияти ҳешро гум накардааст ва сабақи хубе барои сиёсатмадорон барои масъулиятшон андар таъйини сарнавишти мардум ба шумор меравад.

Дар навъи антиутопияҳои иҷтимоизмун романи Евгений Замятин «Мо» аз он ҷиҳат аҷиб аст, ки бо унсурҳои ҳаҷву танз ё сатира орошта шудааст. Асар ояндаи ҳеле дур – садаи XXXII-ро фаро гирифтааст. Он қаламраве, ки нависанда дар таҳайюлаш сохтааст, Давлати воҳид унвон дорад ва дар ҳақиқат, воҳиду ягона аст, аммо ба дараҷае назорат аз боло ба поинҳо саҳт аст, ки ҳатто зиндагии маҳрамонаи инсонҳо берун аз ин назорат нест. Одамон ҳатто ному насаб надоранд, одамонро аз ҳамдигар бо шумораи харфҳои алоҳида фарқ мекунанд. Аммо дар чунин ҷомеаи зулмбунёд одамон ҳастанд, ки ҳанӯз одамияташон аз байн нафтааст, онҳо одамвор меандешанд, эҳсоси муҳаббат мекунанд. Аммо вақти ба даст уфтодан зуд тавасути амалиёти вижа сарчашмаи эҳсоси онҳо нобуд карда мешавад.

Романи Чорч Оруэлл «1984» аз он қисса мекунад, ки соли 1984 дар натиҷаи ҷангу бухронҳои шадид дар сайёра танҳо се давлати бузург ё империя – Океания, Евразия ва Остазия боқӣ мондаанд, ки миёни ҳам мудом муноқиша мекунанд. Қаҳрамони асосии асар – Смит Уинстон шахрванди Океания буда, дар Лондон зиндагӣ ва дар Вазорати ҳақиқат фаёлият мекунад. Вазиҳои ӯ аз он иборат аст, ки тамоми асноди давлатӣ, расонаҳои пешина ва ҳуҷҷатҳои ҳукуматиро аз нав тибқи талаботи идеологияи нави империя таҳриру тасҳеҳ кунад, то ҳама дурӯғу газоф рӯйпӯш шавад. Ӯ пурра ҷонибдори давлат, ҳизби ҳуқмор ва сарвари он – Бародари бузург аст, аммо дар таги дил ба ин сиёсат бо назари шубҳа менигарад. Дар тақдири Смит воҳуриҳояш бо духтари ҷасуре бо номи Ҷулия гардиши кулӣ ворид мекунад. Барои азъои ҳизб чунин воҳуриҳо манъ буд, аммо ин ҷавонон барои идомаи муҳаббаташон дукони куҳнафурӯшии мӯйсафеди гӯё накукор (дар асл яке аз ҷосусони ҳизб) Чаррингтонро интиҳоб мекунанд.

Яке аз мотивҳои асосӣ дар ин роман муҳаббат аст. Оруэлл ба ин назар аст, ки дар ҷаҳони зӯрвариро террор танҳо муҳаббат метавонад муттақои инсонҳо бошад. Аммо хангоме ки кас муҳаббатро фурӯхт ва аз баҳри эҳсосоти гармаш гузашт, дақиқан мемирад ва ба оммаи бевиқор бесимову беҳувият яқсон мегардад.

«Ох, дунёи нави хайратангез»-и адиби англис Олдос Хаксли фалсафаи масрафкуниро нақд кардааст, яъне, ҷомеаеро дар назар дорад, ки танҳо ва танҳо ҳадафи истехсол ва масрафиро дорад. Дар чунин ҷомеа ба инсон мустақил ва одамай эҷодкор ҷой нест, ҳатто қӯдакон бо роҳи маъмулии биологӣ ба дунё намеоянд, дар фабрикаҳои маҳсус «истехсол» мешаванд. Ҳанӯз дар сатҳи ҷанинӣ ҳар қӯдак вобаста аз қобилияти ҷисмиву ақлӣ ба панҷ сатҳ ё табақа – аз тоифаи ниҳоят боақлҳо (алфаҳо) то табақаи поини поин (эпсилонҳо) ҷудо карда мешаванд. Яъне, тақдири тифлон ҳанӯз замони ҷанинӣ пешақӣ муайян мешавад, ки баъдан қӣ ба ҷи қорҳое машғул хоҳад шуд. Шиори ҷомеаи мавриди тасвири Хаксли «умумият, яқсон будан ва субот» аст.

Муҳимтарин ҳадафи адабиёти бадеӣ ба андеша водор кардани башариат аст, яъне, инсон дар бораи сарнавишти худаш фикр кунад, ҷойгоҳашро дуруст дарёбад, рисолати одам буданашро ба таври шоиста иҷро кунад. Ҳар асаре, ки дар навъи антиутопия таълиф гардидааст ва мешавад, қабл аз ҳама, ба инсон ва шури ӯ нигаронида шудааст ва бузургтарин ҳадафаш ҳушдор аст – инсонвор зистан.

Ҳафиз РАҲМОН,
адабиётшинос

Дар истироҳатгоҳи беруназшаҳрии «Ҳамсафар»-и шаҳри Ваҳдат имсол дар ду баст 300 нафар наврас ба истироҳат фаро гирифта мешаванд.

ҚОБИЛИЯТИ ЗЕҲНӢ

ҲАЛЛИ МАСЪАЛАҲО ДОИР БА ОЛИМПИАДА

(Идома аз шумораҳои гузашта)

Машғулияти бисту хафтум (синфҳои 5-7)

417. Чор дона тарбузи вазнаш гуногун мавҷуд мебошад. Чӣ тавр аз паллаҳои тарозу бе санг истифода бурда истода, тарбузхоро бо 5 маротиба бор кашидан, ба тартиби афзоиши вазнашон ҷойгир кардан мумкин аст?

418. Аз ададҳои 12 345 678 910 111 213 . . . 5960100 дона рақамро ҳамин хел хат занед, ки адади ҳосилшуда хурдтарин бошад.

419. Як банка ранги сафед, банкаи дуум ранги сурх дорад. Як қатра ранги сурхро ба ранги сафед ҷаконида, аз омехтаи ҳосилшуда як қатраро баргашта ба ранги сурх мерезем. Чӣ бештар аст: ранги сафед дар ранги сурх ё ранги сурх дар ранги сафед?

420. Ибтот кунед, ки агар суммаи ду адади натуралӣ аз 13 хурд бошад, ҳосили зарби онҳо аз 36 калон нест.

421. Касроро ихтисор кунед:

$$\frac{254 \cdot 399 - 145}{254 + 399 \cdot 253}$$

422. Якчанд китоб ва албоми якхела хариданд. Барои китобҳо 10 сомонӣ 56 дирам доданд. Агар нархи як китоб аз нархи як албом аз 1 сомонӣ зиёдтар ва назар ба албом 6-то бештар китоб харида бошад, чанд дона китоб хариданд.

423. Бисёркунча ва берун аз он нуктаҳо ҳамин хел тасвир кунед, ки ягон тарафи бисёркунча аз ин нукта пурра намоён набояд.

424. Оё адади 203-ро дар намуди суммаи якчанд адад тасвир намудан мумкин аст, ки ҳосили зарби онҳо низ ба 203 баробар бошад?

425. Аз чор ашёи намуди зоҳирияшон якхела яктояш аз рӯи вазн аз се-тои дигараш фарқ мекунад, аммо маълум нест, ки вазни он зиёд аст ё кам. Чӣ хел ба вазнаш дар тарозуи бе санг бо ду бор баркашидан ин ашёро ёфтан мумкин аст?

426. Адади $1^3 + 2^3 + \dots + 999^3$ ба кадом рақам ба охир мерасад?

427. Се хати ростро ҳамин хел гузаронед, ки варақи дафтар ба шумораи зиёдтарини қисмҳо ҷудо шавад. Чанд қисм пайдо мешавад? Чор хати

ростро бо ҳамин шарт гузаронед. Акнун чанд қисм ҳосил мешавад?

428. Фарқи квадратҳои ду адади натуралии пай дар пай ба 81 баробар мебошад. Ин ададхоро барқарор кунед.

429. Адади дурақамаеро ёбед, ки рақами якуми он ба фарқи байни ин адад ва адади бо ҳамон рақамҳо, аммо ба тартиби баръакс навишташуда баробар бошад.

430. Чанд тарзи аз порчаҳои дарозияшон 7 см ва 12 см тартиб додани порчаи дарозияш ба 1 м баробар мавҷуд аст?

431. Пайрав бо писараш ва Солеҳ бо писараш барои моҳидорӣ рафта буданд. Пайрав ҳамон қадар моҳӣ дошт, ки писараш Шохин доштааст, Солеҳ бошад, аз писараш се маротиба бештар моҳӣ доштааст. Онҳо ҳамагӣ 35 моҳӣ доштанд. Кӣ чӣ қадар моҳӣ доштааст?

432. Ҳангоми ба 13 ва 15 тақсим намудани як адад ҳосили тақсимиҳо якхела, аммо ҳангоми ба 13 тақсим намудан бақия ба 8 ва ҳангоми ба 15 тақсим намудан бақия ба 0 баробар мешавад. Ин ададро ёбед.

Ҳалли масъалаҳо ва нишондоди онҳо

417. Дар баркашиданҳои якум ва дуум аз тарбузҳо ҷуфтҳои тартиб дода, ҷуфти тарбузҳои «сабук» ва «вазнин»-ро тартиб медиҳем (аниқ намудем, ки $a_1 < a_2$ ва $b_1 < b_2$ будааст). Дар баркашиданҳои сеюм ва чорум дар ҷуфти тарбузҳои «сабук» ва «вазнин» тарбузҳои нисбатан сабуктарро меёбем. Чор вариант имконпазир аст:

Вариант	Тарбузҳои сабук	Тарбузҳои вазнин
I	a_1	b_1
II	a_1	b_2
III	b_1	a_1
IV	b_1	a_2

Дар вариантҳои якум ва чорум дигар баркашидан лозим нест, дар баркашидани дуум, вазни тарбуз ҳам ва b_1 , a_2 дар баркашидани сеюм вазни тарбузҳои a_1 ва b_2 -ро муқоиса мекунем.

418. 0 000 123 450. Барои ба даст овардани адади хурд 0-ро дар ибтидои адад гузаштан муфид мебошад.

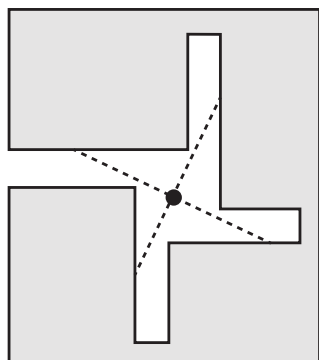
419. Баробар. Пас аз рехтан сатҳи ранг дар банка мисли пешина боқӣ мемонад, пас ранги сафеди ба банкаи ранги сурхдор рехташуда, бо ҳамин миқдор ранги сурх иваз карда шуд.

420. Бигзор, $m+n < 13$ бошад. Ибтот мекунем, ки $mn \leq 36$ мешавад. Фарз мекунем, ки $m > 6$ бошад. Ҳолатҳои $m=7, 8, 9, 10$ ё 11 -ро дида баромада, қайд мекунем, ки айни замон $n \leq 5, 4, 3, 2$, ё 1 мебошад. Дар ҳар яки ин ҳолатҳо mn аз 35, 32, 27, 20 ё 11 калон намешавад. Ин ба тасдиқоти он ки ҳосили зарби ду адади натуралӣ аз 36 калон аст, мухлиф мебошад.

421. 1. Ҳал: $\frac{254 \cdot 399 - 145}{254 + 399 \cdot 253} = \frac{253 \cdot 399 + 399 - 145}{254 + 399 \cdot 253}$

422. 8 китоб. Азбаски ҳар як китоб аз 1 сомонӣ қиматтар аст, бинобар он, на зиёда аз 10 дона китоб харида шудааст. Ба ғайр аз ин, фаҳмост, ки на камтар аз 7 дона китоб харидорӣ шудааст. Адади 1056 ба 8 тақсим шуда, ба 7, 9 ва 10 тақсим намешавад.

423. Ниг. ба расм.

424. Бале. Масалан, $203 = 29 \cdot 7$ ва боз 167 воҳид ҳамроҳ кардан мумкин аст. Аммо $203 = 29 + 7 + 1 + \dots + 129$ (адади 1 167 маротиба такрор мешавад) мебошад.

425. Ба паллаҳои тарозу яктоӣ ашё мегузорем. Ҳолатҳои зерин имконпазиранд:

1) баробарвазний, он гоҳ ашёи аз рӯи вазн фарқкунанда дар рӯи миз меҳобад; 2) як палла вазнин аст, он гоҳ

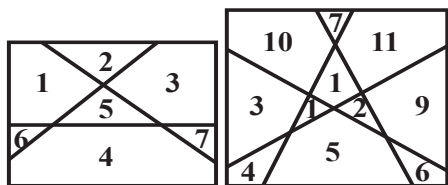
ашёи бо вазн фарқкунанда дар тарозу меҳобад. Дар ҳар яки ин ҳолатҳо меҳдонем, ки ашё якхелаанд. Баркашии дуум. Ҳолатҳои зерин имконпазиранд:

1) баробарвазний, ашёи зарурӣ ашёи дуум аст;

2) баробарвазний нест, он гоҳ ашёи якум ашёи зарурӣ мебошад.

426. 0. Ҳангоми зарб (бадараҷабардорӣ зарб аст) рақами охири ҳосили зарб фақат аз рақами охири ҳамаҷузҳо вобаста аст. Пас адади $1^3 + 2^3 + \dots + 999^3$ бо ҳамон рақам ба охир мерасад, ки бо он адади $(1^3 + 2^3 + \dots + 999^3) - 100$ ба охир мерасад. Яъне, 0.

427. Ба 7; ба 11 (нигаред ба расм).

428. 41 ва 40.

429. 98.

430. 4 порчаи 7 см, 6 порчаи 12 см. ё ки $100 = 6 \cdot 12 + 4 \cdot 7$. Яъне, бо як тарз 6 порчаи 12 - сантиметрӣ ва 4 порчаи 7 - сантиметрӣ гирифтани имконпазир аст.

431. Пайрав ва Солеҳ 21 моҳӣ, Пайрав ва Шохин 7-тоӣ моҳӣ доштанд.

432. 60. Ҳал.

1. Мувофиқи шартӣ масъала адади матлубро бо x ишора мекунем. Адад ба 15 бе бақия тақсим мешавад. Он гоҳ ҳосили тақсими адади матлуб ба 15 $15 \frac{x}{15}$ аст.

2. Азбаски ҳангоми ба 13 тақсим намудан, бақия ба 8 баробар аст Пас $x = \frac{x}{15} \cdot 13 + 8$ мешавад. Акнун муодилаи яқномаълума тартиб дода, қимати онро меёбем. $15 \cdot \frac{x}{15} - 13 \cdot \frac{x}{15} = 8$; $\frac{2x}{15} = 8$; $2x = 8 \cdot 15$; $x = 60$.

3. Санҷиш: $\frac{60}{15} = 4$; $\frac{60}{13} = 4 \frac{8}{13}$ (бақия 8).

Мамадҷон МАҲКАМОВ,
профессори кафедраи методикаи
таълими математикаи
ДДОТ ба номи Садриддин Айни

БА ЁРИИ ОМӢЗГОРОН

Масъалаҳои химиявӣ

(Идома аз шумораҳои гузашта)

Машғулияти бисту хафтум (синфҳои 5-7)
22. 44,8 л (ш.м.) оксиди карбон чанд грамм аст?

Ҳал: Ҳаҷми 1 мол газҳои гуногун дар шароити муътадил ба 22,4 л баробар аст. Масъаларо бо формулаи зерин ҳал мекунем:

$$n = \frac{m}{M} \text{ ва } n = \frac{V}{V_m}$$

Чи тавре дар боло зикр кардем, ҳаҷми 1 мол газҳои гуногун дар шароити муътадил ба 22,4 л баробар аст. Пас миқдори газҳо бо ҳам баробаранд ($n=n$), дар натиҷа формулаи зерин ҳосил мешавад, ки мо массаи онро ҳисоб мекунем:

$$\frac{m}{M} = \frac{V}{V_m} \rightarrow m = \frac{M \cdot V}{V_m}$$

Дар ин формула m -массаи моддаи додашуда (грамм), M -массаи молярии моддаи додашуда (г/мол), V -ҳаҷми газ (л) ва V_m -ҳаҷми молярӣ (22,4 л/мол) мебошанд.

$$\begin{array}{l} \text{Д.ш.аст:} \\ V = 44,8 \text{ л} \\ V_m = 22,4 \text{ л/мол} \\ M(\text{CO}) = 28 \text{ г/мол} \\ \hline m(\text{CO}) = ? \end{array} \quad \frac{m = 44,8 \cdot 28}{22,4} = 56 \text{ г}$$

Ҷавоб: 56 г.

23. 33,6 л (ш.м.) оксиди нитроген чанд грамм аст?

Ҳал: Ҳаҷми 1 мол газҳои гуногун дар шароити муътадил ба 22,4 л баробар аст. Масъаларо бо формулаи зерин ҳал мекунем:

$$\begin{array}{l} \text{Д.ш.аст:} \\ V = 33,6 \text{ л} \\ V_m = 22,4 \text{ л/мол} \\ M(\text{NO}) = 30 \text{ г/мол} \\ \hline m(\text{NO}) = ? \end{array} \quad \frac{m = 33,6 \cdot 30}{22,4} = 45 \text{ г}$$

Ҷавоб: 45 г.

$$n = \frac{m}{M} \text{ ва } n = \frac{V}{V_m}$$

Чӣ тавре дар боло зикр кардем, ҳаҷми 1 мол газҳои гуногун дар шароити муътадил ба 22,4 л баробар аст. Пас, миқдори газҳо бо ҳам баробаранд ($n=n$), дар натиҷа формулаи зерин ҳосил мешавад, ки мо массаи онро ҳисоб мекунем:

$$\frac{m}{M} = \frac{V}{V_m} \rightarrow m = \frac{M \cdot V}{V_m}$$

Дар ин формула m -массаи моддаи додашуда (грамм), M -массаи молярии моддаи додашуда (г/мол), V -ҳаҷми газ (л) ва V_m -ҳаҷми молярӣ (22,4 л/мол) мебошад.

24. 80 грамм гази номаълум 56 литр (ш.м.) ҳаҷмро ишғол мекунад. Массаи молярии газро муайян кунед.

Ҳал: Ҳаҷми 1 моли газҳо ба 22,4 литр дар шароити муқаррарӣ баробар аст. Массаи молярии газро муайян мекунем:

$$\begin{array}{l} (80 \text{ г} \div 56 \text{ л}) \\ M = \frac{80 \cdot 22,4}{56} = 32 \text{ г/мол} \end{array}$$

Ҷавоб: 32 г/мол.

25. $3,01 \cdot 10^{23}$ молекулаи оксиди сулфур чанд грамм аст?

Ҳал: 1 мол ҳамон миқдори модда мебошад, ки $6,02 \cdot 10^{23}$ зарра (атом, молекула, ион) дорад. Масъаларо бо формулаи зерин ҳал мекунем:

$$n = \frac{m}{M} \text{ ва } n = \frac{N}{N_A}$$

Чи тавре дар боло зикр кардем, 1 мол ҳамон миқдори модда мебошад, ки $6,02 \cdot 10^{23}$

зарра (атом, молекула, ион) дорад. Пас, миқдори газҳо бо ҳам баробаранд ($n=n$), дар натиҷа формулаи зерин ҳосил мешавад, ки мо массаи онро ҳисоб мекунем:

$$\frac{m}{M} = \frac{N}{N_A} \rightarrow m = \frac{M \cdot N}{N_A}$$

Дар ин формула m -массаи моддаи додашуда (грамм), M -массаи молярии моддаи додашуда (г/мол), N -адади зарра (атом, молекула ва ион) ва N_A -собиҳои Авагадро ($6,02 \cdot 10^{23}$) мебошад.

$$\begin{array}{l} \text{Д.ш.аст:} \\ M(\text{SO}_2) = 64 \text{ г/мол} \\ N = 3,01 \cdot 10^{23} \\ N_A = 6,02 \cdot 10^{23} \\ \hline m(\text{SO}_2) = ? \end{array} \quad \frac{m = 64 \cdot 3,01 \cdot 10^{23}}{6,02 \cdot 10^{23}} = 32 \text{ г}$$

Ҷавоб: 45 г.

С. ШОДИЕВ,
доктори Phd-и ДДТТ,
Ҷ. АЛИЕВ,
донишҷӯи ДТССТ

Дар назди 4 муассисаи таълимии ноҳияи Рӯдакӣ хонаи хидмати омӯзгорон бунёд карда мешавад.

АҚАЛЛИЯТҲОИ МИЛЛӢ

Дар аксар मामолики ҷаҳон зарурати тавачҷуҳ ба масоили зисту фаъолияти ақаллиятҳои миллӣ ва ҳимояи ҳуқуқи озодиҳои онҳо тавачҷуҳ зоҳир мегардад. Дар кишвари мо низ вобаста ба ин масъала тадбирҳои муҳим андешида мешаванд.

Фарогирни ақаллиятҳо ба таҳсилот ва таъмини онҳо бо китобҳои дарсӣ аз ҷумлаи масоили муҳим дар ин самт махсуб меёбад. Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон давра ба давра бо барномаи таълимию китобҳои дарсӣ таъмин намудани ин гурӯҳи аҳолиро нақшабандӣ ва танзим мекунад. Масъули ҳалли мушкилоти ин мавзӯ Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Тавре аз ниҳоди мазкур ба мо иттилоъ доданд, таҳия ва тарҷумани китобҳои дарсӣ ба забонҳои ақаллиятҳои миллӣ (русӣ, ўзбекӣ, қирғизӣ ва туркманӣ) яке аз ҳадафҳои асосии марказ ба ҳисоб рафта, бо мақсади ҳалли мушкилоти мавҷуда то имрӯз як қатор амалҳо ба анҷом расидаанд.

Аввалин коре, ки пеш гирифта шуд, ҷалби мутахассисони забондон барои таҳия, тарҷума ва ҷопи барномаҳои таълимӣ ва китобҳои дарсӣ барои хонандагони таълимашон ба забонҳои русӣ, ўзбекӣ, туркманӣ, қирғизӣ мебошад. Китобҳо аз ҷониби Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Пажуҳишгоҳи рушди маориф, Маркази ҷумҳуриявии таълимию методӣ таълиф ва бознигарӣ шуда, дар МН «Маориф» таҳриру тасҳех гардида, ба Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методӣ супорида мешаванд. Аз ҷумла, барои муассисаҳои таҳсилоти умумии таълимашон бо забони русӣ китобҳои дарсии «Искусство и труд» («Санъат ва меҳнат») барои синфи 1-ум бо теъдоди 30000 нусха ва «Забони давлатӣ» барои синфи 8-ум бо теъдоди 25000 нусха нашр гардида, айни замон 6 номгӯи дигари китобҳои дарсӣ ба теъдоди умумии 120 ҳазор нусха мавриди ҷоп қарор доранд.

Як роҳи хуби таъмини ақаллиятҳо бо китобҳои дарсӣ ҳамкорӣ бо кишварҳои дигар мебошад. Аз ин ҷиҳат, ки дар доираи созишномаи байниҳукуматаӣ бо Федератсияи Россия барои хонандагоне, ки забони таҳсилашон русист, баъзе китобҳо дастрас шудаанд. Китобҳои дарсии «Забони русӣ» барои синфҳои 2-11-уми муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳамин номгӯи китобҳои дарсӣ барои синфҳои 1-11-уми муассисаҳои таҳсилоти умумии таълимашон бо забони русии Ҷумҳурии Тоҷикистон таълиф гардидаанд.

Бо мақсади адаптатсия (мутобикгардонӣ) ва мукамал шудани мазмуну мундариҷаи китобҳои дарсии номбурда тибқи расмиёт онҳо аз ҷониби муассисаҳои экспертии соҳаи маорифи ҷумҳурӣ мавриди экспертиза қарор гирифта, бо қарорҳои дахлдори ҷаласаи ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои нашр тавсия шуданд.

Ба ин тарик, соли гузашта

Таъмини хонандагон бо китобҳои дарсӣ

китобҳои «Забони русӣ» аз синфи 1 то 11-ум барои муассисаҳои таҳсилоти умумии таълимашон бо забони русии ҷумҳурӣ ба теъдоди умумии 201 ҳазору 73 нусха аз ҷониби Федератсияи Россия нашр ва ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дастрас гардиданд. Бояд гуфт, ки ин китобҳо дар асоси стандартҳои байналмилалӣ таҳсилот таҳия шуда, дар татбиқи «Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» ва ҳамзамон, рушди забонумӯзии хонандагон ва баланд бардоштани сифати таҳсилот мусоидат хоҳанд кард.

Тавре зикр шуд, ҳамкориҳо дар ин самт натиҷаҳои дилхоҳ ба бор меоранд. Аз ҷумла, баъди маросими ифтитоҳи муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №8-и ноҳияи Дӯстӣ, ки 1-уми сентябр ба таври маҷозӣ бо иштироки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Президенти Ҷумҳурии Туркменистон, мухтарам Сердар Берdimухамедов сурат гирифт, дар доираи ҳамкорӣ бо Сафорати Туркменистон 21 номгӯи китоби дарсӣ барои муассисаҳои таҳсилоти умумии таълимашон бо забони туркманӣ таҳия ва тарҷума карда шуд. Аз ин шумора 16 номгӯи бо теъдоди 6 ҳазору 100 нусха нашр гардида, 5 номгӯи дигар бо теъдоди 2000 нусха мавриди ҷоп қарор доранд.

Барои муассисаҳои таҳсилоти умумии таълимашон бо забони ўзбекӣ таҳия ва тарҷумаи 6 номгӯи китоби дарсӣ (ба теъдоди 136 ҳазор нусха) ва барои муассисаҳои таҳсилоти умумии таълимашон бо забони қирғизӣ бошад, 9 номгӯи (ба теъдоди 1500 нусха) анҷом ёфта, айни замон омодагӣ ба ҷоп идома дорад.

Наشري китобҳои дарсии компонентҳои миллӣ барои муассисаҳои таҳсилоти умумии таълимашон бо забони русии Ҷумҳурии Тоҷикистон низ муносибати ҷиддиро металабад. Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методӣ муаллифиро дар ин самт ба риояи меъёрҳои мутобикгардонӣ ба арзишҳои милливу давлатӣ даъват менамояд.

Соли 2018 барои хонандагони ақаллиятҳои миллии русзабон китобҳои дарсии «Забони

давлатӣ» аз синфи 2 то 11-ум таҳия ва ба микдори умумии 246 450 нусха ҷоп карда шуд. Айни ҳол наشري такрории китобҳои дарсии «Забони давлатӣ» аз синфи 2 то 7-ум барои муассисаҳои таҳсилоти умумии таълимашон бо забони русӣ бо теъдоди умумии 9500 нусха идома дорад. Соли 2021 дар Паём ба Маҷлиси Олӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо муроҷиат ба Вазорати маориф ва илм таъкид карда буданд: «Ҷиҳати омӯхтани таърих ва мероси маънавии халқи тоҷик тадбирҳои зарурӣ андешида, омӯзиши ҳатмии таърихи халқи тоҷик, забони давлатӣ ва ҷуғрофияи Тоҷикистонро дар муассисаҳои таълимашон ба забони ақаллиятҳои миллӣ дуруст ба роҳ монанд ва китобҳои дарсиро барои ин муассисаҳо сари вақт таҳия, тарҷума ва дастрас намоянд».

Таъкиди Сарвари давлат ҷопи ҷунин китобҳои дарсиро барои ақаллиятҳои миллӣ вусъати тоза бахшид. Соли ҷорӣ китоби дарсии «Таърихи халқи тоҷик» барои синфи 10-ум аз забони тоҷикӣ ба забони русӣ тарҷума шуда, тарҷумаи ҷунин китоб барои синфи 11-ум идома дорад. Дар назар аст, то оғози соли таҳсили 2025-2026 ин китобҳо нашр карда шаванд.

Ба назар гирифтани талаботи рӯз дар мавриди ҷопи китобҳои дарсӣ ва дастрасии онҳо ба ақаллиятҳои миллӣ аз муаллифон масъулияти баландро тақозо мекунад. Айни замон дар анбори китобҳои дарсии вазорат китобҳои дарсии «География Таджикистана» барои синфи 8-ум, «История таджикского народа» барои синфи 5-ум, «История таджикского народа» барои синфи 6-ум, «Забони давлатӣ» барои синфи 8-ум, «Забони давлатӣ» барои синфи 9-ум, «Забони давлатӣ» барои синфи 10-ум ва «Забони давлатӣ» барои синфи 11-ум мавҷуданд.

Муқоиса ва таҳлилҳо далели онанд, ки таъминоти ақаллиятҳои миллӣ бо китобҳои дарсӣ дар ҷумҳурӣ раванди хуб дошта, сол то сол норасоиро бартараф мешаванд.

Таҳияи
Саиди ФАЗЛ,
«Омӯзгор»

ИСЛОҲОТ

Оид ба роҳандозии муносибати босалоҳият дар дарс андеша ва фикру ақидаи олимон, мутахассисони соҳаи маориф ва омӯзгорон пайваста рӯи ҷоп меоянд, ки ҳадафи ҳамаи онҳо таълиму тарбияи намунаи насли эҷодкор ва ояндасози ин давлату миллат мебошад.

ТАЪЛИМИ САЛОҲИАТНОК - ТАЛАБИ ЗАМОН

Дар раванди гузаштан ба муносибатҳои салоҳиятнок омӯзгорро лозим аст, ки пеш аз ҳама, аз рӯи ихтисоси худ дониши назариявии ҳамаҷафаро соҳиб бошад. Ҳамчунин, ҳангоми дарс маҳорати бо хонанда муносибати фардӣ қарданро бояд дошта бошад.

Ба ҳаракат даровардани ангеаи зеҳнии хонанда дар таълими салоҳиятнок аз омӯзгори дарсдиҳанда вобастагии зиёд дорад. Барои ҷалб намудани диққати шогирдон дар ҳалли ин ё он масъалаи проблемавӣ супориш бояд ба ҳамаи аҳли синф равшан ва фаҳмо бошад. Дониши қаблии шогирдон дар ҳалли проблемаи гузашташуда мусоидат карда тавонад.

Омӯзгорро лозим аст, ки ба мавзӯи дарс таъия намуда, ба шогирдон фаҳмонад, ки дарёфт намудани роҳи дурусти ҳалли масъалаи мазкур (навобаста аз кадом мавзӯ), дар ҳаёти минбаъдаи онҳо, дар ҳалли мушкилиҳои зиндагӣ кумак расонда метавонад. Ҳамаи ин аз муаллим тайёрии қаблӣ ва ҳамаҷафаро тақозо менамояд.

Дар таълими салоҳиятнок омӯзгор нақши роҳбаладро иҷро кунад ҳам, ба ҳадафи асосӣ расидан аз фаъолияти касбӣ эҷодии ӯ вобастагии зиёд дорад. Пеш аз ҳама, ӯ соҳибтаҳассусу серталаб буда, нутқи бурро, равшан, фаҳмо ва фасеҳ дошта бошад.

Яке аз лаҳзаҳои асосӣ дар ин равиш арзёбии мавзӯи дарс мебошад. Мавзӯи ҳар як дарс паҳлуҳои муҳталиф дорад. Яке аз паҳлуҳои мавзӯ агар аз мадди назари омӯзгор дур монад, аз мадди назари шогирдон низ дур менамояд. Дар ин сурат, таълими салоҳиятнок тақозо менамояд, ки раванди арзёбӣ хеле мақсаднок ва ҳадафмандона ба роҳ монда шавад.

Дар таълими салоҳиятнок дар меҳвари асосӣ хонанда қарор дорад. Ҳанӯз аз оғози дарс омӯзгорро лозим аст, ки шогирдонро барои дарёфти ҷиҳатҳои асосии мавзӯи дарс, яъне, салоҳиятҳо водор намояд. Бо усули фаъолгардонии шогирдон дар раванди дарс муайян карда тавонад, ки то кадом дараҷа онҳо барои дарёфт ва ҳалли масъалаҳо омода мебошанд. Дар ҳалли масъалаҳо онҳо бояд эҷодкор бошанд.

Аз омӯзиш, таҷриба ва мушоҳидаҳо бармеояд, ки салоҳият ва салоҳиятнокӣ роҳи усули қолабӣ набуда, на танҳо ба омӯзгори донишманду эҷодкор, балки ба шогирдони зираку босавод низ лозим аст. Яъне, аз ин бармеояд, ки танҳо омӯзгори асил дар якҷоягӣ бо шогирдони донишдӯшта метавонад ҳар як дарсашро пурмазмун ва самаранок гузаронад.

Омӯзиши пайваста, муҳаббати беандоза доштан ба касб, доро будани маҳорати эҷодкорӣ, боҳабар будан аз технологияи муосир ва ниҳоят, дӯст доштани шогирдон, ҳамаи ин сифатҳо хоси омӯзгоранд, ки фаъолиятро ба талаботи имрӯз мувофиқ намудааст.

Дар сурати ҷаҳонишавӣ ва бо суръати қайҳонӣ пеш рафтани илму техника ва технологияи нав, зиддиятҳои геополитикӣ байни абарқудратҳо ва боз ҷаҳонии падидаҳои ҳастанд, ки пос доштани арзишҳои миллӣ, арҷ гузоштан ва дӯст доштани Ватанро дар мадди аввал мегузорад. Бинобар ин, мо-омӯзгорон вазифардорем, ки ба тарбияи таълими насли наврасу ҷавон ба таври ҷиддӣ машғул шавем.

Абдулқосим РАҲИМОВ,
номзади илмҳои филологӣ,
устоди Коллеҷи омӯзгории ДДК
ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

ФИШУРДАИ МУҲТАВОИ НОМАҲОИ ОМУЌЗГОРОН

Тавре маълум аст, ҳамкории доими наشري «Омӯзгор» устодону омӯзгорони муассисаҳои таълимии шаҳру навоҳӣ ва донишқадаю донишгоҳҳои кишвар ба шумор мераванд, ки ҳамвора дар мавзуоти ғуногун мақолаҳо таълиф ва ба нишонии идораи ҳафтанома ирсол менамоянд.

Навиштаҳои омӯзгорону устодон ҷанбаю пахлуҳои мухталифи соҳаи маориф, аз ҷумла, роҳу шеваҳои беҳтар гардондани сатҳу сифати таълиму донишазҳудкунии хонандагон, истифодаи усулҳои ғайри муассир дар раванди баргузори машғулиятҳо, корбурди васоити технологияи навин, ба роҳ мондани идеяву консепсияҳои ҷадиди таълимӣ, татбиқи навиштаҳои дарсӣ мусофир, масоили тарбиявӣ ва амсоли инхоро дар бар гирифта, ҳамчунин, муаллифон перомунӣ ислоҳоти соҳа, ба мисли гузаштан ба низомӣ баҳогузори 10-ҳола, тавзеҳу тафсири технологияи рақамикунонӣ, моҳияту маънавияти зехни сунӣ, вусъат бахшидани методикаи фанҳои дақиқ, риёзӣ ва табиӣ ва ғайра матолиби ҷолиб, рангину шавқовар пешниҳод мекунанд.

Таври мисол, мақолаи хуби омӯзгори синфҳои ибтидоӣ муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №39-и ноҳияи Варзоб Сайёра Саидова – «Бозҳои дидактикӣ дар синфҳои ибтидоӣ» бардошт аз таҷрибаи омӯзгор буда, содаву фаҳмо навишта шудааст. Корбасти бозҳои дидактикӣ, махсусан, дар дарсҳои математикаи синфҳои поёнӣ баҳри азҳуд кардани роҳҳои ҳалли амалӣ мисолҳо судманд мебошад. Мақолаи омӯзгори забони англисии МТМУ №11-и ноҳияи Деваштич Бахтиёр Розиков ба маъсалаи тавсифи соҳтори семантикии ибораҳои предиктивӣ англисӣ бахшида шуда, муфассал мебошад. Вобаста ба мавзӯи матраҳшаванда омӯзгор аз олимону донишмандон иқтибосоти зиёде оварда, фикрҳои худро тақвият медиҳад. Дар навиштаи омӯзгори МТМУ №17-и ноҳияи Кӯхистони Мастҷох Қамаруддин Акбаров – «Расонидани ёрии методӣ ба хонандагон ҳангоми интиҳоб намудани касб» масоили аз паси мизии мактабӣ дурусту огоҳона интиҳоб намудани касбу пешаи ояндаи хонанда-

гон суҳан меравад. Омӯзгори соҳибтаҷриба ба он фикр аст, ки дар интиҳоби касби оянда ба хонандагон омӯзгорон (аз ҷумла, роҳбари синф) метавонанд ёрии расонанд. Роҳу шеваҳои кумаки омӯзгорон дар ин боб ба ҷанд омил вобаста аст, ки К.Акиров дар бораи ин омилҳо батафсил ҳарф задааст. Мақолаи Толиби Розӣ – «Чаро кӯдакон бояд ҳуши маснуиро ёд бигиранд?» (баргардон аз форсӣ) пурмуҳтаво ва бамаврид мебошад, аммо забону баёни он мураккаб буда, ба дарку фаҳмиши хонандаи наشري созгор намебошад. Навиштаи сардори кафедраи фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ, риёзӣ ва муҳандисӣ-техникии Коллеҷи оташнишонӣ-техникии ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон Хусноро Абдуҳаҷдзода сабабҳои таназзули илмро дар асрҳои миёна ба сабаби таассубу таҳдиди руҳониён инъикос намуда, дар он далоили андешаҳои фаровон оварда шудаанд. Матлаби мазкур ба коркарду таҳрир ниёз дошта, хусусияти илмӣ-назариявиро касб кардааст. Ҳамин тариқ, матолиби омӯзгорон Некрӯз Акбаров аз ноҳияи Мастҷох, собиқадори маориф аз шаҳри Ваҳдат Кароматулло Ғафуров, профессори Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров Нуралӣ Нурзод, омӯзгори МТМУ 40 (ноҳияи номаълум) Муъмин Ҷумъаев, омӯзгор аз шаҳри Ҳисор Ҳаким Алӣ, рӯзноманигор Шарифхон Тиллоев аз шаҳри Кӯлоб, директори МТМУ №8-и ноҳияи Исмоили Сомонӣ Азизбек Боронов мавзӯҳои мухталифро дар бар гирифтаанд. Як силсила навиштаҳои муаллифон ба татбиқи нуктаҳои Паёми Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ бахшида шудаанд, ки ба ин мақолаҳои устоди ДДХ ба номи академик Бобочон Ғафуров Сафар Эркаев, муовини директор оид ба бахши таълими МТМУ №2-и ноҳияи Ховалинг Беҳрӯз Сайдуллоев, мутахассиси пешбари раёсати Агентии меҳнат ва шугли аҳоли дар шаҳри Ҳисор Фирдавс Одинаев, омӯзгори МТМУ №53-и ноҳияи Восеъ Саидиброҳим Наимов, подполковники хидмати дохилӣ Ҳ. Абдулаҳадова ва ҷанди дигар мисол шуда метавонанд.

Дар иддае аз навиштаҳои

Ҳар кӣ суҳан бар суҳане зам кунад...

омӯзгорон саъй бар он намудаанд, ки аз таҷрибаи омӯзгории хеш вобаста ба таълими ину он мавзӯи дарсӣ андешаҳои навро баён кунанд. Вале як омилро таъкид ва хотиррасон бояд намуд, ки тарзу шеваи ба роҳ мондани ҷунин машғулиятҳо ва тадбирҳои берунасинфӣ навабуд, мисолҳои овардаи муаллифон ноқисҳои зиёд доранд. Мақолаҳои омӯзгори математика ва информатикаи МТМУ №9-и ноҳияи Шохмансур Маъруф Нейматов – «Викторинаи математикӣ» ва «Олимони соҳаи компютер ва технологияи иттилоотӣ», равоншиносии МТМУ №1-и ноҳияи Айни М. Маллаев – «Психологияи ҳамчун касб», омӯзгори МТМУ №46-и ҳамин ноҳия Фарзона Қӯзиева – «Терроризм мазҳаб надорад», устоди Донишқадаи исломии Тоҷикистон ба номи Имоми Аъзам Абӯханифа И. Хайруллоев – «Ҷалолитдини Балхӣ ва тарбияи ахлоқии насли навра» омӯзгори МТМУ №18-и шаҳри Душанбе Сайвалӣ Шерализода – «Ҳар кӣ меҳмонро гиромӣ мекунад» аз нигоҳи мавзӯи хубанд, вале қисмати зиёди ин навиштаҳои афқору суҳанони умумӣ ташкил карда, гоҳо кашолгапӣ дар онҳо мавқеъ пайдо кардааст. Матолиби ирсолнамудаи омӯзгори МТМУ №24-и ноҳияи Нуробод Атоуллоҳ Саъдиев – «Алгебра чӣ тавр пайдо шуд?», директори муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №7-и ноҳияи Мастҷох Баҳромбек Тӯлонов – «Иди Сафаро ҷашн бояд гирифт», ассистенти кафедраи педагогикаи умумии ДДХ ба номи академик Бобочон Ғафуров Хуршеда Бобоева – «Арзишҳои миллӣ – рук-

ни муҳими муқовимат бо терроризм ва ифротгарӣ», дотсенти кафедраи таърихи халқӣ тоҷикӣ ДДОТ ба номи С. Айни Насимҷон Зарифов – «Аббос Алиев», агар аз як тараф, ҳаҷман қалон бошанд, аз ҷониби дигар, суҳани тоза дар ин навиштаҳо банудрат ба мушоҳида мерасад.

Мақолаи омӯзгори муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №39-и ноҳияи Варзоб Ҷамшед Нейматов – «Рушди фанҳои табиатшиносӣ-тақонбахши ҷомеа» ба омӯзиши густурдаи фанҳои табиатшиносӣ бахшида шудааст. Хуб мебуд, агар омӯзгор барои тақвияти андешаҳои худ мисолҳои мушаххас меовард. Ҳамин норасоӣ дар навиштаи ассистенти кафедраи ҷамъиятшиносии Коллеҷи информатика ва техникаи компютери шаҳри Душанбе Наврӯз Каримов марбут ба мавзӯи терроризм ва омилҳои хатарбори он ба назар расид.

Барои тасдиқи андешаҳои мебода далелҳои навабуд, раднопазир пешниҳод кард. Муҳтавои мақолаҳои омӯзгори кафедраи фанҳои гуманитарии Коллеҷи табиӣ ноҳияи Ёвон Субҳон Набиев – «Ҷавондондар меҳвари Паём», саромӯзгори кафедраи педагогика ва психологияи Коллеҷи омӯзгории ДДК ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Тобусубӣ Аҳмедова – «Хидматаш арзанда аст», Озода Набиева аз ноҳияи Деваштич – «Ояндаи дурахшонро имрӯз месозем», рӯзноманигор Ҳокими Сафар аз ноҳияи Файзобод – «Китобдӯст» ва ҷанди дигар фарогири мавзӯҳои мухталиф мебошанд. Ба идораи наشري ҷақидаҳои ҳомаи омӯзгорону устодон низ во-

рид гардидаанд, ки аз шеъртарона ва лавҳаю ҳикоя иборатанд. Азбаски бархе аз ин навиштаҳо ба талаботи жанри ҷавобгӯ набуда, суҳану гоӣ навадоранд, аз ҷопаш худдорӣ кардем. Намунаҳои эҷоди омӯзгори МТМУ №18-и ноҳияи Шаҳринав Эраҷ Ғафуров, собиқадори маориф Қурбон Ҷомӣ аз ноҳияи Файзобод, омӯзгорон аз шаҳри Исфара Абдумуталим Шерматов, шеъргонаҳои корманди АМИТ Қурбоналӣ Ватан, омӯзгори МТМУ №57-и ноҳияи Варзоб Ҷамила Хӯҷаназарова ба ин гуфтаи мо мисол шуда метавонанд. Дар хусуси матолибу мақолаҳои ҳамкории наشري аз шаҳру навоҳии ҷумҳурии суҳан ронда, хотиррасон бояд қард, ки дар бахши зиёди онҳо носуфтагӣ дар забон ва ҳусни баён, заифии мантиқ, равшану муайян набудани ҳадаф ба мушоҳида мерасад. Гурӯҳе аз муаллифон ба шитобкорӣ роҳ дода, ба умумигӯӣ ва баёни фикрҳои борҳо баёнгардида сарғарм мешаванд. Ҷанбаи методи мақолаҳо, ки ба тарзу усулҳои баргузори машғулиятҳо бахшида шудаанд, пурқувват набуда, лоиқӣ омӯзиши омӯзгорон намебошад. Ҳангоми таълифи матлабу мавод дигаргунӣ тағйиротеро, ки дар низомӣ маориф ва таълиму тарбия ба амал омадаанд, сарфи назар набояд қард.

Дар ҳатми навиштаи худ аз устодону омӯзгорон эҳтиромона хоҳиш доштем, ки дар нигоштаҳои хеш суроғаро бо рақами телефон нависанд. Ҳамчунин, ба ҳаҷми мақолаҳои хеш таваҷҷуҳ зоҳир кунанд. Баъзе матолиби ба дастӣ мо расида, аз 7 то 11-12 саҳифаи ҷопи компютери дар бар мегирад, ки наشري имкони ба таъри расондани ҷунин навиштаҳоро надорад. Мо аз ҳамкории доими ҳамкорунамон – омӯзгорони заҳматкаш, ки вақт ёфта, дар хусуси мавзӯҳои ба таълиму тарбия алоқаманд мақолаи иншо менамоянд, изҳори миннатдорӣ намуда, хоҳони онем, ки онҳо минбаъд низ робитаи худро бо наشري тақвият бахшида, бо навиштаҳои шавқовару рангин ва тозаю ноби худ саҳифаҳои наشريро рангин созанд.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

ИҚДОМ

Деҳаи Вешаби ноҳияи Айни аз маркази ноҳия дар масофаи 47 километр дуртар воқеъ буда, дар шафати рӯди Зарафшон, дар мавзеи хушбоду ҳаво ҷойгир шудааст. Таълимгоҳи деҳа соли 1932 ҳамчун мактаби ибтидоӣ таъсис ёфта, соли 1937 ба мактаби 7-сола ва баъдан, соли 1968 ба мактаби миёна табдил ёфт. Бо сабаби зиёд шудани хонандагон соли 1986 дар шафати мактаб бо тарҳу услуби санъати меъмории мусофир бинои сеошёнаи замонавӣ сохта мавриди истифода қарор гирифт.

Мактаб, ки дар маркази деҳа ҷойгир шудааст, аз соли таъсисёб то ба имрӯз борҳо таъмиру тармим гардидааст.

Бояд зикр намуд, ки дар қисмати пеши мактаб, дар шафати рӯди деҳа бинои мавҷуд буд, ки солҳои 1963-1964 дар ҳудуди мактаби деҳа бунёд шудааст. Аз рӯйи нақли калонсолони деҳа, бинои мазкур ба мардум ба сифати мағоза хидмат мекард. Ин бино то нимаҳои дуоми солҳои навадуми қарни гузашта дар тобеияти Ҷамъияти матлуботи ноҳияи Айни қарор дошт.

Маъмурияти мактаб, муҳассилини муассиса ва аҳли деҳа бо қувваи хашар бинои собиқ мағозаро дар як рӯз аз байн бардоштанд. Азбаски дар шафати қисмати пеши муассиса сойи калони деҳа равон аст, мардум тасмим гирифтанд, ки дар навбати

Варзишгоҳ бунёд мегардад

аввал қорҳои соҳилмустаҳкамкуниро ба анҷом расонанд.

Сокинони деҳа тариқи хашар то имрӯз беш аз 40% қорҳои омода намудани майдончаи варзиширо анҷом додаанд.

Ҷанде пеш раиси ноҳияи Айни бо сафари қорӣ ба Ҷамоати деҳоти Шамтучи ноҳия ташриф оварда буд. Дар ҷараёни сафар ба раванди ободкорӣ аз наздик шинос шуда, бо сокинон ва омӯзгорону муҳассилини муассисаи суҳбату мулоқот анҷом дод. Раиси

ноҳия изҳор дошт, ки бо дастгирии МИҲД-и ноҳияи Айни дар деҳаи Вешаб майдончаи варзишӣ сохта мешавад.

Соли 2017 низ дар қисмати ростӣ даромадгоҳи мактаб аз ҷониби Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Айни ва бо иқдоми соҳибкорон толари варзишии васею барҳавои замонавӣ сохта ба истифода дода шуд.

Орифҷон ТОҶИЕВ,
омӯзгори собиқадор, ноҳияи Айни

Дар давраи таътили тобистона дар назди муассисаҳои таълимии пойтахт 47 майдончаи тандурустиву солимгардонӣ ташкил гардидааст.

ЗАҲМАТҚАРИН

Олими тавоно ва масъулияти илмӣ-пажухишӣ

Ҳиндишноси маъруф, доктори илмҳои филологӣ, профессор Ҳабибулло Рачабов миёни доираҳои илмӣ-академӣ ва ҳавзаҳои адабию маданияи ҷумҳурий кайҳо боз ошноист. Дар баробари донишманди матраҳи миёни доираҳои илмӣ маданияи минтақавӣ соҳибнуфуз будан, хеле инсонӣ самимӣ, отифӣ ва ахлоқист. Табиатан ботамкин, ором аст ва маҳз ҳамин мушаххасоти ахлоқию отифию ҳувиятӣ устодро дар байни ҳоссу ом мақбулу маҳбуб гардонндааст.

Тоҷикистон мебошад. Устод нафарест, ки аввалин маротиба дар Тоҷикистон омӯзишу тадриси забонҳои ҳиндӣ ва урдуро ташкил карда, ҳамчунин, таҳқиқи илмӣ забону адабиёти ҳиндӣ урдуро роҳандозӣ намудааст. Бад-ин тартиб, мактаби илмӣ хирфаиро дар робита бо омӯзишу таҳқиқи филологияи Ҳинд созон дода, тахти роҳбарии ӯ як зумра унвонҷӯён рисолаҳои номзадӣ докторӣ ҳимоя кардаанд. Муаллифи 17 монография ва зиёда аз 300 матлабу мақолати илмӣ мебошад.

Таъи фаъолияти илмӣ-пажухишӣ ва педагогӣ-омӯзгорӣ ба бисёр кишварҳо, махсусан, Ҳиндустону Покистон ва Афғонистон сафарҳо карда, бо доираҳои илмӣ ва маданияи манотиқи гуногун мулоқоту вохӯриҳо анҷом додааст. Инчунин, барои хидматҳои шоистааш соҳиби мукофотҳои зиёде гардидааст, аз ҷумла, дорандаи яке аз олитарин мукофотҳои давлатии Ҳукумати Ҳиндустон – Ҷоизаи Падма Шри (2018), Нишони сарисинагии «Барои шӯҷоати меҳнатӣ» (1983), медали «Даҳсолагии инқилоби Савр» (1988), медали «Аз мардуми миннатпазирӣ афгон» (1988), нишони сарисинагии «Барои саҳм дар кори дӯстӣ», нишони «Ҷамъияти дӯстии халқҳои Шуравӣ» (1991), нишони «Аълочи маорифи халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон» (1999).

Дар меҳвари қорҳои таҳқиқӣ устод масоили ҳувиятӣ, мафкуравӣ ва маданияро, ки аз ҳар ҷиҳат ба мановеи миллӣ гиреҳ меҳуранд, низ қарор медиҳад ва дар доираи равиши илмӣ-пажухишӣ ба муҳимтарин масъалаи рӯзгори инсонӣ дар мисоли мавзӯи бархӯрду ихтилофоти мазҳабӣ, ки печидатарин мавзӯи рӯзгори мо дар тӯли асрҳо будаву ҳаст, ҷиддӣ тамаркуз мекунад. Аз рӯйи имкон, мо мекушем, ки танҳо як монографияи устод – «Тасвири воқеаҳои ғочаеви тақсимои Ҳиндустон дар асарҳои нависандагони Ҳинд» (Душанбе: «ЭР-Граф, 2022. – 272 с.)-ро мавриди таҳлилу арзёбӣ қарор диҳем.

Устод Ҳабибулло Рачабов дар китоби мазкур мавзӯи бархӯрдҳои мазҳабиро дар меҳвари қорҳои таҳқиқӣ қарор дода, дар ин замина, масоили дигареро, ки ба мавзӯи асосӣ ба таври бевосита ва ё бавосита тааллуқ гирифтаанд, арзёбӣ кардааст. Дар маҷмӯъ, муҳаққиқ дар ду боб мавзӯи бархӯрдҳои мазҳабиро дар осори нависандагони Ҳинд бозбинӣ ва баррасӣ мекунад. Дар боби якум – «Тасвири бархӯрдҳои мазҳабӣ дар асарҳои адибони Ҳинд» муҳаққиқ дар мисоли 10 адиби маъруфи Ҳинд, бо шумули

Бихишма Саҳнӣ, Иброҳим Чалис, Моҳан Ракеш, Михир Мукхопадхай, Рачендра Сингх Бедӣ, Вишну Прабхакар, Абдул Бисмиллох, Хушвант Синх, Ҳоҷа Аҳмад Аббос, Кришан Чандар ҳаводиси дахшати бархӯрди мазҳабиро ҳамчун ғочаи миллӣ Ҳиндустон матраҳ мекунад. Муҳаққиқ дар феҳристи 10 адиби тараққипарвари Ҳинд исми ду нафар нависандаи мусулмон – Абдул Бисмиллох ва Ҳоҷа Аҳмад Аббосро ёдовар шуда, мавзӯи ихтилофоти мазҳабӣ ва бархӯрдҳои диниро дар зинадагинома ва мероси адибони мазкур пайгирӣ мекунад ва ба натиҷа мерасад, ки адибони тараққипарвари Ҳинд дар ҳамбастагӣ алайҳи зулму истибдоди мазҳабӣ ва ҳушунатҳои динӣ мубориза бурда, парчаи озодию истиклолро бо ҳам баланд бардоштаанд. Адиби Ҳинд Абдул Бисмиллох (таваллудаш 1949), ки муаллифи китоб бо ӯ робитаи бевоситаи дӯстӣро ҳамкорӣ доштааст, дар ҳикояи «Қабирдаси нав» қаҳрамонро меофарад, ки на хинду ва не мусулмон аст. Аз ин тарзи офариниши эҷодӣ метавон натиҷа гирифт, ки нависандагони Ҳинд дар баррасӣ ва тасвири ҳаводиси аслан ба тааллуқоти миллию наҷодӣ, мавқеъгирӣҳои хизбию сиёсӣ ва эътиқодоти динию мазҳабӣ тавачҷуҳ накарда, масъала, муаммо ва мушкилотро мунсифона пайгирӣ намудаанд.

Дар боби дуюм – «Тасвири бархӯрдҳои мазҳабӣ ва оқибатҳои он дар романи Яшпал «Ҳақиқати қалбакӣ» муаллиф ҳаводиси муҳишӣ асри гузаштаи Ҳиндро ба таври алоҳида дар романи нависандаи шӯҳратҳои Ҳиндустон Яшпал бозбинӣ мекунад. Ҳиндишнос Х. Рачабов ба ин нукта тамаркуз мекунад, ки Яшпал дар романи «Ҳақиқати дурӯгин» силсилаи масоилро ҷамъуламъ дар партави мавзӯи зиддияту бархӯрдҳои мазҳабӣ ба риштаи тасвир мекашад. Ба ин маънӣ, менависад: «Яшпал маҳз ҳамин масъаларо муҳимтарин масъалаи замони зистани худ доништа, барои болои он андеша қардан қалам ба даст гирифтааст...». Қаҳрамонони марказии романи «Ҳақиқати дурӯгин» Тара, Чайдев Пурӣ, Асад, Бантӣ ва дигарон бар он мекушанд, ки бо ташаббусу ибтикороти отифию созандаи худ сатҳи бархӯрдҳои мазҳабӣ ва ташаннуҷи авзоъро пойин бурда, суботи амният ва рифоҳу ҳамзистии динӣ-ақидатиро дар ҷомеа таҳаққуқ бахшанд. Аз ҳама муҳим, нависандаи романи «Ҳақиқати дурӯгин» Яшпал худ шохиди бевоситаи кашмакашу даргириҳо, низоу бетартибӣҳо, ваҳшату дахшати ғочаву

мусибатҳои миллию мардумӣ буда, дар асоси диду бардоштҳо асари комили бадеӣ ба мерос гузоштааст. Бахусус, панорамаи дахшату ваҳшати даргирию бархӯрдҳои мазҳабӣ ва ихтилофоти фикрии дар имтидоди соли 1947 иттифоқафта, ки сарзамини афсонавии Ҳиндро ба ҳоли парешонию қарахтӣ расонида буд, хонандаро бетараф гузошта наметавонад. Бархӯрди хунбори мазҳабӣ миёни пайравони адёну мазҳабии гуногун, бахусус, хиндувону мусулмон, ки асрҳои аср бо ҳам дар як сарзамин зиста, чун як хонавода шудаанд, пеш аз ҳама, боиси нигаронии аҳли зиё, аз ҷумла, адибон гардид.

Ҳамин аст, ки Яшпал ва доираи асари адибони тараққипарвари Ҳинд ҳама ба даст гирифта, дар тасвири воқеаҳои реалии бархӯрдҳои мазҳабӣ, ки дар марҳилаи тақсимои мамлакат (соли 1947) ба вуқӯъ пайваستا, мусибату ғочаҳоеро ба дунбол доштааст, талош варзиданд. Куштори бераҳмонаи тарафайн дар замони тақсимишавӣ ва паёмдарҳои нуговори он насли мутаракқӣ ва пешқадами вақти Ҳинду Покистонро бетараф нагузошта, намояндагони барҷастаи адёну мазҳабии мухталиф, бо тақия ба ақли солими ихтилофоту инхирофоти ақидатӣ ва нобасомониҳои фикрӣ саҳт маҳкум кардаанд. Яшпал ҳам манзараи қатлу куштор ва бераҳмию мусибатзадагии табақаҳои гуногуни мамлакатро ба намоиш гузошта, тазаққур додааст, ки тӯдаҳои бемаърифат дар сатҳи ҳайвоноти даррандаанд ва на бар асоси ақлу ҳуш, балки бар мабнӣи ғариза амал карда, амну субот ва оромишу рифоҳи ҷомеаро ба ҳам мезананд. Намояндагони ақли солим, ки дар романи «Ҳақиқати дурӯгин»-и Яшпал дар симои Тара, Чайдев Пурӣ, Асад, Бантӣ зухур мекунанд, ба ҳақиқатҳои дурӯгини мазҳабӣ лаънату нафрин мефиристанд ва дар баробари тӯдаи ваҳшӣ бо садои баланди эътироз «Ин чӣ шармандагӣ! Лаънат бар шумо!» муқовимату мубориза мекунанд. Муҳаққиқи адабиёти Ҳинд устод Рачабов масоили ҳассос (тақсимишавии Ҳиндустон ва авҷи ихтилофоти динию мазҳабӣ)-ро бар мабнӣи тасвири Яшпал як навъ ҷамъбасти намуна, менависад, ки: «Яшпал ишора мекунад, ки барои одитарин кас бемаънӣ будани ин тақсимои равшан аст. Ронандаи мошине, ки он ҷо Тара савор аст, ба ҳамсухбаташ Каушала Девӣ меғӯяд: «Ба ин тӯдаи ба ҷаннатӣ Покистон меафтагӣҳо нигоҳ кунед. Ҳазорон одамоне бехонумон қардан ба ғойаи кӣ бошад-а? Суоли асосие, ки ронандаи мошин матраҳ мекунад: «Ҳазорон одамро бехонумон қардан ба ғойаи кӣ бошад-а?», пурсиши риторикӣ-мантӣ аст. Ба воситаи ин гуна суолгузориҳо қаҳрамонони романи «Ҳақиқати дурӯгин» масъалаҳои ҳассосеро аз қабилӣ саҳнасозиҳои маснуӣи мазҳабӣ, нақша-сенарияҳои намоишномаҳои сиёсӣ, қоргардонии ҷангу даргириҳои

ақидатӣ, суъистифода аз бовару эътиқодоти мардумӣ дар бозихи геополитикӣ, ҷаҳлу хурофотзадагии қишрию табақотӣ, камбуду навоқиси каставӣ, мушкилоти ҳувиятӣ ва ҳадафу мановеи сиёсӣ иктисодии мустамликадорони аҷнабӣ ва амсоли инҳоро баррасӣ мекунанд ва роҳҳои бурнрафт аз мушкилоту муаммоҳоро меҷӯянд. Аз ин ҷост, ки қаҳрамони романи «Ҳақиқати дурӯгин» Тара бад-он талош мекунад, ки парда аз ҳақиқатҳои дурӯгин бардорд ва мардумро аз воқеияти ихтилофоти мазҳабӣ ва вусъати хатару дахшати бархӯрдҳои динӣ огоҳ сохта, ба ин тариқ иттиҳоду ҳамбастагиро миёни табақаҳои иҷтимоӣ ва қишрҳои маданӣ таъмин намояд.

Устод Ҳабибулло Рачабов ба сифати донишманду муҳаққиқи матраҳи ватанӣ ҳадафи таҳқиқро дар муқаддима ва охири ҳамаи китоби «Тасвири воқеаҳои ғочаеви тақсимишавии Ҳиндустон дар асарҳои адибони Ҳинд» мухтасар ишора мекунад ва ба ҷомеа гӯшзад менамояд, ки дар роҳи ҷилавгирӣ аз хатарҳои глобалӣ, ки маъмулан реша дар бархӯрдҳои мазҳабӣ доранд, бетараф набошанд ва сарнавишти хешро ба дасти худ таъин намоёнд, на ин ки бо ҳузури бегонагони истилогар мамлакатро ба гирдоби вабою балоҳои нав гирифта созанд. Дар маҷмӯъ, ҳатти маънӣ таҳқиқи устод Х. Рачабов нишон додани миқёсу масоҳат, ҷуғрофӣ, решаю иллатҳои зухур, паёмдарҳои дахшати бархӯрдҳои мазҳабӣ ва ихтилофоти ақидатӣ дар минтақа (манзур Ҳиндустон) мебошад. Албатта, муаллиф танҳо тасвири ҳаводиси соли 1947 – замони тақсимишавии Ҳиндустонро минҳайи марҷаи таҳқиқ қарор дода, дар ин замина, ҳомафарсояи қардаст, аммо дар доираи мавзӯи муҳаққиқ хеле фаротар рафта, бар мабнӣи воқеаҳои имрӯзӣ ва шароити мусири бархӯрдҳои геополитикӣ-ҷуғрофӣ баррасиҳошро густариш бахшидааст.

Аз ҳама муҳим, устод Ҳабибулло Рачабов ҳини баррасӣ ва таҳқиқи масъалаи бархӯрдҳои мазҳабӣ аз нигоҳи адибони тараққипарвари Ҳинд бо қаҳрамонони асарҳо ҳамдостон мешавад ва ғочаву мусибатҳои мардуми минтақаро ба унвони ғочаи миллии тамоми мардуми тараққипарвари ҷаҳон муаррифӣ месозад.

Ба ин тартиб, устод Ҳабибулло Рачабов дар таҳқиқи забону адабиёт ва фарҳангу маданияти Ҳинд хидматҳои арзандаву шоистаи илмӣ-иқтисодӣ қарда, ҳатти пайванди адабу фарҳанги моро ба мардуми Ҳинду Покистон мушаххас намудааст. Ҳар як асар ва таълифи устод Рачабов, ҷӣ осори таҳқиқӣ ва ҷӣ меросӣ, тарҷумавию таълими моро ба фикр қардан сари мавзӯти муҳими рӯз вомедоранд, ки воқеан, ҳадафи таҳқиқ ҳам ҳамин аст.

Нозим НУРЗОДА,
Академияи миллии
илмҳои Тоҷикистон

Имсол дар истироҳатгоҳҳои тобистонаи шаҳри Норак 5215 нафар кӯдаку наврас ба истироҳат ҷалб мегарданд.

ОЛИМОНИ МО

Дар ҷомеа инсонҳое зиндагӣ ва ғаъолият мекунад, ки бо амалу рафтор ва иқдомҳои некашон соҳиби обрӯю нуфуз гардида, ҳамчун намунаи олиии шахсият шинохтаву эътироф шудаанд. Сухбат бо ин гуна инсонҳо ҷаҳони рангину тозаеро пеши назари кас боз мекунад, ки аз он зуд дил наметавон канд. Ба иборати дигар, худ месӯзанду дигаронро месозанд ва чун чароғ ҳамеша роҳи шоғирдонро мунаввар мекунад. Бешубҳа, аз муқаддастарину пурмасъулиятмандтарин касбҳои рӯйи олам омӯзгорист ва ҳар гоҳе сухан аз устоду омӯзгор дар миён ояд, ҳамеша корномаи мондагори устоди ази-зи мо, мудири кафедраи телевизион ва радиоишунавони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, номзади илмҳои филологӣ, дотсент Сангин Гулов пеши назар меояд. Мавсуф дар рушду пешрафт ва ташаккули маънавии мо-шоғирдон нақши бориз дорад ва аз камтарин устодонест, ки ҳар амалу рафтор ва сабақҳои барои шоғирдон намунаи баланди омӯзишу пайравӣ маҳсуб меёбад. Аз ин рӯ, аз чанд хислати вижаи устод ёдовар мегардем, ки аз нигоҳи мо омилҳои муваффақияти устод ҳам дар ҷодаи таълим, ҳам дар ҷодаи илм ва ҳам дар ҳаёту ғаъолияти он кас гардидааст.

СУХАНГУСТАРУ МАЪРИФАТОИН

Омӯзиши бардавом
ва ҷусторҳои фаровон

Устод Сангин Гулов ҳамеша серғайрат, талошманду пуртаконӯ мебошад ва дар омӯзишу мутолиа танаффус надорад, зеро хуб медонад, рӯзноманигоре, ки як лаҳза аз омӯзиш фориғ гардад, дар дарки авзои ҷомеа ва ҳу-лосаи дуруст баровардану нуктаи назари хешро во-баста ба ин ё он масъала баён кардан ба мушкӣ дучор хоҳад шуд. Бинобар ин, ҳамарӯза аз рӯйдоду ҳаводиси дохилу хориҷи кишвар тавассути ВАО иттилоъ ба даст оварда, ҳар ҳафта матбуоти кишварро ба таври фарогир меомӯзад ва ҳамчунин, вазъи кунунии журналистикаи тоҷикро таҳлил ва сатҳи касбии рӯзноманигоронро аз дидгоҳи хеш баҳогузорӣ мекунад. Бо матбуот ҳам-кории қавӣ дошта, пай-васта навиштаҳои дар саҳифаҳои нашрияҳои ҷум-хури ба таъби мерасад ва дар ин маводу матолиб масъалҳои мавриди омӯ-зишу таҳлил ва баррасӣ қарор медиҳад, ки мубра-му муҳим ва дархури замон мебошанд. Ҳар як сухан ва андешаи бамавқеу ҳадафрас буда, вазъи за-монро амиқу дақиқ таҳлил мекунад ва мулоҳизоташро тавре баён месозад, ки ба афкори хонанда таъси-ри нек мегузорад. Борҳо устодро машғули омӯзишу мутолиаи асарҳои бадеиву илмӣ дарёфтем. Ӯ кӯшиш менамояд, ки ягон лаҳзаи вақти худро беҳуда сарф наамояд. Нутқи раво-ну баёнӣ озодаи андеша ва ташхиси амиқи масоили муҳимии рӯз аз пурхондаву соҳибназар будани устод шаҳодат медиҳад. Устод хотираи қавӣ дорад ва бардошту андӯхтаҳои зуд ба хотир мегирад ва аз ин рӯ, ӯро ҳамчун «энкло-педияи зинда» мешиносан-ду эътирофу эҳтиромаш мекунад. Собит гардида-аст, ки яке аз омилҳои қавӣ гардидани хотира маҳз омӯзишу мутолиа ва азхуд намудани порчаҳои на-змию насри ба ҳисоб мера-вад.

Раҳнаварди ҷодаи илм

Ҷаъолияти устод серпах-луо доманатор мебошад

ва таҳқиқу пажӯҳиш дар меҳвари ғаъолияташ қарор дорад. Маълум аст, ки устод Гулов муаллифи чандин китоби илмӣ таълими ва мақолаю матолиби омӯ-занда мебошад, ки аз як тараф, ин таълифоти ӯ ба рушди илми журналистикаи тоҷик мусоидат намоянд, аз ҷониби дигар, дар омода намудани мутахассисони варзидаи соҳа саҳми бориз гузоштаанд. Китобҳои ил-мию таълими ва мақолаҳои устод аз вижаҳои хосса бархурдоранд, тарзи пеш-ниҳод ва шарҳу тавзеҳи масоил дар онҳо ҷунон пешниҳод гардидаанд, ки хонандазудмоҳияту ҳадафи ин навиштаҳо дарку маъ-рифат менамояд. Устод ҳа-меша андешаҳои муҷазу ҳадафрас баён мекунад, ки ин омил, аз муваффақиятҳои кори ӯ ба ҳисоб меравад, зеро баён намудани маънии васеъ дар ҳаҷми кӯтоҳ маҳорати баланд ва дониши амиқро талаб мекунад. Масъалаҳое, ки дар навиштаҳои устод мавриди таҳлилу баррасӣ қарор мегиранд, дар илми журналистикаи тоҷик саҳи-фаи тозаро боз мекунад, ки дархури замони муосир буда, бо масъалагузори ва таҳлилу баррасии илмӣ дар мушаххасу муайян наму-дани равиҳои нав дар жур-налистикаи муосири тоҷик нақши муассир ва омӯзанда мегузорад.

Паҳлуи дигари ғаъо-лияти илмӣ устод омода намудани шоғирдон дар соҳаи илми журналистика мебошад. Устод моро низ ба ҷодаи илм роҳнамои на-муда, дастгириву ёрмандии хешро ҳеҷ гоҳ дарег надош-таанду намедоранд. Дар зимн, дастӣ саҳои устод дар ҷодаи илм бекарон аст ва ҳар касе, ки ба он кас муроҷиат намояд, ҳатман мадад мерасонад ва аз ин ҷост, ки пажӯҳишгари ин ҷе-де дар атрофаш мисли пар-вона чамъ мешаванд. Таҳти роҳбарии мавсуф чандин нафар рисолаҳои номзадӣ ҳимоя кардаанду теъдоди дигар дар арафаи ҳимоя қарор доранд. Донишу маъ-рифат ва сатҳи ҷаҳонбинии устод дар масоили мутаф-вити журналистикаи тоҷик баланд аст ва аз ин рӯ, ҳамчун донишманди соҳа эътироф шудааст.

Ба ин маънӣ, метавон гуфт, ки устод Сангин Гу-лов ҳамчун раҳнаварди ҷодаи илм қорҳои бузур-гери дар рушди илму таъ-лими журналистика анҷом медиҳад.

Омӯзгори фидой

Бузургтарин дастоварди омӯзгор он аст, ки шоғир-дон ӯро дӯст доранд ва дар дарсҳои худро озода ҳис-кунад. Устод Сангин Гу-лов аз зумраи устодонест, ки шоғирдон дӯшташ ме-доранд ва ҳамеша бо ифти-хор номашро ба забон ме-гиранд ва бо шавқу рағбат дар машғулиятҳои ишти-рок мекунад, зеро дарс-ҳои устод ҳамеша ҷолибу рангин сурат мегирад ва донишҷӯ андешаҳои дарсҳои ӯ озода баён мекунад. Аз истифодаи лек-сияҳои тӯлониву дилба-зан худроӣ мекунад ва ба таври муҷазу ҳадафманд муҳтавои дарсро баён ва шарҳу тавзеҳ мебахшад. Чунин тарзу шеваи баёнӣ дарс муҳассилинро шавқ-манд мекунад, зеро бо ин роҳ пайванди назария бо амалия дар сатҳи баланд сурат мегирад.

Ҳангоми ворид гарди-дан ба дарсгоҳ ҳамеша бо чеҳраи хандон дарсро оғоз ва чанд шохбайт қироат мекунад ва аз ёд намудани онҳоро тавсия медиҳад. Бояд гуфт, ки устод дилба-стаи каломи Ҳофизу Соиб ва Бозору Лоик мебошад ва ашъори зиёдеро аз ин бу-зургони адаб аз ёд медонад. Ба саволҳои донишҷӯён ҳеле возеҳу равшан посух медиҳад, ки ҳеҷ ҷойи шак-ку шубҳа дар онҳо боқӣ наменонад. Дарсҳое, ки ба донишҷӯён медиҳад, дар замони муосир аҳамияти маҳсус доранд ва барои рӯзноманигорони оянда мубрам мебошанд, аз ҷум-ла, «Этикаи касбии жур-налист» ва «Мантики жур-налист».

Инсонии вораства

Инсон ҳамон вақт ба дараҷаи камолот мерасад, ки дар баробари донишу ҷаҳонбинии пешрафта, ода-мияти баланд дошта бошад. Ин ду ҷанба дар ғаъолият ва корномаи устод Сангин Гулов ҳамоҳанг гардида-аст. Ӯ сурату сирати неку дошта, кӯшиш менамояд, ки ба донишҷӯёну шоғир-

дон, ҳамкорону дӯстон дар ҳолати зарурӣ ёрмандӣ на-мояд. Борҳо шохид гаш-тем, ки устод ҳамеша аз аввалинҳо шуда, ба аёда-ти беморон меравад, ниёзман-донро дастгирӣ мекунад ва дар рӯзҳои мушкили дӯстону ҳампешагон дар канорашон қарор мегирад. Аз ин ҷост, ки аз гӯшаву канори гуногуни мамлакат ташнагонии илму дониш зуд-зуд ба устод муроҷиат менамоянд, зеро аз ҳеҷ кас тамаъ надорад ва ҳамеша садоқату инсониятро дар мақоми аввал мегузорад.

Корномаи устод Гу-лов ҳамбаста ба тарғиби арзишҳои миллӣ, муарри-фии дастовардҳои замони истиқлол ва таҳкими сулҳу субот дар кишвар равона гардидааст. Аз камтарин устодонест, ки вобаста ба масоили мазкур тавассути воситаҳои ахбори омма баромад мекунад, ки ин самти қору пайкори мав-суф ҳеле ҷолибу омӯзанда мебошад. Дар ин зами-на, кӯшиш менамояд, ки фазои иттилоотии киш-варро комил гардонад. Дар ҳама суханронӣ ва мулоқотҳои бо дониш-ҷӯён дӯст доштани Ва-танро ҳамеша талқин ва таъкид менамояд, ки ис-тиқлол бузургтарин дасто-варди мардуми тоҷик дар дарозии таърих маҳсуб ёфта, ҳифзу тақвияти он вазифаи ҳар як шаҳрванд мебошад, чунки маҳз бо талошҳои ҳастаонапозир ва хидматҳои мондагори Пешвои миллат истиқлол ва сулҳу субот дар кишвар таҳким ёфт, Ватани азиза-мон рӯз то рӯз шуқуфотар мегардад. Бинобар ин, ри-солати мо-омӯзгорон бояд ба тарбияи мутахассисоне равона гардад, ки таво-нанд дар рушду пешрафти давлатдорӣ навини мо саҳми бориз гузоранд.

Бояд қайд намуд, ки ғаъолияти устод Гулов до-манадору фароҳ мебошад, чанд андешаи пароканда «муште аз намунаи хирвор буд», ки пешкаши хонанда-гон гардондем. Ба устоди иродатманд, донишвару асил ва инсонии фозил Сан-гин Гулов рӯзгори хуш, саломатии бардавом, дар ҷодаи омӯзишу пажӯҳиш ва таълиму тарбия дастоварду комёбиҳои беназирро та-манно дорем.

Эҳсон САФАРЗОДА,
номзади илми филология,
Насриддин ОХУНЗОДА,
номзади илми филология

ЧАШМАНДОЗ

МАОРИФИ ҶАҶОН

Озарбойҷон

Низомии маорифи Озарбойҷонро зинаҳои зерини таҳсил дар бар меги-ранд:

1. Таҳсилоти томактабӣ барои кӯдакони 1 то 6-сола;
2. Таҳсилоти умумӣ:
 - омӯзиши ибтидоӣ;
 - омӯзиши умумии асосӣ;
 - омӯзиши миёнаи умумӣ (пурра).
3. Таҳсилоти олий иборат аз зинаҳои бакалавр, магистр ва докторантура ме-бошад.

Дар Озарбойҷон соли таҳсил аз моҳи сентябр оғоз шуда, то моҳи июн идома меёбад.

Хонандагон дар синфи 9 имтиҳони давлатии хатм месупоранд. Ба фанҳои имтиҳонӣ забони модарӣ (азерӣ, русӣ ё забони дигар вобаста ба мактаб), мате-матика ва як фанни ихтиёрӣ дохил ме-шаванд. Бояд қайд кард, ки баъди хат-ми синфи 9 донишомӯзон метавонанд таҳсилро дар коллеҷҳо идома диҳанд.

Албания

Дар Албания таҳсилоти хатмӣ ба-роӣ кӯдакони аз 6 то 16-сола муқаррар шудааст. Баъди кӯдакони таҳсил дар зинаи ибтидоӣ оғоз мегардад. Тамоми кӯдакон бояд ин марҳаларо сипарӣ ку-нанд. Зинаи дигар таҳсилоти миёнаи аввал ном гирифта, баъди ин марҳала донишомӯзон бояд имтиҳони давлатӣ супоранд. Пас аз хатми мактаби миёна хонандагон имтиҳони дохилшавӣ ба донишгоҳро месупоранд.

Дар донишгоҳҳои кишвар барои донишҷӯён имтиёзҳои зиёд мавҷуд аст. Ҳукумати мамлакат барои донишҷӯёни ғаъол стипендияҳо муқаррар кардааст. Ғайр аз ин, донишҷӯёни ғаъол мета-вонанд аз 50% то 100% таҳфиф барои маблағи таҳсилро соҳиб шаванд.

Боливия

Донишгоҳи олиии Сан Андрес (UMSA) аз донишгоҳҳои қадимтарини Боливия ба ҳисоб рафта, соли 1830 таъсис ёфтааст. Донишгоҳи мазкур му-ассисаи таълимии ҷамъиятии ғайри-тиҷоратӣ буда, дар шаҳри Ла - Паси Бо-ливия ҷойгир аст. Дар Донишгоҳи Сан Андрес донишҷӯён пас аз хатми курс, бе таътил таҳсил дар курси навбатиро оғоз мекунад.

Инчунин, донишгоҳ дар якҷанд шаҳ-ри Боливия филиалҳои худро дорад. Баъди хатми мактаби олий донишҷӯён бо дархост ба ҷойи қор таъмин меша-ванд.

Кот-д Ивуар

Маориф дар Кот-д Ивуар дар даҳсолаи охир пешрафт кардааст, вале ҳамоно бо як қатор мушкилот рӯ ба рӯ мебошад. Таҳсилоти томактабӣ дар ин кишвар чандон дастрас набуда, танҳо дар шаҳрҳои имконият барои таҳсил мавҷуд аст.

Ҳамчунин, дар деҳот сатҳи фа-рогирии таҳсил нокифоя буда, баъ-зе кӯдакон бо сабаби камбизоатӣ аз таҳсил дур мондаанд. Ҳукумати мам-лакат барои беҳбудии соҳаи маориф зинаҳои ибтидоӣ ва миёнаи таҳсилро роӣгон ба роҳ мондааст.

Мозамбик

Дар муассисаҳои таълимии Мозам-бик забони таълим португалӣ аст, аммо аксари кӯдакон дар хона бо забонҳои маҳаллӣ харф мезананд. Ин омил бои-си мушкили забонӣ дар раванди таҳсил гардидааст.

Инчунин, бо мақсади кам карда-ни сатҳи бекорӣ барои калонсолон барномаҳои маҳсули омӯзишӣ ташкил шудааст.

Таҳияи Ирода ТИЛАБОВА,
«Омӯзгор»

ТОЗАНАШР

Китоби олими шинохта ва донишманди соҳибмактаб, Корманди шоистаи Тоҷикистон, доктори илмҳои педагогӣ, профессор Абдулбоқӣ Нурзода «Педагогика» барои донишгоҳҳои омӯзгории мамлакат фарогири масъалаҳои фароҳу муҳимми имрӯзаи илми педагогика буда, дар доираи талаботи барномаҳои илми педагогикаи муосир таҳия ва бо қарори мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудааст.

Китоб фарогири масоили умдатарини омӯзишу парвариш буда, бо сабку услуби хоси илмӣ ва оммавӣ навишта шудааст ва метавонад дар раванди таълиму тарбияи насли замон нақши босазо гузорад. Муаллиф арзишу аҳамияти омӯзиши ин соҳаро дар шинохту эътирофи моҳияти инсон дар замони имрӯз бағоят муҳим ва зарурӣ арзёбӣ кардааст. Ӯ саъй кардааст, ки омӯзиши педагогикаро дар ҳамбастагӣ бо таърих анҷом диҳад. Дар он хонанда бо вижагии педагогика, асосҳои умумии он, раванди тарбия, назарияи таҳсилот ва мағзу ҷавҳари мактабшиносӣ ошно мегардад.

Муаллиф ба ихтисоси омӯзгорӣ ба маънои тоҷиб ба сифати касби басо пуршараф, масъулиятнок ва зарурии ҷомеа рӯ оварда, ба натиҷае мерасад, ки агар инсоният бо ақлу заковат ва заҳмати худ табииро тағйир диҳад, му-

Китоби арзишманди таълимӣ

аллим бо донишу маҳорати волои хеш табиати инсонро ташаккул медиҳад.

Бояд қайд кард, ки муаллиф соҳаи педагогикаро ҳамчун илме, ки хусусияти умумибашарӣ ва байналмилалӣ дорад, муаррифӣ карда, дар таълифи он аз тамоми манбаъҳо ва дастовардҳои пешқадами гузаштаву муосир корбаст кардааст. Дар китоб хонанда бо як силсила муаммоҳои соҳа ошно мешавад, ки асосҳои илмиву иҷтимоияшон тафсир ёфтаанд.

Муаллиф дар таълифи китоби мазкур ҳам аз афкори педагогии ниёгон ва ҳам аз андешаҳои арзишманди пуркиमत ва дастовардҳои замони муосир истифода кардааст. Дар равиши таълифи китоб нақши дигаргуниҳои замони инноватсионӣ, имконияти мактаби муосир, масъалаҳои умумии дидактикаи муосир, моҳияти раванди таълим, хусусияти инкишофи синнусолӣ ва фардӣ, майлу ҳавасҳои таълимӣ, принципҳо ва қоидаҳои таълим бештар ба назар гирифта шудаанд.

Китоб аз ҷаҳор боб иборат буда, боби аввалини он «Асосҳои умумии педагогика» номгузорӣ шудааст. Муаллиф чун муҳаққиқи собитқадам дар ин боб як силсила масъалаҳои назарияи соҳаро мавриди гуфтугӯ қарор додааст. Аз ҷумла, дидгоҳи ӯ дар боби вазифаҳои педагогика дар замони муосир, қонуниятҳои умумии инкишоф, хусусиятҳои инкишофи синнусолӣ ва фардӣ, мақсаду вазифаҳои тарбия, раванди

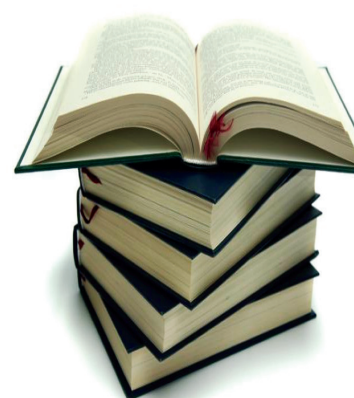
умумии педагогӣ ва инноватсияи педагогӣ хеле ҷолибанд. Муаллиф муътақид аст, ки «иктидори таълиму тарбия ба сони ақлу заковати бепояи инсон чунон пеш рафтааст, ки башарият дар таърихи ҳазорсолаи муқаддам дар шигфти мондааст».

Дар ин бахши китобидарсӣ муаллиф дар бораи равандҳо ва инкишофи шахсият, фаъолият ҳамчун омилҳои инкишоф, ташхиси инкишофи хонандагон, инкишофи қобилияти фитрӣ, хусусиятҳои рушди синнусолӣ, фардӣ, инкишофи босуръати организм ва ғайра суҳан ронда, роҳу воситаҳои таҳкимбахши онҳоро баён кардааст.

Дар боби дуюми китоби мазкур моҳият ва мазмуни раванди тарбия, принципҳо ва низоми усулҳои тарбия, асли ҷавҳари шахсият ва мақоми ӯ дар коллектив, асосҳои ҷаҳонбинии илмӣ, тарбияи иқтисодӣ ва экологӣ, тарбияи ахлоқӣ ва низоми бошуурона, тарбияи ҳуқуқӣ, эстетикӣ, ақлӣ, меҳнатӣ, технологияи тарбия, фаъолияти мактаб ва оила дар тарбияи насли наврас баррасӣ ва шарҳ ёфтаанд.

Боби сеюм ба назарияи таҳсилот бахшида шуда, дар он бисёр нуктаҳои калидӣ шарҳу тафсир ёфтаанд. Дар ин боб хонанда бо масъалаҳои меҳварии таҳсил дар дидактикаи муосир, аслу моҳияти раванди таълим, мазмуни таҳсилот дар мактаби муосир, мотивҳои таълим ошно мешавад.

Боби чорум вобаста ба

мактабшиносӣ буда, дар он асосҳои умумии идоракунии ва роҳбарӣ ба муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ баррасӣ шудаанд. Хонанда аз ин бахш бо масъалаҳои монанди назорати дохилимактабӣ, тарзи ташкили назорат дар мактаб, мақсад ва мазмуни назорати дохилии муассисаҳои бархӯрдор мегардад.

Китоби мазкур барои устодони муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, муҳаққиқон, магистрантону докторантон, омӯзгорон мутахассисони соҳаи педагогика муфид буда, барои самаранок ташкил намудани раванди таълиму тарбия, рушди масъалаҳои соҳаи маориф ва таҳсилот саҳми арзанда мегузорад.

Шавкат ШАРОФОВ,
Ҳайрулло МИРЗОЗОДА,
докторони илмҳои педагогӣ,
профессорони Донишгоҳи
давлатии Хучанд ба номи
академик Бобоҷон Ғафуров

АНДЕША

Саҳми занон бузург аст

Зан-модар калимаҳоеанд, ки дар ҳама ҳолат инсон ба забон меорад, чи дар лаҳзаи хушбахтӣ ва чи нороҳатию гамгинӣ.

Нақши занон дар бунёди оилаи солим бузург аст, зеро тарбияи фарзанд бар дӯши онҳост. Зани босаводу маърифатманд метавонад фарзандони донишманд ва ботарбияро ба воя расонад. Чунончи гуфтаанд:

Шамшери нек аз оҳани бад чун қунад касе?!

Нокас ба тарбияи нашавад, эй ҳақим, кас!

Борон, ки дар латофати табъаи хилоф нест,

Дар бег лола рӯяду дар шӯрабум хас!

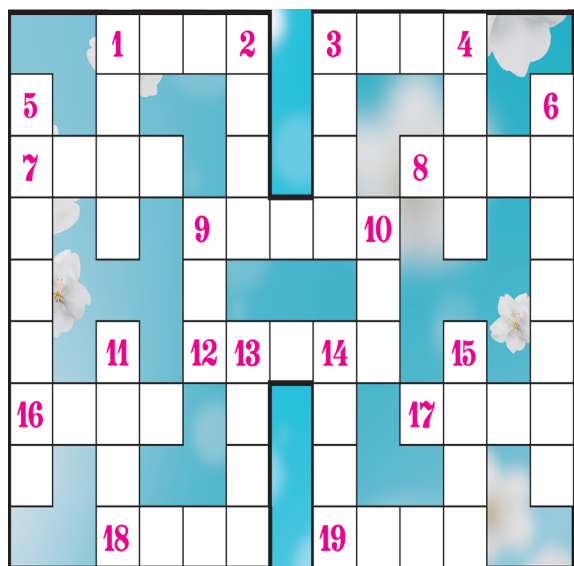
Имрӯз саҳми занони тоҷик дар бунёди ҷомеаи навини кишвар, аз ҷумла, дар пешрафти фаъолияти муассисаҳои фарҳангӣ ва маорифу тандурустӣ шоистаи таҳсин аст.

Ба ҳамагон аён аст, ки бонувони далери тоҷик аз рӯзҳои аввали ба даст овардани Истиқлоли давлатӣ дар соҳаҳои гуногун хидматҳои мондагон намудаанд. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон матонату ҳислатҳои ҳамидаи зани тоҷикро чунин баҳогузорӣ намудаанд: «Симои зани зебопарасту озоданаҷод, диловару мубориз, бонангу номус, далеру шучоъ, ватандӯсту ватанпараст, озодихоҳу адолатпарвар ва қадбонуву ҳунарманди тоҷик ҳанӯз се ҳазор сол қабл дар матнҳои суғдӣ паҳлавӣ тасвир ёфтааст».

Дар замонҳои гуногуни таърихӣ сарвари мулк ва ё кишварҳоро занон низ ба уҳда доштаанд. Лашкаркаши бузург Наполеон ба ақлу идроки занон чунин баҳо додааст. «Зан бо тавоноӣ, бо ақлу заковати хеш метавонад бо як даст гаҳвора ва бо дасти дигар дунёро тақон диҳад».

Татьяна ПИНЧУКОВА,
мураббияи Маркази дастгирии оила
ва кӯдаки №2-и ноҳияи Сино

САЙҚАЛИ ЗЕҲН

Муаммони «Имло»

Аз боло ба поён:

1. Роҳбар, сардор. 2. Муқобили вожаи «мушқил». 3. Осмон, фалак. 4. Ҳамдаму ҳамроз. 5. Хӯроки миллӣ. 6. «Аз ***и мӯрчагон гофилӣ магар? (Сайидо). 9. Баробар аст ба сад сол. 10. Ҳарфи алифбои ниёгон. 11. Чашмгурӯснагӣ. 13. Вакт, ҳолат. 14. Истилоҳи илми забоншиносӣ. 15. Ба маънои осон.

Аз ҷап ба рост:

1. Судхӯрӣ. 3. Номи ноҳия дар Ҷумҳурии Ўзбекистон. 7. Султон, малик. 8. Шумораи микдорӣ. 9. Поёни ҳар кор. 12. *** Чалил, Нависандаи халқии Тоҷикистон. 16. «Варна Рустам ба чӣ *** сари Сухроб хӯрад? (Сайидо). 17. По-янда, доимӣ. 18. Шоир ва ситорашиноси асрҳои миёнаи тоҷик. 19. Ба таври хеле саривактӣ.

Мураттиб Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Шаҳодатномаи гумшудаи №956233, ки онро соли 1983 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №43-и ноҳияи Шугнон ба Мамадниёзов Мамадниёзович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ №1250620, ки онро соли 2024 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №20-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Раҳимов Азамали Умаралиевич додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ №1166401, ки онро соли 2023 муассисаи давлатии таълимии «Гимназияи №4 барои хонандагонии болаёқати шаҳри Душанбе» ба Раҳмонов Мансур Юсуфович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи АБ №103762, ки онро соли 2000 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №23-и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе ба Расулов Салимҷон Юсуфович додааст, эътибор надорад.

НАШРИИ Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон | www.omuzgor-gazeta.tj

МУАССИС

Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

САРМУҲАРИР

Эҳсон САФАРЗОДА

225-81-55

ҲАЙАТИ ТАХРИРИЯ

Раҳим САИДЗОДА

Абдулло РАҲМОНЗОДА

Ҳомид ҲОШИМЗОДА

Равшан КАРИМЗОДА

Лутфия АБДУЛҲОЛИҚЗОДА

Бадриддин МУЗАФФАРЗОДА

Қобилҷон ХУШВАХТЗОДА

«Омӯзгор» тахти рақами 271/рз-97, аз 27.09.2021 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Кумитаи андозии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири чандандешӣ маводе низ ба таъбирасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифон ҳамфикр набояд ва барои онҳо масъулиятро ба уҳда нагирад.

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридгашта баргардонида намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютери андозаи 14 (фосилаи 1,5)-и ҳарфи Times New Roman Tj қабул менамояд.

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ

Насриддин ОХУНЗОДА

(ҷонишини сармуҳаррир)

Шодӣ РАҶАБЗОД

Ҳотами ҲОМИД

225-81-57

Шаҳноза БОБОМУРОДОВА

(муҳаррирон)

МУХБИРОН

Ирода ТИЛАБОВА

Хуршеда АЗИЗОВА

(шаҳри Душанбе)

Ҷангибеки УЛҒАТШОҲ

(ВМКБ)

Сухроб АЗИЗӢ

Худододи ИСЛОМ

(вилояти Хатлон)

Нуъмон РАҶАБЗОДА

(вилояти Сугд)

Саодат ЭРҒАШЕВА 225-81-61

(масъули обуна)

Зарнисор НИЗОМОВА

(хуруфчин)

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплексии «Шарки озо» ба таъбирасид. Индекси обуна: 68850. Адади нашр: 40096 нусха

Почтаи электронӣ:

n.omuzgor@maorif.tj

Сомонаи ҳафтанома:

www.omuzgor-gazeta.tj

QR - коди сомонаи расмӣ нашрияи «Омӯзгор»

Навбатдори шумора
Х. Азизова